

Programmabegroting 2017

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2017	1
Inhoudsopgave	4
Inleiding	5
Algemene dekkingsmiddelen	8
Programma Samenleving	9
Werk en inkomen	10
Maatschappelijke ondersteuning, volksgezondheid en cultuur	12
Onderwijs en jeugd	17
Sport	24
Economie en ondernemen	26
Programma Ruimte	32
Centrum	33
Mobiliteit	34
Wonen en ruimtelijke kwaliteit	35
Groen, milieu en recreatie	40
Wijkgericht werken	44
Programma Bestuur en Regio	47
Bestuur en organisatie	48
Dienstverlening	49
Openbare Orde en Veiligheid	51
Communicatie	53
Regio	54
Paragrafen	56
1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	57
2. Onderhoud kapitaalgoederen	63
3. Financiering	72
4. Lokale heffingen	76
5. Grondbeleid	82
6. Verbonden Partijen	85
7. Bedrijfsvoering	103
BBV indicatoren	105

Inleiding

Inleiding begroting

De gemeentelijke begroting heeft een aantal jaren in het licht gestaan van voorzichtigheid, vooral vanuit de wetenschap dat sprake is van een broos herstel van de economie. Voor de begrotingsjaren 2017 en verder geldt nu dat voorzichtigheid plaats kan maken voor gematigd optimisme. De Meicirculaire 2016 geeft een positief beeld voor onze gemeentefinanciën, de economie blijft ondanks een aantal minder positieve externe factoren redelijk stabiel en de koopkracht stijgt volgend jaar over de hele linie.

Financieel perspectief

Eerder bent u met de uitwerking van de motie 'Voorstel financiële aanpassingen' op de hoogte gebracht van het financieel perspectief van onze gemeente op korte en langere termijn. De kern van deze uitwerking wordt hierna nog eens weergegeven:

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Saldo Perspectiefnota 2017	36.000 V	-112.500 N	524.000 V	830.000 V	915.000 V
Autonome ontwikkelingen	139.000 V	225.000 V	108.000 V	129.000 V	19.000 V
Wet- en regelgeving	1.685.000 V	516.000 V	-389.000 N	-193.000 N	-490.500 N
Overige bijstellingen	58.000 V	44.000 V	28.000 V	68.000 V	15.500 VH
Herijkt financieel perspectief	1.918.000 V	672.500 V	271.000 V	834.000 V	459.000 V

*) V = voordeel; N = nadeel

Dit levert in ieder geval een op korte en langere termijn positief financieel beeld op. Een waarschuwing is op zijn plaats omdat dit positieve beeld (mede) wordt veroorzaakt doordat met de wijzingen in het BBV de uitgaven naar de toekomst worden verschoven. Het positieve effect van de eerste jaren slaat vanaf 2030 om in een nadelig effect.

De netto schuld quote van de gemeente Papendrecht is hoog en de solvabiliteitsratio is laag. De gemeente heeft dus relatief veel gefinancierd met vreemd vermogen. Dit is te verklaren gezien het hoge voorzieningenniveau binnen Papendrecht en de recente investeringen hierin. Verder heeft de gemeente veel activiteiten (parkeren, sportcentrum en theater) in eigen beheer.

Een belangrijke opdracht is de financiële positie van de gemeente structureel te verbeteren. Dat is nodig om enerzijds het voorzieningenniveau ook op termijn in stand te houden en eventueel nieuwe investeringen te kunnen doen. In feite zijn leningen aflossen en sparen de simpelste manieren om die toekomstige investeringen mogelijk te maken. Dat kan door bijvoorbeeld structurele financiële begrotingsruimte niet op korte termijn te benutten, maar in reserves te storten. Een andere manier is om de komende jaren leningen af te lossen, waartoe ook mogelijkheden worden gezien.

De financiële situatie kan het best worden getypeerd als goed op jaarlijks uitgavenniveau en verbeterbaar ten aanzien van de investeringsruimte op de korte en langere termijn. Dit wordt nog versterkt doordat de BBV-wijzigingen deels problemen verschuiven naar de toekomst. Financiële voorzichtigheid blijft dus geboden.

Collegekoers

Halverwege de collegeperiode duidt het college de nadere invulling van de collegeopdracht. Het college is gericht op het bereiken en in stand houden van een (bovengemiddeld) comfortabel woon-, leef- en werkklimaat, waarin samenhang, binding, geborgenheid en (sport)voorzieningen in de nabije omgeving van belang zijn. Papendrecht is een gemeente met een fijne leefomgeving. Die leefomgeving is gericht op kwalitatief goed wonen, leven en werken. De uitdaging is daarbij om de realisering en instandhouding van die leefomgeving financieel mogelijk te maken.

Naast het afronden van de opdrachten uit het collegeprogramma en de structurele speerpunten onderwijs en arbeidsmarkt, economie en duurzaamheid, richt het college zich de tweede helft van de collegeperiode specifiek op een drietal speerpunten. Eén van die speerpunten is kiezen voor bovengemiddelde kwaliteit. Het tweede speerpunt is versterken van de centrumfunctie van onze

gemeente in de West-Alblasserwaard. Het derde speerpunt is versterken van de economische kracht in de regio en dus ook onze eigen gemeente.

Grote projecten en andere bestuurlijke aandachtspunten

Excelleren op onderdelen

Reeds jaren wordt door de gemeente geïnvesteerd in voorzieningen. Dat heeft geleid tot een breed palet aan voorzieningen, waarmee wij voor onze inwoners, bedrijven en instellingen een prettig woon- leef- en werkklimaat realiseren. De uitdaging nu is het handhaven van het huidige voorzieningenniveau, waarbij op onderdelen 'de middelmaat voorbij' aan de orde is. De focus op voorzieningen die op een excellente wijze eruit springen en die een positief stempel kunnen drukken op hoe naar Papendrecht wordt gekeken vanuit de omgeving, is een te verkennen koerswijziging.

Verzelfstandigingen

De keuze voor verzelfstandiging van het theater en onze binnensportvoorzieningen, waaronder het sportcentrum, is vooral gemaakt om deze voorzieningen tot ver in de toekomst voor onze gemeente te behouden. Door te verzelfstandigen krijgen het theater en de binnensportvoorzieningen meer vrijheid om te ondernemen, waardoor ze optimaler kunnen renderen. In het jaar 2017 zullen de onderzoeken en uitwerkingen van de mogelijkheden voor verzelfstandiging van het theater en de sportvoorzieningen leiden tot besluitvorming.

Toekomst VO-scholen

De gemeente onderzoekt samen met de VO-scholen de mogelijkheden voor gezamenlijke nieuwbouw op één locatie. Papendrecht wil ook in de toekomst excelleren ten aanzien van het voortgezet onderwijs. Gedacht wordt aan een locatie die het mogelijk maakt een groot perceel in te richten voor de nieuwbouw, waarbij zowel de eisen ten aanzien van ruimtelijke ordening en de eisen op grond van de onderwijsvisie, bedrijfsvoering en duurzaamheid het best tot hun recht komen. De nieuwe huisvesting is een antwoord op veel ontwikkelingen, zowel intern als extern. De planvorming resulteert in een duurzame en doordachte oplossing voor de huisvesting van de VO-scholen, die leidt tot een breed maatschappelijk nut.

Land van Matena

Papendrecht kiest voor kwalitatief hoogwaardige kavels en bebouwing in het Land van Matena. Dit gebied wordt een parel voor woningbouw. Dat betekent dat de gemeente verantwoordelijkheid neemt voor een hoge ruimtelijke kwaliteit en zorgvuldig ruimtegebruik, uitmondend in een veilige en gezonde leefomgeving en duurzame oplossingen. De plannen bieden zelfbouwers de kans hun woondroom in Land van Matena waar te maken. Parallel aan het woningbouwproces wordt ook gewerkt aan het mogelijk maken van de realisatie van het voorzieningencentrum 'Markt van Matena'.

Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet vervangt een aantal wetten en zal een aantal regels voor ruimtelijke projecten bundelen. In 2017 wordt actief ingezet op voorbereiding van de nieuwe wet, die merkbare gevolgen zal hebben voor onze wijze van handelen. Zonder exact de implicaties te kennen is de verwachting dat de veranderingen relatief groot zullen zijn.

Afronding centrumontwikkelingen en ruimte voor evenementen

In 2017 staat de oplevering van de nieuwbouw Den Briel gepland. Dat betekent dat de uitstraling bij het binnenrijden van het centrum kwalitatief hoogwaardiger zal zijn. Dit in combinatie met het inmiddels in gebruik genomen nieuwe marktplein en het vernieuwde gemeentehuis geeft een positieve kracht aan de kwaliteit en het aantrekkelijkheid van het centrum. De nieuwbouw op de locatie Veerpromenade bij de ingang van De Meent geeft voorlopig een laatste impuls aan het centrum van Papendrecht (kennismarkt). Dit verstevigt de centrumfunctie die onze gemeente vervult in de West-Alblasserwaard. Via het organiseren van evenementen kan het centrum nog levendiger worden gemaakt en meer aantrekkingskracht bieden voor Papendrechters en inwoners uit de omgeving van Papendrecht. Daarmee wordt de centrumfunctie die wij hebben nog eens extra benadrukt. Wij vinden dat evenementen door ons gefaciliteerd kunnen worden, maar dat zo mogelijk sprake moet zijn van een co-productie tussen maatschappelijke partners en de gemeente.

Versterking economische kracht Papendrecht en de regio

In de regio is consensus over het versterken van de economische kracht in de regio. Daar profiteren alle Drechtstedengemeenten en dus ook Papendrecht van. Door onze economische positie, onze kwalitatief goede bedrijventerreinen, het permanent zoeken naar en bevorderen van de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven, leveren wij als zelfstandige gemeente daar ook een fundamentele bijdrage aan. Ons meerjarig actieprogramma begint zijn vruchten af te werpen, mede geholpen door de positieve ontwikkeling van de economie.

BBV wijzigingen

De BBV wijzigingen hebben een nadrukkelijk effect gehad op sommige technisch-financiële onderdelen. Daarnaast hebben de wijzigingen ook nu al of het komende jaar effect op de presentatie van onderdelen van de begroting. Zo dient binnen de programma's financieel te worden verantwoord op taakniveau en niet op beleidsthema. Voor de teksten hanteren we dezelfde indeling als andere jaren, terwijl de financiële verantwoording aan het eind van ieder programma plaatsvindt (dus meer op hoofdniveau dan eerder gepresenteerd).

Algemene dekkingsmiddelen

Wat mag het kosten?

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal lasten Algemene dekkingsmiddelen	4.959.404,00	9.504.939,00	9.949.539,00	9.944.340,00	9.988.929,00
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal baten Algemene dekkingsmiddelen	48.625.251,00	48.505.656,00	48.278.228,00	48.415.097,00	48.294.097,00
Resultaat	43.665.847,00	39.000.717,00	38.328.689,00	38.470.757,00	38.305.168,00

Wat mag het kosten per taakveld?

Pr og	Omschrijvi ng programma	Taak veld	Taakveld Omschrij ving	Uitgav en 2017	Inkom sten 2017	Uitgav en 2018	Inkom sten 2018	Uitgav en 2019	Inkom sten 2019	Uitgav en 2020	Inkom sten 2020	Uitgav en 2021	Inkom sten 2021
	Algemene dekkingsmi ddelen	0.10	Mutaties reserves	340.000	521.000	1.340.000	143.000	1.340.000	0	1.340.000	0	1.390.000	0
		0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.917.698	0	671.698	0	271.190	0	834.229	0	458.720	0
		0.4	Overhead	8.420.619	230.300	8.196.956	230.300	8.053.908	230.300	8.073.149	230.300	8.072.742	230.300
		0.5	Treasury	-4.345.215	872.100	-582.817	859.100	18.931	846.100	-5.509	833.100	-10.513	820.100
		0.61	OZB woningen	221.000	3.627.700	221.000	3.627.700	201.000	3.627.700	201.000	3.627.700	201.000	3.627.700
		0.62	OZB niet- woningen	0	1.999.000	0	1.999.000	0	1.999.000	0	1.999.000	0	1.999.000
		0.64	Belasting en overig	0	1.340.000	0	1.340.000	0	1.340.000	0	1.340.000	0	1.340.000
		0.7	Algeme n uitkering en overige uitkeringe n gemeent efonds	0	40.005.651	0	40.277.056	0	40.205.628	0	40.355.497	0	40.247.497
		0.8	Overige baten en lasten	323.000	17.500	329.800	17.500	335.700	17.500	335.700	17.500	335.700	17.500
		3.4	Economis che promotie	0	12.000	0	12.000	0	12.000	0	12.000	0	12.000

Programma Samenleving

Werk en inkomen

Wat willen we bereiken?

1. Versterking aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt met speciale aandacht voor VMBO-leerlingen en samenwerking tussen VMBO-scholen

Hoe gaan we dat doen?

Een programma ontwikkelen waarin activiteiten en projecten voor de gehele onderwijsperiode van basisonderwijs tot HBO/WO samen met bedrijfsleven worden ontwikkeld en uitgevoerd

Een programma ontwikkelen waarin activiteiten en projecten voor de gehele onderwijsperiode van basisonderwijs tot HBO/WO samen met bedrijfsleven worden ontwikkeld en uitgevoerd (zie ook voor beschrijving activiteiten onderdeel Onderwijs)

Kwaliteit

- Een programma voor de VO scholen wordt samen met Jet-Net gecontinueerd
- Voortzetting programma Aerospace –Maritime onder de nieuwe naam en verbreding naar andere sectoren Dare2Cross . Participeren daarin door leerlingen PO, VO, MBO,HBO en WO

Indicator:

- Lespakket BO, Jaarlijks congres

Uitvoeren van het Programma Onderwijs en Arbeidsmarkt

Kwaliteit

Samen met het bedrijfsleven vormgeven van de onderwijsroute voor VMBO leerlingen

2. Versterking van de lokale en regionale werkgelegenheid

Hoe gaan we dat doen?

Uitvoeren van het uitvoeringsprogramma economie 'Verbinden en zichtbaar inspireren'

Kwaliteit

Uitvoeren van de 10 programmapunten uit het uitvoeringsprogramma

3. Vermindering van de werkloosheid, met name onder de jeugd

Hoe gaan we dat doen?

Via de SDD inzetten op de integrale werkgeversbenadering

Kwaliteit

Uitvoeren regionaal programma Arbeidsmarkt

Zorgen voor voldoende aanbod van leerwerkplaatsen

Kwaliteit

Door SDD uitvoeren van Jaarplan 2017

4. Stimulering van werk naar werk en van een uitkering naar werk**Hoe gaan we dat doen?**

Via de SDD inzetten op het structureel helpen van mensen

Kwaliteit

Door SDD uitvoeren van Jaarplan 2017

Zorgen voor voldoende aanbod van participatieplekken**Kwaliteit**

- Faciliteren van voldoende aanbod aan participatieplekken bij lokale bedrijven/ organisaties
- Verbreding van de doelgroep

Indicator:

- Aantal beschikbare participatieplekken

5. Stimulering van zelfstandig ondernemerschap (ook voor mensen in een uitkeringssituatie)**Hoe gaan we dat doen?**

Uitvoeren van het uitvoeringsprogramma economie 'Verbinden en zichtbaar inspireren'

Kwaliteit

Uitvoeren van de 10 programmapunten uit het uitvoeringsprogramma

6. Ondersteunen van (tijdelijk) kwetsbare inwoners**Hoe gaan we dat doen?****Bestrijding van armoede, mede door een adequaat minimabeleid en (voortzetting van) facilitering van maatschappelijke initiatieven**

Bestrijding van armoede, mede door een adequaat minimabeleid en (voortzetting van) facilitering van maatschappelijke initiatieven (zoals ASFP, schuldhulpmaatje en Voedselbank)

Kwaliteit

Ondersteunen van maatschappelijke initiatieven, bijvoorbeeld door het maken van subsidieafspraken

Voortzetting van de doelgerichte schuldhulpverlening om inwoners nieuwe kansen te bieden**Kwaliteit**

- Uitvoering van minimabeleid door de SDD

Indicator:

- Cijfers SDD

Maatschappelijke ondersteuning, volksgezondheid en cultuur

Dit programma omvat de onderdelen:

- Maatschappelijke ondersteuning
- Gezondheid
- Cultuur
- Maatschappelijke accommodaties

Wat willen we bereiken?

01. Invulling geven aan de nieuwe "Wmo 2015" waarbij inwoners met een ondersteuningsvraag zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig geholpen worden en de eigen regie zoveel als mogelijk behouden blijft

Hoe gaan we dat doen?

Uitvoeren van de "Wmo 2015"

Uitvoeren van de "Wmo 2015" zoals verwoord in het Wmo beleidsplan Papendrecht / Drechtsteden en uitgewerkt in een lokaal uitvoeringsprogramma 2017

Kwaliteit

Via diverse activiteiten wordt invulling gegeven aan drie hoofdpogaven:

1. Het stimuleren van eigen kracht en het faciliteren en ondersteunen van de kracht van sociale netwerken van inwoners.
2. Het bieden van algemene voorzieningen.

Indien bovenstaande niet voldoende is, worden maatwerk voorzieningen geboden.

Indicatoren:

- Aandeel inwoners met weinig eigen kracht
- Aandeel inwoners dat vrijwilligerswerk doet
- Aandeel inwoners in sociaal isolement
- Aantal inwoners c.q. inwoners met een Wmo-maatwerkvoorziening

02. Een lokale ondersteuningsstructuur waarbij naast de eigen kracht en het sociale netwerk optimaal gebruik wordt gemaakt van de maatschappelijke organisaties die lokaal actief zijn

Het Sociaal Team Papendrecht fungeert hierbij als een eerste entree voor volwassenen met vragen of problemen op het snijvlak van wonen zorg en ondersteuning. Vanaf medio 2017 wordt het Sociaal Team samen met het CJG gehuisvest in het nieuwbouwproject Den Briel.

Hoe gaan we dat doen?

Duurzaam versterken van het voorzieningenaanbod

Duurzaam versterken van het voorzieningenaanbod, waarin het Sociaal Team en het CJG Papendrecht belangrijke onderdelen vormen en zorgdragen voor verbinding.

Kwaliteit

- Op diverse wijzen wordt door het actieve verenigingsleven en kerkelijke gemeenschappen laagdrempelige ondersteuning geboden zonder directe bemoeienis van de gemeente
- Het Sociaal Team Papendrecht en andere maatschappelijke organisaties bieden aanvullend laagdrempelige, algemene voorzieningen aan, zoals cliëntondersteuning, mantelzorgondersteuning en mogelijkheden tot ontmoeting en zinvolle daginvulling.

03. Inwoners van Papendrecht kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen**Hoe gaan we dat doen?****Uitvoering geven aan de PALT-afspraken, het Wmo-beleid en de samenwerkingsafspraken Leertuin Zorgvernieuwing Drechtsteden met VGZ en zorgaanbieders****Kwaliteit**

Monitoren en bijsturen van de gevolgen van (Rijks)beleid die leiden tot het langer zelfstandig wonen van inwoners aan de hand van de PALT-afspraken en het eventueel opstarten van pilotprojecten met samenwerkingspartners.

04. Het optimaliseren van de gezondheid van onze inwoners, waarbij leeftijd, afkomst of sociaal economische status geen belemmering mogen vormen**Hoe gaan we dat doen?****Uitvoeren van een preventief gezondheidsbeleid of -programma in samenwerking met partners****Kwaliteit**

Uitvoering geven aan de (regionale en lokale) nota lokaal gezondheidsbeleid 2016-2019, en het integrale uitvoeringsprogramma 2016-2019 op de volgende thema's:

- Het versterken van de mentale weerbaarheid van kwetsbare groepen: jeugd, volwassenen met een lage opleiding en kwetsbare ouderen;
- Het stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl van kinderen, jongeren en hun ouders, met prioriteit voor laagopgeleide jongeren;
- Het bevorderen van de eigen kracht en vitaliteit bij ouderen;
- Het stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl van zwangere vrouwen, met prioriteit voor kwetsbare zwangere vrouwen.

Indicator:

- Cijfers in de Toekomstverkenning

05. Bevorderen van maatschappelijke vorming door middel van cultuur**Hoe gaan we dat doen?****Implementatie nota cultuureducatie binnen het kader van de actualisering nota Cultuurbeleid**

Kwaliteit

Uitwerken startnotitie en opstellen en actualiseren van het cultuurbeleid met oog voor de maatschappelijke ontwikkelingen

Indicator:

- Notitie Cultuur/cultuur-onderwijs

06. Verzelfstandiging theater

Hoe gaan we dat doen?

Voortzetting onderzoek naar verzelfstandiging theater (gestart in 2014) en opstellen van een voorstel

Voortzetting onderzoek naar verzelfstandiging theater en opstellen van een voorstel. In maart raadsbesluit en vanaf april implementatie om op 1 januari 2018 een verzelfstandigd theater te hebben

Kwaliteit

Uitwerken verzelfstandiging theater. Afronding fase 2 en uitvoering geven aan Fase 3.

Verwachte kosten € 80.000

Indicator:

- Verzelfstandigd theater

07. Inwoners van Papendrecht kennis laten maken met cultuur

Hoe gaan we dat doen?

De visie op Cultuureducatie zal worden verwoord in een afzonderlijke nota

Kwaliteit

Implementatie nota Cultuureducatie

Indicator:

- Nota cultuureducatie

Het aanbieden van een kunstmenu en specifieke projecten voor scholen die aansluiten bij de kerndoelen onderwijs

Kwaliteit

- Subsidieafspraken met Excelsior herzien
- Subsidieafspraken opvolger ToBe

Subsidieafspraken met opvolger ToBe over inhoudelijke beleidsomgeving

Kwaliteit

Bij de subsidieafspraken met opvolger ToBe

- Meer nadruk worden gelegd op kunstmenu en projecten (scholen).
- Aandacht voor crossovers (verbinding zoeken met andere beleidsterreinen)
- Aandacht voor andere doelgroepen
- Afbouw gesubsidieerde individuele muzieklessen met oog voor positie Excelsior

Indicatoren:

- Aantal deelnemers kunstmenu
- Aantal deelnemende scholen
- Cross-over-projecten
- Organisatie HaFaBra-muziekonderwijs samen met Excelsior

08. Bevordering samenwerking lokale cultuuraanbieders

Hoe gaan we dat doen?

Stimuleren samenwerking van mogelijke samenwerkingspartners

Kwaliteit

Actualiseren van het cultuurbeleid met oog voor de maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de bevordering van samenwerking tussen lokale cultuuraanbieders. Gezamenlijk aanbieden cultureel-educatieprogramma voor scholen en peuterspeelzalen.

Indicator:

- Vastgestelde notitie Cultuurbeleid/cultuureducatie

09. Faciliteren maatschappelijke initiatieven (culturele) evenementen

Hoe gaan we dat doen?

Faciliteren evenementen

Kwaliteit

Faciliteren evenementen door stimuleren van sponsors en het eventueel verstrekken van een subsidie

Indicator:

- Minimaal 3 evenementen in het centrum (Marktplaats) in 2017. Hierbij wordt waar mogelijk verbinding gelegd met WC De Meent

10. Modernisering van het informatieconcept van de bibliotheek

Hoe gaan we dat doen?

Implementatie samenwerkingsovereenkomst KennisMarkt

Kwaliteit

Uitwerking in samenwerkings-overeenkomst tussen Bibliotheek AanZet, Volksuniversiteit en IT Works.

Indicator:

- Bouwplan 2017

11. Overdracht beheer collectie Luigies

Hoe gaan we dat doen?

Onderzoek naar alternatieven binnen Plan van Aanpak

Kwaliteit

Faciliteren bestuurlijke keuze voor één van de opties

Indicator:

- Bestuurlijke keuze voor één van de opties

12. Invulling geven aan efficiënte en effectieve inzet van maatschappelijke accommodaties als voorzieningenniveau voor ontplooiing van maatschappelijke activiteiten binnen Papendrecht

Hoe gaan we dat doen?

Uitvoeren van het Opgestelde beleid maatschappelijke accommodaties

Uitvoeren van het Opgestelde beleid maatschappelijke accommodaties, ter ondersteuning voor inzet, onderhoud en beheer van maatschappelijke accommodaties.

Kwaliteit

Het implementeren van het beleid maatschappelijke accommodaties. Dit zal gebeuren in brede samenspraak van externe partijen, waarbij betere inzet van maatschappelijke accommodaties dient te leiden tot het effectueren van een hogere gebruiksgraad van accommodaties. Hiermee worden zowel op economisch als maatschappelijk-sociaal niveau voordelen gezien.

Indicator:

- Percentage kostendekkendheid

13. Uitvoering geven aan de Structuurvisie Papendrecht 2020 en het Collegeprogramma 2014-2018

Hoe gaan we dat doen?

Uitvoeren van het Opgestelde beleid maatschappelijke accommodaties

Uitvoeren van het Opgestelde beleid maatschappelijke accommodaties, ter ondersteuning voor inzet, onderhoud en beheer van maatschappelijke accommodaties.

Kwaliteit

Het implementeren van het beleid maatschappelijke accommodaties. Dit zal gebeuren in brede samenspraak van externe partijen, waarbij betere inzet van maatschappelijke accommodaties dient te leiden tot het effectueren van een hogere gebruiksgraad van accommodaties. Hiermee worden zowel op economisch als maatschappelijk-sociaal niveau voordelen gezien.

Indicator:

- Percentage kostendekkendheid

Onderwijs en jeugd

Dit programma omvat de onderdelen:

- Onderwijs
- Onderwijs en arbeidsmarkt
- Jeugd

Wat willen we bereiken?

1. Iedereen moet gaven en talenten kunnen ontwikkelen

Hoe gaan we dat doen?

Actualiseren van het voorschoolse voorzieningen beleid

Kwaliteit

Ter voorbereiding op wijzigingen in het landelijk beleid en de financieringsstructuur per 1 januari 2018 en in samenwerking met de maatschappelijke partners worden het lokale beleid, de regelgeving, de samenwerkingsafspraken en de subsidievoorwaarden voor de voorschoolse voorzieningen geactualiseerd

Indicator:

- Aantal achterstandsleerlingen

Evalueren van de Kadernota Onderwijs 2012-2016 en opstellen van een nieuwe kadernota onderwijs (en jeugd)

Kwaliteit

In samenwerking met de maatschappelijke partners wordt de Kadernota Onderwijs 2012-2016 geëvalueerd en worden de uitkomsten van de evaluatie vertaald naar een nieuwe kadernota onderwijs (en jeugd)

Indicatoren:

- Aantal schoolverzuimers (absoluut en relatief)
- Aantal nieuwe vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

2. Voldoende openbaar onderwijs

Hoe gaan we dat doen?

Wettelijk toezicht houden op het Openbaar Primair Onderwijs en Openbaar Voortgezet Onderwijs

Kwaliteit

Beoordelen van de begroting en jaarrekening, het benoemen van de bestuursleden en het voeren van bestuurlijk overleg

3. Onderwijshuisvesting is van goede kwaliteit

Hoe gaan we dat doen?

Realiseren van een nieuw onderwijs- en huisvestingsconcept voor het voortgezet onderwijs

Kwaliteit

In samenwerking met de VO-scholen wordt een vervolg gegeven aan de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek naar de realisatie van nieuwbouw voor beide VO-scholen

Regie voeren op de bouw- en planningsactiviteiten van de schoolbesturen die volgen uit het Integraal Huisvestingsplan 2013-2022**Kwaliteit**

Bewaken van en rapporteren over de voortgang van de uitvoering van het IHP door de schoolbesturen

4. Doorontwikkeling van het LOC West-Alblasserwaard tot een volwaardig coördinatie- en kristallisatiepunt van onderwijs- en arbeidsmarkt voor de topsectoren en verbonden toeleveranciers en afnemers**Hoe gaan we dat doen?****Congres Dare2Cross (voorheen Aerospace meets Maritime)**

Jaarlijks congres waarin innovatie van en tussen sectoren centraal staat

Kwaliteit

Projecten van Dare2Cross verbinden met MBO en HBO/TU Delft. Doel studenten participeren in bedrijfsopdrachten

Indicator:

- Congres 2017, deelname van minimaal 50 studenten

De scholen VO uit de Drechtsteden werken samen als platform beta scholen en ontwikkelen activiteiten om de onderzoeksvaardigheden van leerlingen te stimuleren**Kwaliteit**

Platform beta scholen

Samen met de Jet Net bedrijven worden profielwerkstukken gemaakt door enkele leerlingen Havo/VWO. Die profielwerkstukken maken deel uit van het onderwijsprogramma en worden door school en bedrijf beoordeeld.

De twee scholen VO uit Papendrecht, de gemeente en de bedrijven Fokker, Royal IHC en Iv-groep werken samen met Jet-net

De twee scholen VO uit Papendrecht, de gemeente en de bedrijven Fokker, Royal IHC en Iv-groep werken samen met Jet-net. Jet Net is een landelijke organisatie die stimuleert dat bedrijven en scholen gekoppeld worden om leerlingen Havo/Vwo kennis te laten maken met technologische bedrijven.

Kwaliteit

Jaarprogramma Jet-Net scholen (Havo/Vwo)uitvoeren.

www.jet-net.nl

Indicator:

- Minimaal twee activiteiten per school/bedrijf

Leerlijn Aerospace en Maritime

Leerlijn Aerospace en Maritime (toonaangevende bedrijven uit luchtvaart en maritieme sector zijn gevestigd in Papendrecht en regio) is een,samen met het onderwijs ontwikkeld, lesprogramma voor groep 1t/m8 van het basisonderwijs.

Kwaliteit

De leerlijn Aerospace en Maritime voor basisonderwijs continueren

Indicator:

- 4 basisscholen voeren per leerjaar twee activiteiten uit

Netwerkbijeenkomst Vmbo. In het kader van loopbaan oriëntatie en begeleiding**Kwaliteit**

Netwerkbijeenkomst vmbo. De scholen VO organiseren samen met de gemeente en 60 bedrijven een netwerkbijeenkomst

Indicator:

- 400 leerlingen Vmbo nemen deel aan de netwerkbijeenkomst

Onderwijsroute is een activiteit, waar leerlingen Vmbo een dagdeel op bezoek gaan bij twee bedrijven in de regio West-Alblasserwaard**Kwaliteit**

Onderwijsroute samen met Molenwaard en Alblasserdam. Er doen ruim 60 bedrijven/ instellingen mee

Indicator:

- 450 leerlingen vmbo bezoeken 2 bedrijven per leerling

Overkoepelend certificaat technologie**Kwaliteit**

Technologiecertificaten die leerlingen hebben verkregen worden gebundeld tot hun persoonlijk technologiecertificaat dat ze als addendum krijgen bij het eindexamen.

Indicator:

- Alle leerlingen Havo/VWO met een NT of NG profiel ontvangen bij hun diploma een technologiecertificaat

Smart lectures uitbreiden naar Drechtsteden

Smart lectures is een tweemaaljaars evenement waar leerlingen kennis maken met wetenschappelijke inzichten en innovaties van bedrijfsleven en universiteiten. In 2017 uitbreiden naar Drechtsteden.

Kwaliteit

Smart lectures 2017 Zorgtechnologie zal (een van de) thema'(s) zijn

Indicator:

- 200 leerlingen (regio Drechtsteden) Havo/VWO nemen deel

Techniekdock is een innovation lab in de Duurzaamheidsfabriek waar workshops worden georganiseerd voor leerlingen basisonderwijs

Kwaliteit

Techniekdock (Duurzaamheidsfabriek) kennismaken met innovaties voor basisscholen

Indicator:

- 200 leerlingen basisonderwijs

Techniekroute is een activiteit, waar leerlingen van groep 7 van het basisonderwijs naar bedrijven gaan om iets te zien, horen en te doen

Kwaliteit

Techniekroute. Er nemen 8 bedrijven aan deel

Indicator:

- 150 leerlingen basisonderwijs nemen deel aan de techniekroute

Uitbreiden van de activiteiten tot een programma gekoppeld aan technologie- certificaten zodat een doorgaande (technische)lijn ontstaat van basisschool tot MBO/HBO/WO

Kwaliteit

De technologiecertificaten worden aan leerlingen uitgereikt na het succesvol deelnemen aan een van de activiteiten.

Uitvoeren van het Programma Onderwijs en Arbeidsmarkt – onderdeel onderwijs

Verbreden communicatie

Kwaliteit

Website Dare 2Cross geeft informatie over de activiteiten van en rond de jaarlijkse congressen.

Op de gemeentelijke website is een subsite Onderwijs en Arbeidsmarkt waarop info over alle projecten en activiteiten en een jaarkalender met activiteiten

5. Kinderen en jongeren kunnen zich ontwikkelen tot jongvolwassenen die later op een positieve manier invulling kunnen geven aan hun eigen leven en een bijdrage kunnen leveren aan de gemeenschap

Hoe gaan we dat doen?

Evalueren van de Kadernota Jeugd 2010-2014

Kwaliteit

In samenwerking met de maatschappelijke partners wordt de Kadernota Jeugd 2010-2014 geëvalueerd en worden de uitkomsten van deze evaluatie en van de evaluatie van de notitie Meedoen vertaald naar een nieuwe kadernota jeugd (en onderwijs)

Evalueren van het speelruimtebeleid en onderhouden van de huidige speelplekken

Het aanbieden van sociaal-culturele activiteiten voor verschillende doelgroepen

Kwaliteit

Uitvoeren van de opdracht jeugd- en jongerenwerk 2017

Jongeren die dreigen uit te vallen worden ondersteund en begeleid op straat en zo nodig naar de juiste hulpverlening geleid

6. Jeugdigen groeien gezond en veilig op en krijgen de kansen om zich te ontwikkelen en naar vermogen mee te doen

Hoe gaan we dat doen?

Realisatie van nieuwe gezamenlijke huisvesting voor Centrum Jeugd en Gezin en Sociaal Team

Uitvoeren van de Jeugdwet op lokaal niveau en in samenwerking met de andere gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid

Kwaliteit

Uitvoering geven aan het beleidsplan jeugdhulp Papendrecht en het lokaal en regionaal uitvoeringsprogramma 2017

Indicatoren:

- Aantal meldingen kindermishandeling
- Aantal jongeren t/m 18 jaar met jeugdhulp

Uitvoeren van preventie en signalering jeugdgezondheidszorg

Kwaliteit

Leveren van het maatwerkdeel van het basispakket op het terrein van de jeugdgezondheidszorg om gezondheids- en opvoedingsproblemen bij risicogroepen preventief te signaleren

Zorgen voor goede informatievoorziening sociaal domein breed richting de gemeenteraad, zodat gestuurd kan worden op resultaten

Kwaliteit

In samenwerking met de maatschappelijke partners worden de eerste resultaten van de transformatie van het jeugdstelsel zichtbaar gemaakt

Indicator:

- Aantal jongeren t/m/ 18 jaar met jeugdbescherming
- Aantal jongeren t/m 23 jaar met jeugdreclassering

7. Het verminderen van jongerenoverlast

Hoe gaan we dat doen?

Halt biedt een aanbod gericht op preventie

Kwaliteit

Halt biedt preventielessen in het basisonderwijs en een aanbod op maat in het voortgezet onderwijs

Het mogelijk maken van een open inloop in de wijk (chill-inn)**Hinderlijke groepen jongeren worden vindplaatsgericht aangepakt****Kwaliteit**

Periodiek vindt het jongerenoverlastoverleg Papendrecht plaats

8. Huisvesting van het jeugd en jongerenwerk**Hoe gaan we dat doen?****Oriënteren op de structurele huisvesting van het jeugd- en jongerenwerk****Kwaliteit**

Onderzoek doen naar de samenwerkingsmogelijkheden met andere partners, zoals het onderwijs

Jeugd**Jeugdhulp**

Het Centrum Jeugd en Gezin Papendrecht vormt de toegang van de Jeugdhulp in Papendrecht. Hulp- en ondersteuningsvragen worden opgepakt aan de hand van de nieuwe werkwijze door de jeugdprofessionals binnen het Centrum Jeugd en Gezin.

De jeugdhulp wordt samen met 17 gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid ingekocht door de Serviceorganisatie ZHZ. In het lokaal en regionaal uitvoeringsprogramma zijn de doelen beschreven om werkelijk te komen tot een verbeterde jeugdhulp. Bijvoorbeeld het werkelijk invoeren van de nieuwe principes zoals één gezin, één plan, één contactpersoon en praten met ouders en jongeren en niet over. Naast de lokale inzet vraagt het ook om aansluiting op de regionale werkwijze, bijvoorbeeld op het terrein van Jeugd & Veiligheid.

Het aantal kinderen en jongeren dat gebruik maakt van ondersteuning binnen de Jeugdhulp is in beeld. Dit betekent sturen op resultaten en invoeren van de budgetverantwoordelijkheid bij het jeugdteam.

Het Rijk heeft met invoering van de Jeugdwet een macrokorting opgelegd van 15% verspreid over drie jaar, respectievelijk 6% in 2015, 5% in 2016 en 4% in 2017. Met de zorgaanbieders zijn afspraken gemaakt over de frictiekosten (Regionaal Transitiearrangement, 18 oktober 2013). De invoering van het objectief verdeelmodel door het Rijk betekent een extra korting van 1,27% op Zuid-Holland Zuid niveau met ingang van 2016. De financiële consequenties worden verwerkt in de begroting 2016 van de serviceorganisatie. Het budget jeugdhulp Papendrecht 2016 is in de meicirculaire 2015 vastgesteld op 5.701.941 euro.

Onderwijs

Het hebben van een startkwalificatie is een belangrijke voorwaarde voor volwaardige maatschappelijke participatie, voor meedoen in de samenleving. Meedoen is niet alleen belangrijk voor iemands eigenwaarde en economische positie, maar ook voor de samenleving vanwege de economische groei en de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat het belangrijk is om de interesses en talenten van de Papendrechtse, in het bijzonder van de kinderen en jongeren, te ontdekken, te ontwikkelen en te behouden voor de regio. De gemeente creëert daarbij de randvoorwaarden door samen met de scholen en andere relevante partners te komen tot een breed gedragen lokaal onderwijsbeleid met voldoende en breed aanbod van kwalitatief goed onderwijs. In dit kader zijn de gemeente en de twee Papendrechtse scholen voor voortgezet onderwijs in 2015 gestart met een traject dat erop gericht is binnen deze bestuursperiode een besluit te nemen over de realisatie van een nieuw onderwijs- en huisvestingsconcept waarmee de toekomstbestendigheid van

het voortgezet onderwijs wordt vergroot. Verder ligt de focus op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, de aanpak van verzuim en voortijdig schoolverlaten, het versterken van de verbinding tussen passend onderwijs en de zorg voor jeugdigen, de voortzetting van de maatschappelijke stage, het bieden van voor- en vroegschoolse educatie en het stimuleren van de samenwerking tussen peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en het primair onderwijs.

Sport

Wat willen we bereiken?

1. De sociale ontwikkeling bevorderen, overgewicht voorkomen en mentale en fysieke gezondheid te bevorderen

Hoe gaan we dat doen?

Sportverenigingen en scholen faciliteren bij hun educatieve taak om zoveel mogelijk mensen met sport in aanraking te brengen zoals verwoord in de beleidsnota 'Sport op Koers', onderdeel Sportstimulering

Kwaliteit

- De werkingsduur van de nota Sport op Koers 2010 – 2016 wordt verlengd tot 2018 in verband met de ontwikkelingen rond de verzelfstandiging van het Sportcentrum Papendrecht en de planontwikkeling scholen voor voortgezet onderwijs.
- Uitvoeren geven aan taakstelling regeling jeugdsportsubsidie
- Onderzoek naar alternatieven voor het regionaal verband samenwerkingsverband aangepast sporten

Indicatoren:

- Aantal leerlingen/scholen dat deelneemt aan gemeentelijke (sport) projecten
- Aantal Papendrechtse jeugdleden sportverenigingen

Stimuleren van de organisatie van sportevenementen door verenigingen, die er voor zorgen dat sporten gestimuleerd worden en ook Papendrecht op de kaart zetten

Naam activiteit	aantal activiteiten	Deelnemers/leerlingen	scholen	verenigingen
Cruyff Courtactiviteiten	6	360		
Buurtsportplan			5	
Kaboutersport:		groep 1 en 2	alle scholen	4
Kies voor hart en sport:		803	9	
Deelname sportcursussen		239		11
Schoolhandbal:		450	5	1
Schooljudo:		305	5	2
Skateclinics:		400	2 (VO)	
Mini- sportcongres:		17		5

2. Behoud van de sportvoorzieningen in Papendrecht

Hoe gaan we dat doen?

Actualiseren en uitvoeren meerjarenonderhoudsplannen

Kwaliteit

Uitvoering geven aan de jaarschijf 2017 van het meerjarig onderhoudsplan

€ 150.300 Sportcentrum

€ 15.100 gymlokaal de Kooy

€ 4.000 gymlokaal Molenvliet

Indicator:

- Realisatie onderhoudsplan 2017

3. Verzelfstandiging van sportvoorzieningen, het sportcentrum in het bijzonder

Hoe gaan we dat doen?

Vorbereiden en opstellen van een voorstel m.b.t. verzelfstandiging sportcentrum

Kwaliteit

Afronding fase 2 en uitvoering geven aan Fase 3

Verwachte kosten € 120.000

Indicator:

- College/raadsvoorstel verzelfstandiging

4. Stimuleren van de inzet van vrijwilligers (vrijwilligersbank)

Hoe gaan we dat doen?

Sportverenigingen faciliteren zoals verwoord in de beleidsnota 'Sport op Koers' onderdeel verenigingsondersteuning

Economie en ondernemen

Wat willen we bereiken?

1. Verbinden, zichtbaar inspireren en uitdragen

Hoe gaan we dat doen?

Faciliteren van de Stichting Promotie Papendrecht

De stichting heeft als doel gezamenlijk professioneel inhoud te geven aan de promotie van ons Papendrecht. In 2017 wordt een (financiële) bijdrage geleverd aan het uitvoeren van het door de stichting opgestelde promotieplan.

Kwaliteit

- Promotieondersteuning met fysieke middelen zoals LED-schermen en banieren
- Ontwikkelen van een online portal voor de promotie van Papendrecht voor bestaande en nieuwe evenementen/ activiteiten
- Ontwikkelen loket/platform voor organisatorische ondersteuning en advisering bij de ontwikkeling van evenementen middels kennis, netwerk en communicatie
- Ontwikkelen Promotiefilm Papendrecht

Indicator:

- Totaal: 30K. Idee is om de middelen gefaseerd uit te geven en ook te kijken naar bijdragen uit private domein

2. Promoten van Papendrecht als centrumgemeente in de West-Alblasserwaard

Voor sport, cultuur, onderwijs, winkelen, evenementen, horeca, ondernemen en groen. Dit in samenwerking met de bestaande en nieuwe partners in deze sectoren binnen Papendrecht

Hoe gaan we dat doen?

Faciliteren van de Stichting Promotie Papendrecht

De stichting heeft als doel gezamenlijk professioneel inhoud te geven aan de promotie van ons Papendrecht. In 2017 wordt een (financiële) bijdrage geleverd aan het uitvoeren van het door de stichting opgestelde promotieplan.

Kwaliteit

- Promotieondersteuning met fysieke middelen zoals LED-schermen en banieren
- Ontwikkelen van een online portal voor de promotie van Papendrecht voor bestaande en nieuwe evenementen/ activiteiten
- Ontwikkelen loket/platform voor organisatorische ondersteuning en advisering bij de ontwikkeling van evenementen middels kennis, netwerk en communicatie
- Ontwikkelen Promotiefilm Papendrecht

Indicator:

- Totaal: 30K. Idee is om de middelen gefaseerd uit te geven en ook te kijken naar bijdragen uit private domein

3. Verbeteren aansluiting tussen arbeidsmarkt en bedrijfsleven

Een arbeidsaanbod dat aansluit op de behoeftes van het lokale bedrijfsleven

Hoe gaan we dat doen?

Verbeteren aansluiting tussen arbeidsmarkt en bedrijfsleven

Op basis van de in 2016 behaalde resultaten wordt het Uitvoeringsprogramma onderwijs-arbeidsmarkt aangepast en uitgevoerd. Zie voor nadere uitwerking thema Onderwijs-Arbeidsmarkt.

Kwaliteit

- Smart lectures
- Profielschets met bedrijven
- Onderwijsroute
- Techniekroute
- Netwerkevent
- Lokale activiteiten

Indicator:

- € 45.000

4. Excellerende topsectoren

Het actief promoten, acquireren en laten samenwerken van bedrijven in de topsectoren en het stimuleren van innovatie en cross-overs

Hoe gaan we dat doen?

Het organiseren van het innovatiecongres Dare2Cross

Kwaliteit

Jaarlijks congres, gericht op innovatiebevordering, uitwisseling van informatie en ideeën tussen bedrijven en tussen bedrijven en onderwijs en op samenwerking tussen bedrijven met het oog op de concurrentiekracht van de regio.

Indicator:

- € 20.000
(€ 60.000 uit rMJP)

Uitvoeren samenwerkingsprotocol Stichting DEAL!

In dit kader wordt een bijdrage geleverd aan het promoten van de regio en het naar de regio halen van nieuwe bedrijven binnen de stuwende sectoren.

Kwaliteit

- Onder de aandacht brengen van lokale bedrijven voor de promotiecampagne van DEAL!
- Uitrollen van de rode loper aanpak, samen met DEAL!. De aanpak houdt in dat bedrijven die zich met een investeringsaanvraag aandienen, centraal te woord worden gestaan en worden begeleid bij hun investering in de Drechtsteden.
- Organiseren van regionaal werkoverleg met partners om de Rode Loper aanpak verder vorm te geven en te verbeteren.

Indicator:

- € 45.000

5. Verduurzamen economie

Een duurzaam bedrijfsleven dat maatschappelijk verantwoord handelt

Hoe gaan we dat doen?

Faciliteren van overleggen tussen bedrijven gericht op kennisdeling over het verduurzamen van bedrijfsprocessen

Kwaliteit

Aansluiten bij regionale initiatieven en bij pilot Energie-transitie

Indicator:

- Totaal: € 16.000

Het bevorderen van het gebruik van de Milieubarometer bij bedrijven

Kwaliteit

Doelgroep is verbreed naar de Drechtsteden

6. Behoud en groei MKB

De gemeente richt zich op gezonde, toekomstgerichte detailhandel, op ruimte voor starters en ondernemen in wijken en een goede relatie met het bedrijfsleven

Hoe gaan we dat doen?

Actieve promotie en acquisitie van work@erasmusplein

Activiteiten van verenigingen/netwerkclubs van starters/ZZP'ers ondersteunen en faciliteren

Kwaliteit

Leveren van een kleine financiële ondersteuning aan activiteiten ZZP Drechtsteden

Indicator:

- € 500

Faciliteren van Keurmerken Veilig Ondernemen op alle winkelcentra

Kwaliteit

Regulier overleg met winkeliers van de winkelcentra om de voortgang te bespreken

Overleg bovenlokale overheden

Kwaliteit

Op basis van gegevens en signalen vanuit de markt met de provincie in gesprek blijven over versimpeling van regelgeving

Promotie; advertenties, interviews in (regionale) vakbladen

Kwaliteit

Advertenties, interviews in (regionale) vakbladen

Relatiebeheer; bedrijvenbezoeken, overleg, netwerken, ALV's**Kwaliteit**

Bedrijvenbezoeken, overleg, netwerken, ALV's

Starters/ZZP'ers/MKB ondersteunen**Kwaliteit**

Hen d.m.v. digitale informatie via site en social media voorzien

Wat mag het kosten?

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal lasten Programma Samenleving	37.608.028,00	34.988.424,00	34.890.777,00	34.515.286,00	34.581.833,00
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal baten Programma Samenleving	8.938.284,00	9.005.184,00	9.002.684,00	9.002.684,00	9.002.684,00
Resultaat	28.669.744,00	25.983.240,00	25.888.093,00	25.512.602,00	25.579.149,00

Wat mag het kosten per taakveld?

Pr og og progra mma	Omschr Taak veld	Taakveld Omschrijving	Uitga ven 2017	Inkom sten 2017	Uitga ven 2018	Inkom sten 2018	Uitga ven 2019	Inkom sten 2019	Uitga ven 2020	Inkom sten 2020	Uitga ven 2021	Inkom sten 2021
1	Samenl eving	0.10 Mutaties reserves	97.83 5	116.0 00	19.38 5	116.0 00	18.41 9	116.0 00	17.44 3	116.0 00	16.45 7	116.0 00
		2.3 Recreatieve havens	500 0	0	500 0	0	500 0	0	500 0	0	500 0	0
		3.1 Economische ontwikkeling	439.9 53	0	379.9 53	0	378.9 53	0	377.9 53	0	376.9 53	0
		3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling en	28.66 3	53.10 0	28.66 3	53.10 0	28.66 3	53.10 0	28.66 3	53.10 0	28.66 3	53.10 0
		3.4 Economische promotie	87.68 4	0	87.68 4	0	87.68 4	0	87.68 4	0	87.68 4	0
		4.2 Onderwijshuisv esting	1.980. 321	7.600	1.208. 196	7.600	1.225. 434	7.600	1.243. 548	7.600	1.262. 573	7.600
		4.3 Onderwijsbelei den leerlingenzaken	1.243. 743	60.47 0	1.143. 432	60.47 0	1.141. 871	60.47 0	1.159. 889	60.47 0	1.143. 987	60.47 0
		5.1 Sportbeleid en activering	167.8 13	12.30 0	166.8 13	12.30 0	165.7 13	12.30 0	165.7 13	12.30 0	165.7 13	12.30 0
		5.2 Sportaccommo daties	3.292. 164	900.6 00	2.223. 779	967.5 00	2.284. 631	980.0 00	2.263. 368	980.0 00	2.249. 601	980.0 00
		5.3 Cultuurpresent atie, cultuurproducti e en cultuurparticipat ie	1.656. 911	560.6 00	1.478. 593	560.6 00	1.482. 194	560.6 00	1.485. 975	560.6 00	1.489. 944	560.6 00
		5.4 Musea	23.60 8	0	23.60 8	0	23.60 8	0	23.60 8	0	23.60 8	0
		5.6 Media	654.1 99	133.9 52	624.5 80	133.9 52	618.8 29	133.9 52	619.1 47	133.9 52	619.4 82	133.9 52
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	80.04 5	10.20 0	80.04 5	10.20 0	80.04 5	10.20 0	80.04 5	10.20 0	80.04 5	10.20 0
		6.1 Samenkracht en burgerparticipat ie	2.965. 180	511.0 27	2.846. 230	511.0 27	2.913. 221	496.0 27	2.754. 748	496.0 27	2.833. 488	496.0 27
		6.2 Wijkteams	1.486. 724	0	1.488. 951	0	1.489. 872	0	1.489. 877	0	1.489. 877	0
		6.3 Inkomensregeli ngen	8.771. 040	6.482. 000	8.676. 040	6.482. 000	8.568. 540	6.482. 000	8.473. 540	6.482. 000	8.473. 540	6.482. 000
		6.4 Begeleide participatie	2.384. 292	39.91 0	2.205. 806	39.91 0	2.076. 810	39.91 0	1.935. 587	39.91 0	1.869. 112	39.91 0
		6.5 Arbeidsparticip atie	1.192. 074	40.00 0	1.201. 198	40.00 0	1.229. 508	40.00 0	1.249. 823	40.00 0	1.305. 561	40.00 0
		6.6 Maatwerkvoorzi eningen (WMO)	417.0 00	0	417.0 00	0	417.0 00	0	417.0 00	0	417.0 00	0
		6.71 Maatwerkdienst verlening 18+	5.043. 793	0	5.030. 211	0	5.002. 613	0	4.983. 521	0	4.958. 284	0
		6.72 Maatwerkdienst	4.444. 0	0	4.506. 0	0	4.504. 0	0	4.505. 0	0	4.537. 0	0

	verlening 18-	929		620		680		661		768
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	56.598	0	56.598	0	56.598	0	56.598	0	56.598
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	636.857	0	638.916	0	639.768	0	639.772	0	639.772
7.1	Volksgezondheid	456.102	10.525	455.623	10.525	455.623	10.525	455.623	10.525	455.623

Programma Ruimte

Centrum

Wat willen we bereiken?

1. Verhoging van de dynamiek in het centrum

Dynamiek leidt tot meer levendigheid en een prettiger verblijfsklimaat en daarmee tot het behoud van (regionale) aantrekkingskracht.

Hoe gaan we dat doen?

Faciliteren van evenementen en activiteiten in het centrum

Kwaliteit

Activiteiten en evenementen leiden tot meer levendigheid en redenen om in het Centrum te komen en te verblijven. Dit verhoogt de aantrekkelijkheid en de basis voor uitgaven in winkels en horeca.

2. Het functioneren van het winkelcentrum, de horeca en de parkeergarages bevorderen

Hoe gaan we dat doen?

Vorbereiding realisatie Veerpromenade en start bouw

3. Verbetering van de structuur en het functioneren van het centrum door aanpassingen en toevoegingen die duurzame meerwaarde opleveren voor het hart van Papendrecht

Hoe gaan we dat doen?

Herontwikkeling huidig pand bibliotheek tot supermarkt

Kwaliteit

Planvorming en start bouw. Vorbereiding besluitvorming 1e kwartaal 2017

Oplevering nieuwbouw Den Briel

Kwaliteit

Inclusief voorbereiding, aanbesteding en uitvoering ten behoeve van de afbouw van het centrum rondom Den Briel. Oplevering verwacht 2e kwartaal 2017

4. Verhogen van de kwaliteit van het centrum en het gebruik van de fiets stimuleren

Hoe gaan we dat doen?

Op- en vaststellen van de Visie Centrumranden

Kwaliteit

Inspiratiedocument met inventarisatie en analyse van kansen voor het ontwikkelen en benutten van kwaliteiten van het centrum en de verbindingen tussen het centrum en de directe omgeving.

Mobiliteit

Wat willen we bereiken?

1. Het waarborgen van bereikbaarheid voor alle verkeersdeelnemers

Hoe gaan we dat doen?

Evaluatie van het functioneren van het parkeersysteem

Kwaliteit

Na uitvoering van parkeerbeleid (n.a.v. de motie) ook onderzoek en evaluatie van het beleid.

Invoering parkeerbeleid naar aanleiding van motie 'Parkeren in drie snelheden'

Kwaliteit

Een functioneel en betaalbaar parkeersysteem voor het centrum van Papendrecht

Regionale lobby gericht op verbeterde doorstroming A15/A16/N3

Kwaliteit

De doorstroming op het hoofdwegennet is een belangrijke vestigingsplaatsfactor voor ondernemingen in Papendrecht en de regio en voor bewoners eveneens van groot belang vanuit het oogpunt van bereikbaarheid en het voorkomen van overlast als gevolg van sluipverkeer.

Uitvoering geven aan het bovengenoemd uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit

In beginsel wordt ingezet op het slim programmeren van op stapel staande werkzaamheden.

Vaststellen van het Uitvoeringsprogramma Bereikbaarheid

Kwaliteit

Dit uitvoeringsprogramma is opgesteld op basis van het gemeentelijk verkeers- en vervoerplan en omvat openbaar vervoer, doorstroming op het hoofdwegennet, vermindering van beperkende maatregelen en borden, 30km zones in woonwijken en verkeersveiligheid.

2. Het optimaliseren van veiligheid voor alle verkeersdeelnemers

Hoe gaan we dat doen?

Vaststellen van het Uitvoeringsprogramma Bereikbaarheid

Kwaliteit

Dit uitvoeringsprogramma is opgesteld op basis van het gemeentelijk verkeers- en vervoerplan en omvat openbaar vervoer, doorstroming op het hoofdwegennet, vermindering van beperkende maatregelen en borden, 30km zones in woonwijken en verkeersveiligheid.

Wonen en ruimtelijke kwaliteit

Wat willen we bereiken?

1. Aantrekkelijke, adaptieve woningvoorraad

Hoe gaan we dat doen?

Duurzaamheid nieuwbouw woningen bevorderen

Kwaliteit

Toepassen GPR (of eventuele opvolger)

Indicator

- Alle nieuwbouw voldoet aan de eisen uit GPR (of eventuele opvolger), tenzij anders overeen gekomen.

Mogelijkheden om langer thuis te wonen bevorderen

Kwaliteit

In voorkomende gevallen monitoren van praktijksituaties langer zelfstandig blijven wonen

2. Aantrekkelijk woonmilieu

Hoe gaan we dat doen?

Het ontwikkelen van Land van Matena als rustig groen woonmilieu

3. Actueel en uitnodigend beleid

Hoe gaan we dat doen?

Actueel houden van de prestatieafspraken met de woningcorporatie

Kwaliteit

Actualisatie van de prestatieafspraken met de woningcorporatie

Indicator:

- Geactualiseerde prestatieafspraken – lokaal deel

Actueel houden woonvisie

Kwaliteit

Actualisatie van de regionale woonvisie

Indicator:

- Geactualiseerde regionale woonvisie

4. Versterken ruimtelijke kwaliteit in combinatie met de economische opgave**Hoe gaan we dat doen?****Actueel en uitnodigend ruimtelijk beleid****Kwaliteit**

Handelingskader voor de gemeente en als basis voor beoordelen initiatieven.

Zie 'Borgen ruimtelijke kwaliteit'.

Afronden haalbaarheidsstudie Scholencampus**Kwaliteit**

De Scholencampus betreft vernieuwbouw voor de VO-scholen in Papendrecht. Het onderzoek geeft inzicht in de haalbaarheid van de ontwikkeling en omvat een advies voor het vervolg.

Afronding Oostpolder; uitgifte 7 vrije kavels inclusief bouwrijp maken. Tevens planontwikkeling woningbouw Eiland/MCD.**Dijklint****Kwaliteit**

Vorbereiding kleinschalige woningbouw initiatieven op en rond het oude dijklint.

Faciliteren en aanjagen kleinschalige initiatieven**Herontwikkeling Lange Tiendweg zone****Kwaliteit**

Gronden geschikt maken voor de bouw van woningen De Hooght fase 3; oplevering woningen fase 2.

Ontwikkeling bedrijvenstrook Land van Matena**Kwaliteit**

Bouwrijp maken, kaveluitgifte en start realisatie.

Oplevering project Aalscholver

Kwaliteit

Dit betreft de oplevering van de woningen en het afronden van de inrichting van de buitenruimte.

Participeren in bovenlokale ambtelijke en bestuurlijke overleggen**Kwaliteit**

Invloed uitoefenen op koppeling wateropgaven lange termijn aan versterking ruimtelijke kwaliteit. Bijvoorbeeld via het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport.

Projecten centrum**Start bouw voorzieningencentrum 'Markt van Matena'****Voorbereiding uitvoering en eerste kaveluitgifte woongebied Land van Matena****5. Aantrekkelijke bedrijvenlocaties****Hoe gaan we dat doen?****Gebiedsontwikkeling Fokker Slobbengors****Kwaliteit**

Bouw hoofdkantoor Fokker, verleggen Industrieweg en inrichting buitenruimte Slobbengors volgens vastgesteld ontwerp

Realisatie Maritieme Campus Boskalis**Kwaliteit**

Begeleiding herinrichting en nieuwbouw. Kantoor-ontwikkeling, buitenruimte, en startersfaciliteit t.b.v. Boskalis

6. Doelmatig en integraal beheer van de openbare ruimte

Met als aandachtspunten kwaliteitsverbetering en veiligheidsbeleving

Hoe gaan we dat doen?**Openbare verlichting (OVL)**

Kwaliteit

Verlichting levert een belangrijke bijdrage aan de sociale veiligheid, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid. De gemeente verlicht de openbare wegen, die eigendom zijn van de gemeente en waarvan ze wegbeheerder is, met uitzondering van parken, recreatieve ruimten en achterpaden die geen belangrijke functie hebben voor het woon-werk verkeer. Bij openbare verlichting is aandacht voor het toepassen van milieuvriendelijke verlichting (Energieakkoord). Het ontwerpen en uitvoeren van verlichtingsplannen conform de aanbevelingen van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde bij nieuwbouwprojecten en grootschalige reconstructies.

Uitvoering geven aan de projecten volgens het uitvoeringsplan Integraal Beheer openbare Ruimte (IBOR)

Kwaliteit

De openbare ruimte wordt door middel van integraal beheer en onderhoud in stand gehouden. Klein onderhoud, groot onderhoud en vervanging worden in onderlinge samenhang uitgevoerd. Concreet betreft het: voorbereiding, aanbesteding en uitvoering van projecten voor het uitvoeren van grootonderhoud aan wegen, riolering, asfalt, bruggen, straatmeubilair, parkeergarages en het baggeren van havens en watergangen.

7. Borging van ruimtelijke kwaliteit

Een veilige en gezonde leefomgeving, door het bevorderen van de kwaliteit en samenwerking bij de uitvoering en handhaving van het omgevingsrecht.

Via breed gedragen, vraag gestuurde en integrale plannen waarin visie is vertaald in planologische-juridische toetsingskaders, waarmee wordt voldaan aan wettelijke verplichtingen en waarmee helder is wat burgers en ondernemers mogen en kunnen bouwen. Door klantvriendelijke afhandeling van aanvragen en zorgvuldige handhaving op het gebied van de fysieke leefomgeving

Hoe gaan we dat doen?

Handhaving van illegaal in gebruik genomen gemeentegrond

Kwaliteit

Plan van aanpak opstellen voor de legalisering (verkoop danwel handhaving) op basis van de uitgevoerde inventarisatie. Ook uitvoering van het plan van aanpak door het oppakken van deze handhavingsszaken.

Implementatie van de verordening Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)

Kwaliteit

In de verordening zijn regels en voorwaarden ten aanzien van de uitvoering van de VTH-taken opgenomen. Gericht op verhoging van de kwaliteit van de uitvoering. De verordening is door gemeenteraad vastgesteld, de beleidsmatige uitvoering ervan wordt in 2017 verder opgepakt

Initiëren en stimuleren van vooroverleg

Kwaliteit

Zodat voor alle betrokkenen duidelijk is wat men van elkaar kan verwachten en op welke termijn.

Invoering omgevingswet

Kwaliteit

De invoering van de Omgevingswet raakt de organisatie in zijn geheel en betreft niet alleen een juridische exercitie, maar ook een cultuur- en organisatietraject. Projectstructuur opzetten met organisatiebrede vertegenwoordiging. Regionale afstemming en gebruik maken van elkaars kwaliteiten. Inhuren extern bureau voor begeleiding proces en communicatietraject.

Klantvriendelijke en snelle afhandeling van de aanvragen/meldingen omgevingsvergunning**Opstellen beheersverordening Papendrecht 2016 (nieuw)****Opstellen bestemmingsplan Bedrijventerrein Het Nieuwland****Opstellen bestemmingsplan Land van Matena****Vaststellen bestemmingsplan Dijklint****Vaststellen bestemmingsplan Noordhoek****Vaststellen herziening bestemmingsplan Sportcentrum****Vaststellen paraplubestemmingsplan nieuwe (ondergrondse) hoogspanningsverbinding****Vorbereiden Omgevingsvisie****Kwaliteit**

Opstellen van een implementatienota en zowel extern als intern inventariseren welke wensen er leven op het gebied van de fysieke leefomgeving. Ingezet wordt op innovatief en actief burgerparticipatietraject. Ook wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan regionaal overkoepelende thema's zoals de maritieme topregio.

Zorgvuldige en efficiënte handhaving van vergunningsvoorschriften en andere wet- en regelgeving**Kwaliteit**

Door het controleren van vergunningen, vergunningsvrije bouwwerken en binnengekomen meldingen

Groen, milieu en recreatie

Wat willen we bereiken?

1. Een duurzame samenleving

Dit betreft activiteiten die gericht zijn op een veilige omgeving en een verantwoord woon- en leefklimaat.

Ontwikkelingen die afbreuk doen aan een duurzame toekomst van de gemeente worden zoveel mogelijk voorkomen. Positieve ontwikkelingen worden gefaciliteerd en gestimuleerd.

Hoe gaan we dat doen?

Duurzaamheid blijvend opnemen als vast onderdeel in het besluitvormingsproces

Kwaliteit

Duurzaam denken en handelen krijgt aandacht aan de voorkant van alle werkprocessen, projecten en bestuurlijke processen

Indicator:

- Elk college- en raadsvoorstel en raadsinformatiebrief bevat een paragraaf Duurzaamheid

Project Van Afval Naar Grondstoffen (VANG)

Kwaliteit

Invoeren van omgekeerd inzamelen zodat bijgedragen kan worden aan de circulaire economie. Dit door het verduurzamen van de productieketen en daarin met name te voorkomen dat afvalstoffen die waardevol zijn, verbrand worden als onderdeel van het restafval. Hierbij wordt een aantal opties bekeken die het beste bij de Papendrechtse samenleving passen

Uitvoering Actieplan omgevingslawaaï Papendrecht

Kwaliteit

Doorgaande activiteit

Uitvoering Regionaal duurzaamheidsprogramma

Kwaliteit

Afsprakenkader energiestrategie Drechtsteden

Indicatoren:

- Brede samenwerkingsagenda
- Energieneutrale regio 2050

Uitvoering Visie op een duurzame ontwikkeling van Papendrecht (uitvoeringsprogramma Duurzaam Papendrecht 2017-2020)

Kwaliteit

Uitvoering visie via faciliteren en stimuleren van duurzame ontwikkelingen, energiebesparing en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), milieueducatie en door open te staan voor plannen en initiatieven vanuit de samenleving. Met milieueducatie aan basisscholieren en het organiseren van de Doe Duurzaam Markt besteden we aandacht aan hergebruik van materialen en bewust omgaan met afval, water en energie.

Verbeteren van de luchtkwaliteit en verlagen van de geluidsbelasting**Kwaliteit**

Doorgaande activiteit

2. Behoud en versterking van het groene karakter van de gemeente**Hoe gaan we dat doen?****Uitvoering geven aan vastgestelde plannen****Kwaliteit**

Dit betreft het uitvoeren van het groenbeheerplan (o.a. omvorming), streefbeeldplan stedelijk water en de vernieuwde boomverordening groene kaart

3. Verhoging van het leefklimaat door verbetering van de kwaliteit van het groen. De inwoners van Papendrecht worden hier actief bij betrokken**Hoe gaan we dat doen?****Communicatie en participatie****Kwaliteit**

Via verschillende media worden inwoners op de hoogte gesteld van onderhoudswerkzaamheden in het groen, vooral gericht op het scheppen van duidelijke verwachtingen. Bovendien betrekken we bewoners actief in de aanpassingen en het onderhoud van de openbare ruimte. Passende initiatieven worden gefaciliteerd.

Flora en Faunawet (Natuurwet)**Kwaliteit**

Alle werkzaamheden in de openbare ruimte uitvoeren binnen de kaders van de Flora en Fauna wet en/of de nieuwe Natuurwet.

Jaaropdracht groen**Kwaliteit**

Hierin worden alle verwachtingen en bijbehorende budgetten voor wijkonderhoud inzichtelijk gemaakt.

Nieuwbouw gemeentewerf/ Afvalbrenngstation

Kwaliteit

Voor de gemeentewerf zoeken naar een geschikte locatie waarbij de huidige locatie in mee genomen zal worden.

Een aantal varianten (zelfstandig, samen met omliggende gemeente en of in samenwerking met HVC) zal worden onderzocht. Ook zal de huidige locatie tegen het licht worden gehouden.

Onderzoek mogelijkheden klimaatadaptatie**Kwaliteit**

In beeld brengen van de mogelijkheden met betrekking klimaatadaptatie en deze in de praktijk brengen bij integrale vervanging. Daarbij wordt gebruik gemaakt van regionaal opgebouwde informatie.

Regionale kennisbank en samenwerking**Kwaliteit**

Gezamenlijk met de overige Drechtsteden producten inkopen en door schaalvergroting (financiële) voordelen nastreven.

Reguliere werkzaamheden**Kwaliteit**

Uitvoering dagelijks onderhoud, groot onderhoud en integrale vervanging op het vlak van riolering, civieltechnische werken en groen.

Uitvoering Verjongingsplan Veerдам**Kwaliteit**

Afhankelijk van de fysieke gesteldheid van de bomen wordt in de winterperiode 2017/2018 gestart met het vervangen van de bomen op de Veerдам.

4. Het gebied boven de A15 behouden als recreatie en landschapsgebied**Hoe gaan we dat doen?****Versterking Noordzijde-A15-zone****Kwaliteit**

Uitvoering van kansrijke elementen en kleinschalige maatregelen naar aanleiding van het onderzoek naar recreatieve en landschappelijke versterking van het gebied ten noorden van de A15. Via de provinciale agenda Alblasserwaard.

5. Het Slobbengors behouden als sport- en recreatiegebied**Hoe gaan we dat doen?**

Werkzaamheden inrichting buitenruimte Slobbengors en verbetering verbinding Slobbengors - dijklint.

6. Behoud van kwalitatief goede buitenspeelruimte en speelmogelijkheden

Hoe gaan we dat doen?

Evaluatie van het huidig speelruimtebeleid en onderhouden van de huidige buitenspeelruimtes

Wijkgericht werken

Wat willen we bereiken?

1. Versterking en verbreding wijkgericht werken

De gemeente verbindt, ondersteunt, verlaagt drempels en stimuleert. Inzet is om goede ideeën op te halen en initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid in wijken, het versterken van sociale samenhang

Hoe gaan we dat doen?

Bewonersinitiatieven

Kwaliteit

Bewonersinitiatieven faciliteren, hierbij rekening houdend met de door de raads werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing geformuleerde uitgangspunten. Er is een 'loket' voor bewonersinitiatieven ingericht waar inwoners terecht kunnen met vragen betreffende bewonersinitiatieven.

Een Goed Idee

Kwaliteit

Concrete ideeën die een bijdrage leveren aan de sociale samenhang binnen een wijk of voor een doelgroep in Papendrecht of aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, worden met geld (maximaal € 1.000), ondersteuning of advies verder geholpen. De aanvragen worden beoordeeld door een onafhankelijk bewonerspanel.

Ondersteuning activiteiten

Kwaliteit

In dit kader worden activiteiten ondersteund en gefaciliteerd die de ontmoeting in de wijken bevorderen:

- Realisatie van een wereldfeest
- STUIF in de herfstweek
- Parkplein
- Twee sport- en spelmiddagen
- Ondersteuning scootmobielclub De vrijbuiters
- Projecten om zwerfvuil te verminderen en ZAPpers te ondersteunen

Puur Papendrecht

Kwaliteit

Online en offline buurtplatform waar buurtgenoten elkaar weer of beter kennen. Vroeger boden mensen in de buurt elkaar voortdurend hulp en sympathie. Nu werken we steeds langer, forensen over grotere afstanden en hebben steeds minder contact in de buurt. Puur Papendrecht zorgt ervoor dat buurt-bewoners elkaar weer kennen en weten wat er allemaal in de buurt te doen is. Papendrechtters plaatsen eenvoudig zelf informatie op hun digitale plein. Op de buurtagenda is alles te zien wat er in Papendrecht gebeurt en er ontstaat automatisch een up to date sociale kaart.

Team Actief

Kwaliteit

Tijdens twee wekelijkse bijeenkomsten worden vanuit verschillende invalshoeken aanhoudende calamiteiten in de wijken besproken. Het Team Actief acteert op aanhoudende calamiteiten in de wijken die opgelost kunnen worden met geld. Deelnemers: gemeente, politie, Woonkracht10

Wat mag het kosten?

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal lasten Programma Ruimte	30.999.135,00	27.182.814,00	24.418.370,00	23.939.149,00	22.358.565,00
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal baten Programma Ruimte	23.763.679,00	20.701.698,00	18.203.292,00	17.691.308,00	16.121.238,00
Resultaat	-7.235.456,00	-6.481.116,00	-6.215.078,00	-6.247.841,00	-6.237.327,00

Wat mag het kosten per taakveld?

Omschr Pr ijving og progra mma	Taak veld	Taakveld Omschrijving	Uitgav en 2017	Inkom sten 2017	Uitgav en 2018	Inkom sten 2018	Uitga ven 2019	Inkom sten 2019	Uitga ven 2020	Inkom sten 2020	Uitga ven 2021	Inkom sten 2021
2	Ruimte		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0.10	Mutaties reserves	913.627	145.000	631.597	155.936	616.837	155.000	606.222	155.000	582.598	213.130
	0.2	Burgerzaken	5.581	0	5.581	0	5.581	0	5.581	0	5.581	0
	0.63	Parkeerbelasting	0	83.600	0	83.600	0	83.600	0	83.600	0	83.600
	1.2	Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.1	Verkeer en vervoer	2.659.040	56.000	2.740.745	141.000	2.828.559	141.000	2.834.009	141.000	2.883.281	141.000
	2.2	Parkeren	1.405.012	682.500	942.758	682.500	949.687	682.500	936.536	682.500	954.777	682.500
	2.4	Economische havens en waterwegen	118.962	143.000	117.837	143.000	117.792	143.000	117.747	143.000	117.702	143.000
	2.5	Openbaar vervoer	159.582	0	159.582	0	159.582	0	159.582	0	159.582	0
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	921.588	895.661	742.173	658.548	753.141	630.769	755.093	607.991	757.124	573.213
	5.4	Musea	200	0	200	0	200	0	200	0	200	0
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.313.896	111.400	3.276.850	111.400	2.928.518	111.400	2.934.970	111.400	2.924.424	111.400
	6.3	Inkomensregelingen	150.000	0	150.000	0	150.000	0	150.000	0	150.000	0
	7.2	Riolering	1.347.797	2.000.317	1.372.931	2.024.183	1.444.210	2.095.364	1.558.979	2.200.286	1.636.310	2.277.618
	7.3	Afval	3.057.641	3.972.898	2.974.072	3.755.866	2.954.789	3.740.661	2.954.789	3.738.199	2.954.789	3.719.445
	7.4	Milieubeheer	708.909	0	730.909	0	730.909	0	730.909	0	730.909	0
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	345.448	426.000	325.226	428.000	321.034	411.000	320.092	408.000	309.938	408.000
	8.1	Ruimtelijke ordening	342.242	50.400	307.142	50.400	257.142	50.400	257.142	50.400	257.142	50.400
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrainen)	12.872.354	12.924.890	10.141.354	10.148.890	7.679.354	7.686.890	7.102.354	7.109.890	5.450.354	5.457.890
	8.3	Wonen en bouwen	2.677.256	2.272.013	2.563.857	2.318.375	2.521.035	2.271.708	2.514.944	2.260.042	2.483.854	2.260.042

Programma Bestuur en Regio

Bestuur en organisatie

Wat willen we bereiken?

1. Moderne flexibele en adaptieve organisatie

Hoe gaan we dat doen?

Doorontwikkeling organisatie, onderdelen verzelfstandigen, opleiden en trainen medewerkers

Kwaliteit

Het streven is de organisatie flexibeler te maken door enerzijds verzelfstandiging, maar ook door te ontschotten en meer generalistisch te werken.

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

1. Tevreden inwoners, bedrijven en instellingen in Papendrecht

Hoe gaan we dat doen?

Uitvoeren van de 12 deelprojecten van het programmaplan dienstverlening

Kwaliteit

Uitvoeren van de 12 gestarte en te starten deelprojecten

1. Werken op afspraak
2. Minder wachttijd
3. Klanttevredenheid
4. Verruimen openingstijden
5. Telefonische bereikbaarheid
6. Laaggeletterdheid
7. Meldingen openbare ruimte
8. Publiekshal nieuwe stijl
9. Vernieuwing website
10. Actualiseren kwaliteitshandvest
11. Tariefdifferentiatie
12. Doorvoeren deregulering

Indicatoren

- Moderne en kwalitatief hoogstaande dienstverlening
- Realisatie programmaplan DV

2. Duidelijkheid beeld/impact nieuwe omgevingswet voor inwoners, bedrijven en instellingen in Papendrecht

Hoe gaan we dat doen?

Onderzoek extern en intern (vergunningverleners Puza)

Kwaliteit

Het uitvoeren van een impactanalyse extern en een onderzoek intern naar de inrichting van organisatie en procesvoering

Start voorbereiding op implementatie van de omgevingswet in 2018/2019

3. Leefbaarheid binnen Papendrecht op orde houden

Hoe gaan we dat doen?

Doorontwikkelen van het BOA-team

Kwaliteit

De BOA's verder opleiden als gebiedsgebonden BOA

Indicatoren:

- Minder overlast
- Minder inzet Buurtbemiddeling
- Minder klachten
- Ontlasten politie

4. Inwoners voelen zich veilig binnen Papendrecht**Hoe gaan we dat doen?**

Preventiemaatregelen uitvoeren om overlast en woninginbraken te voorkomen

Kwaliteit

- Gebiedsscan
- Donkere dagen project

Indicator:

- Minder criminaliteit

Uitvoeren van het Integrale Veiligheids Plan (IVP) 2016-2020**Kwaliteit**

Uitvoeringskader

Indicator:

- Verhoogd veiligheidsgevoel

Openbare Orde en Veiligheid

Wat willen we bereiken?

1. Jongerenoverlast beperken

Hoe gaan we dat doen?

De gemeente werkt samen met winkeliers en andere instanties aan oplossingen om de overlast en verloedering tegen te gaan en het wederzijds begrip te vergroten

Kwaliteit

Een van de maatregelen is een collectief winkelverbod, waarbij de winkeliers van OOV ondersteuning krijgen.

2. Verloedering tegengaan

Hoe gaan we dat doen?

De gemeente werkt samen met winkeliers en andere instanties aan oplossingen om de overlast en verloedering tegen te gaan en het wederzijds begrip te vergroten

Kwaliteit

Een van de maatregelen is een collectief winkelverbod, waarbij de winkeliers van OOV ondersteuning krijgen.

3. Verkeersveiligheid bevorderen

Hoe gaan we dat doen?

Via uitvoeringsprogramma 'Papendrecht bereikbaar'

Kwaliteit

Naast fysieke maatregelen is het met name van belang dat bewoners zich bewust zijn van hun eigen gedrag in het verkeer.

4. Voorkomen woninginbraken en brandveilig maken woningen

Hoe gaan we dat doen?

De deelnemers van het uitvoeringskader zetten zich ook de komende jaren in op onder meer het voorkomen van woninginbraak en het brandveilig maken van woningen. Dit alles in samenspraak met de bewoners

5. Burgers en bedrijven een grotere verantwoordelijkheid geven om bij te dragen aan de veiligheid

Hoe gaan we dat doen?

De gemeente en andere overheidsorganen stimuleren burgers vaker dan vroeger verantwoordelijkheid te nemen, bijvoorbeeld als buurtbewoner of ouder

6. Voorkomen en beheersen van risico's

Hoe gaan we dat doen?

De gemeente zet met onder meer de partners brandweer, politie en GHOR in om risico's te voorkomen en te beheersen, die kunnen ontstaan door branden, zware ongevallen en rampen

7. Versterking centrale rol Veiligheidsregio ZHZ om o.a. kwaliteit bevolkingszorg te verbeteren

Hoe gaan we dat doen?

Het bureau Gemeente is onderdeel geworden van de Veiligheidsregio als afdeling VRC. Voor gemeenten is het noodzakelijk om zorg te dragen dat de gemeentelijke kolompositie behouden blijft tussen de andere kolommen

8. Verbeteren brandveilige leefomgeving

Hoe gaan we dat doen?

Aandacht voor niet-zelfredzamen. In de afgelopen jaren is ingezet op zorgcontinuïteit in zorginstellingen, maar ook op ouderen die op een steeds oudere leeftijd zelfstandig blijven (met de nodige ondersteuning)

Communicatie

Wat willen we bereiken?

1. Schrijven in heldere en begrijpelijke taal

Hoe gaan we dat doen?

Teksten schrijven op B1 niveau

Medewerkers worden getraind in het schrijven van deze teksten.

Kwaliteit

Communicatie door gemeente wordt beter begrepen.

2. Concretisering Papendrecht promotie

Hoe gaan we dat doen?

In samenwerking met betrokkenen in de samenleving promotie van Papendrecht verder vorm geven

O.a. door het plaatsen van billboards en banieren.

Kwaliteit

Papendrecht beter op de kaart.

3. Van buiten naar binnen denken en handelen

Hoe gaan we dat doen?

Meer in beeld brengen van initiatieven van inwoners

Kwaliteit

Zichtbaarder welke initiatieven vanuit de samenleving worden opgezet.

4. Doorontwikkeling website

Hoe gaan we dat doen?

De website zal in 2017 verder worden vereenvoudigd en ingericht voor optimaal gebruik door bewoners

Kwaliteit

Een toegankelijke en eigentijdse website.

5. Social media verder ontwikkelen

Hoe gaan we dat doen?

Aanschaf monitoring-software

Kwaliteit

Beter volgen en reageren op social media-gebruik door inwoners.

Regio

Wat willen we bereiken?

1. Aandacht voor onze regionale speerpunten

Hoe gaan we dat doen?

Telkens benadrukken dat de inzet voor onze speerpunten van groot belang is

2. Continuering regionale samenwerking

Hoe gaan we dat doen?

Actief participeren in het regionale netwerk, met name om de sociaal economische kracht van de regio te versterken

3. Versterken centrumpositie van Papendrecht in de West-Alblasserwaard

Hoe gaan we dat doen?

Opvoeren overleg met gemeenten in de West-Alblasserwaard

Voorzieningen in Papendrecht op hoog niveau houden (o.a. sport en onderwijs)

Wat mag het kosten?

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal lasten Programma Bestuur	6.589.149,00	6.577.563,00	6.394.228,00	6.281.985,00	6.435.872,00
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal baten Programma Bestuur	746.200,00	712.900,00	439.900,00	405.900,00	405.900,00
Resultaat	-	-	-	-	-
	5.842.949,00	5.864.663,00	5.954.328,00	5.876.085,00	6.029.972,00

Wat mag het kosten per taakveld?

Pr og	Omschri ving program ma	Taak veld	Taakveld Omschrijvi ng	Uitgav en 2017	Inkom sten 2017	Uitgav en 2018	Inkom sten 2018	Uitgav en 2019	Inkom sten 2019	Uitgav en 2020	Inkom sten 2020	Uitgav en 2021	Inkom sten 2021
3	Bestuur	0.1	Bestuur	2.329. 858	0	2.292. 300	0	2.221. 784	0	2.221. 769	0	2.221. 753	0
		0.10	Mutaties reserves	0	10.000	0	10.000	0	0	0	0	0	0
		0.2	Burgerzake n	1.169. 332	575.80 0	1.163. 728	542.50 0	1.061. 040	279.50 0	976.5 76	245.50 0	1.019. 945	245.50 0
		0.4	Overhead	666.4 33	0	666.4 33	0	666.4 33	0	666.4 33	0	666.4 33	0
		1.1	Crisisbehe ersing en brandweer	1.801. 760	134.30 0	1.833. 336	134.30 0	1.823. 205	134.30 0	1.795. 441	134.30 0	1.905. 975	134.30 0
		1.2	Openbare orde en veiligheid	589.1 69	5.100	589.1 69	5.100	589.1 69	5.100	589.1 69	5.100	589.1 69	5.100
		6.1	Samenkrac ht en burgerparti cipatie	32.59 7	21.000	32.59 7	21.000	32.59 7	21.000	32.59 7	21.000	32.59 7	21.000

Paragrafen

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen wordt in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschreven als: "de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt, of kan beschikken, om niet begrote kosten te dekken". Het weerstandsvermogen bestaat uit een incidenteel en een structureel deel. Het incidentele deel is vermogen om onverwachte incidentele tegenvallers op te vangen zonder dat dit van invloed is op de huidige bedrijfsvoering. Het structurele deel is het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel op te vangen zonder beïnvloeding van de uitvoering van bestaande taken. De middelen hiertoe worden gevormd door (onbenutte) belastingcapaciteit, heroverwegingen c.q. bezuinigingen en geraamde onvoorziene uitgaven. Het directe weerstandsvermogen wordt berekend door gecalculeerde risico's in mindering te brengen op de vrij besteedbare middelen en/of reserves, het resultaat van de 1e concernrapportage. Het weerstandsvermogen op termijn wordt berekend door gecalculeerde risico's in mindering te brengen op de vrij besteedbare middelen en/of reserves en het begrotingsresultaat op termijn. Dit is allemaal gebaseerd op inschattingen. Het weerstandsvermogen geeft, het volgende beeld:

Weerstandsvermogen	incidenteel	structureel
Direct beschikbaar 1-1-2017	7.812.000	140.000
Op termijn (na 2021) beschikbaar	6.630.000	450.000

Structureel weerstandsvermogen

Het structureel weerstandsvermogen is bestemd voor tegenvallers als gevolg van autonome ontwikkelingen en calamiteiten waarvoor geen budget aanwezig is. Het is toegestaan om gedurende een aantal jaren een bestemmingsreserve in te zetten. Structurele tegenvallers dienen uiteindelijk structureel uit het begrotingsresultaat te worden gefinancierd. Het structureel weerstandsvermogen van de gemeente Papendrecht is:

Structureel weerstandsvermogen		2017	2018	2021	op termijn
1. Budget voor onvoorziene uitgaven	Direct	100.000	100.000	100.000	100.000
2. Onbenutte belastingcapaciteit	Direct	40.000	40.000	40.000	1.000.000
	Totaal	140.000	140.000	140.000	1.100.000
3. Rente-effect aanwending van alle reserves	Op termijn	-	-	-	-620.000
Weerstandsvermogen op korte en lange termijn	Totaal	140.000	140.000	140.000	480.000

Toelichting:

1. Budget onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is jaarlijks € 100.000 beschikbaar.

2. Onbenutte belastingcapaciteit

Gemeenten mogen gezamenlijk de opbrengsten van de onroerende zaakbelasting (OZB) jaarlijks met maximaal 1,97% verhogen (landelijk gemiddelde). Deze zogeheten macronorm geldt voor de onroerende zaakbelasting en is een macro-plafond dat is ingesteld om te forse lokale lastenstijgingen te voorkomen. In de Programmabegroting 2017 van Papendrecht is de totale OZB-omvang aangepast met 1,2% inflatie. De onbenutte belastingcapaciteit (het gat tussen de 1,2% en 1,97%) bedraagt € 40.000 met structureel effect. Om de onbenutte belastingcapaciteit van de OZB op termijn te bepalen is gebruik gemaakt van de berekeningswijze OZB-tarief van het rijk voor toelating tot artikel 12. Daarmee wordt de maximale verhoging berekend, voordat de artikel 12 status van toepassing kan worden. Op termijn is sprake van een onbenutte belastingcapaciteit van € 1.000.000. Overige belastingen zijn 100% kostendekkend.

3. Rente-effect aanwending van alle reserves

De gemeente Papendrecht heeft ultimo 2021 voor € 31,0 miljoen aan reserves. Het aanwenden van reserves heeft een ongunstig effect op het renteresultaat. Bij aanwending neemt de financieringsbehoefte toe en stijgen de rentelasten, dit kan leiden tot een nadeel van € 0,6 miljoen.

Incidenteel weerstandsvermogen

De stand van de reserves na resultaatbestemming bedraagt per 1-1-2017 circa € 24,5 miljoen. Hiervan is € 19,5 miljoen vrij besteedbaar. Dit betreft de algemene risico reserve, de vrije reserve en specifieke risico reserves. Het risico wordt gecalculeerd op € 14,5 miljoen. Het incidenteel weerstandsvermogen komt uit op € 6,4 miljoen (voor de berekening zie tabel).

Incidenteel weerstandsvermogen	1-1-2017
Algemene risico reserve	7.380.000
Vrije reserve	3.752.000
Risicoreserve grondexploitaties	5.450.000
Risicoreserve Noordoevers transformatie zone	880.000
Risicoreserve erfpachtsgronden	2.244.000
Risicoreserve deelnemingen	170.000
Reserve frictie personeel	1.058.000
Beschikbare reserves	20.934.000
Risico's grondexploitaties	5.450.000
Risico's Noordoevers transformatie zone	880.000
Risico's erfpachtsgronden	2.244.000
Risico's deelnemingen	170.000
Risico's frictie personeel	1.058.000
Risico's verbonden partijen sociaal domein	1.190.000
Risico's overige verbonden partijen	330.000
Risico's Vennootschapsbelasting	p.m.
Risico's afgegeven gemeentegaranties	430.000
Risico's overig	2.770.000
Totaal risico's	14.522.000
Incidenteel weerstandsvermogen	6.412.000

Toelichting van de risico's

Risico's grondexploitatie

De risico's van de grondexploitaties zijn bij de jaarrekening 2015 geactualiseerd, hetgeen op dat moment tot een bijstelling heeft geleid. Gelet op de onzekere economische ontwikkelingen wordt als maatregel voor de beheersing van het risico op de grondexploitaties een reserve aangehouden ter grootte van het financiële risico.

Risico's Noordoevers transformatie zone

De Risicoreserve Noordoevers wordt in lijn met besluitvorming aangehouden op het maximum risico. Hiermee zijn de risico's bij de grondexploitatie afgedekt.

Risico's erfpachtsgronden

De fabriekslocatie van fokker aan de industrieweg wordt door de gemeente in erfpacht uitgegeven. Om het risico op waardedaling op te vangen wordt een deel van de erfpachtcanon gereserveerd.

Risico's deelnemingen

De gemeente loopt bij de deelneming Fabrik Slobbengors CV een financieringsrisico. Het risico-aandeel in de rentevergoeding wordt ter afdekking van dit risico gestort in de risicoreserve deelnemingen.

Risico's frictie personeel

Dit betreft het risico op deze frictiekosten bij (re)organisaties als gevolg van lokale en regionale ontwikkelingen. De gemeente is aangaande ww-verplichtingen eigen risicodragers. Daarnaast brengt de begeleiding van medewerkers van werk naar werk ook kosten met zich mee.

Risico's verbonden partijen sociaal domein

Dit betreft het risico dat de gemeente loopt op alle publieke verbonden partijen die gelieerd zijn aan het sociaal domein. Dit betreft de SDD, de Soj, DG&J en Drechtwerk. Verbonden partijen hebben, omdat de gemeenten dienen als achtervang, zelf beperkt weerstandsvermogen. Gemeenten zullen voor het overige deel in het lokale weerstandsvermogen middelen moeten reserveren. Voor bepaling van het gemeentelijke risico is uitgegaan van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing uit de begroting 2017 van deze verbonden partijen, deze risico's zijn vermeld in onderstaand overzicht. Hierbij is uitgegaan dat de risico's na twee jaar binnen de normale bedrijfsvoering van de verbonden partijen opgevangen kunnen worden. Voor de uitvoering van de decentralisaties is het uitgangspunt dat de desbetreffende taken worden uitgevoerd voor het geld dat er vanuit het Rijk voor beschikbaar is.

Risico verbonden partijen sociaal domein	Waarschijn lijkheid	Totaal kans x				Gewogen Risico
		Risico	Kans	bedrag	Aandeel	
SDD						
WWB-i	groot	9.000.000	75%	6.750.000	7,1%	479.000
Service Organisatie jeugd	groot	11.100.000	90%	9.990.000	5,8%	584.000
DG&J						
Bezuinigingsopgave	middel	700.000	50%	350.000	6,6%	23.000
Frictievoorziening	middel	1.925.000	50%	962.500	6,6%	64.000
Opbrengsten	klein	1.000.000	25%	250.000	6,6%	17.000
Drechtwerk*	middel	770.000	50%	385.000	6,9%	27.000
Totaal		24.495.000		18.687.500		1.194.000

* bij bepaling risico is al rekening gehouden met de hogere bijdrage van € 55.000 en € 30.000 in de MJB

Risico's overige verbonden partijen

Dit betreft het risico dat de gemeente loopt op alle publieke verbonden partijen die niet zijn gelieerd aan het sociaal domein. Doordat gemeenten dienen als achtervang hebben verbonden partijen zelf beperkt weerstandvermogen. Gemeenten zullen voor het overige deel in het lokale weerstandvermogen middelen moeten reserveren. Voor bepaling van het gemeentelijke risico's is uitgegaan van de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing uit de begroting 2017 van deze verbonden partijen. Deze risico's zijn vermeld in onderstaand overzicht. Hierbij is uitgegaan dat de risico's na twee jaar binnen de normale bedrijfsvoering van de verbonden partijen opgevangen kunnen worden.

Risico overige verbonden partijen (excl SDD/GRD)	Waarschijn lijkheid	Totaal kans x				Gewogen Risico
		Risico	Kans	bedrag	Aandeel	
KZA	groot	400.000	75%	300.000	11,8%	35.000
ICT op orde	groot	300.000	75%	225.000	11,8%	27.000
Ontmechting GR en ZHZ	groot	600.000	75%	450.000	11,8%	53.000
MPO afspraken	groot	800.000	75%	600.000	11,8%	71.000
Bovenformativiteit	middel	120.000	50%	60.000	11,8%	7.000
IBD	groot	600.000	75%	450.000	11,8%	53.000
VR ZHZ	klein	10.600.000	4%	445.200	4,2%	19.000
OD ZHZ	middel	1.776.000	64%	1.133.088	5,3%	60.000
Totaal		15.196.000		3.663.288		325.000

Risico's Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 zijn gemeenten VPB-plichtig. Hierdoor moeten gemeenten over de winst van bedrijfsonderdelen die volgens de wet op de vennootschapsbelasting kwalificeren als onderneming belasting over de winst afdragen. In 2016 worden mogelijke financiële effecten geïnventariseerd.

Risico's afgegeven gemeentegaranties

De gemeente staat voor in totaal € 79,9 miljoen garant (peildatum 1-1-2017). Hiervan heeft € 61,7 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (indirecte borgstelling). Gezien de zekerheidsstructuur van dat fonds is hieraan een relatief laag risico verbonden. Het bedrag aan directe borgstellingen (exclusief de borgstelling voor de gemeenschappelijke regelingen) bedraagt eind 2016 € 18,2 miljoen. Ook hier zijn voldoende zekerheden gesteld, waardoor het risico beperkt is.

Risico's overig

Dit betreft onder andere negatieve bijstelling van het gemeentefonds, schadeclaims, lagere rijksbijdrage decentralisaties sociaal domein, wijziging in (fiscale) wetgeving.

Beoordeling weerstandscapaciteit

Voor de beoordeling van de weerstandscapaciteit gaat het om een beoordeling van de relatie tussen het beschikbare weerstandvermogen en het, aan de risico's gerelateerde, benodigde weerstandvermogen. Voor de hoogte en samenstelling van het weerstandvermogen zijn geen landelijke normen en richtlijnen vastgesteld. De normen voor het weerstandvermogen worden door de raad vastgesteld. Een gangbare norm is het hanteren van een beoogde weerstandratio (= weerstandvermogen gedeeld door risico's) van tussen de 1 en 1,5. Met een weerstandratio van 2 of hoger is het weerstandvermogen goed tot uitstekend te noemen. Uitgangspunt is om voor risico's, waarvoor geen specifieke reserve is gevormd uit te gaan van een ratio van 1,5 met een ondergrens van 1,0. Voor risico's waar wel een specifieke reserve voor is gevormd is een ratio van 1,0 voldoende. De gemeentelijke weerstandratio voor algemene risico's bedraagt 2,4. In onderstaande tabel is de berekening opgenomen.

Berekening weerstandsratio	1-1-2017
Totaal risico	14.522.000
<i>Waarvan afgedekt door specifieke reserve</i>	
Risico's grondexploitatie	5.450.000-
Risico's Noordoevers transformatie zone	880.000-
Risico's erfpachtsgronden	2.244.000-
Risico's deelnemingen	170.000-
Risico's frictie personeel	1.058.000-
Af te dekken algemeen risico	4.720.000
Totaal vrije reserve ¹⁾	11.132.000
Weerstandsratio	2,4

1) Algemene risico reserve en vrije reserve

Gewenste omvang Algemene risico reserve

De algemene risico reserve moet uitsluitend gezien worden als weerstandsvermogen. Uitgaande van de ratio van 1,5 en een algemeen risico van € 4,7 miljoen komt de gewenste omvang van de algemene reserve uit op € 7,1 miljoen. In onderstaande tabel is de berekening opgenomen.

Berekening omvang Algemene risico reserve	1-1-2017
Totaal risico	14.522.000
<i>Waarvan afgedekt door specifieke reserve</i>	
Risico's grondexploitatie	5.450.000-
Risico's Noordoevers transformatie zone	880.000-
Risico's erfpachtsgronden	2.244.000-
Risico's deelnemingen	170.000-
Risico's frictie personeel	1.058.000-
Af te dekken algemeen risico	4.720.000
Gewenste weerstandsratio	1,5
Gewenst algemeen weerstandsvermogen	7.080.000

De stand van de Algemene risico reserve bedraagt per 1-1-2017 € 7,4 miljoen en is toereikend om de risico's af te dekken. Er is een surplus (€ 300.000), welke nog niet wordt toegevoegd aan de vrije reserve omdat er sprake is van begrote bedragen. Een eventuele toevoeging zal plaatsvinden bij de jaarrekening.

Conclusies

- Voor concrete risico's zijn specifieke reserves benoemd en is de omvang inzichtelijk.
- Het incidentele weerstandsvermogen is om eenmalige tegenvallers te financieren. Met een omvang van € 20,9 miljoen per 1-1-2017 en in samenhang met de huidige risico's van € 14,5 miljoen is het weerstandsvermogen toereikend. Daarbij moet worden aangetekend dat nog niet alle risico's kwantificeerbaar zijn.
- Voor algemene risico's bedraagt de weerstandsratio 2,4.

Financiële kengetallen en bevindingen

In lijn met de wijziging van het BBV zijn in deze paragraaf relevante financiële kengetallen opgenomen. Deze kengetallen geven zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende taak van de gemeenteraad. De financiële kengetallen worden vanaf de Begroting 2017 meerjarig gepresenteerd en zijn gebaseerd op prognoses.

Netto schuldquote

De netto schuldquote en de solvabiliteitsratio geven een goed inzicht in de schuldpositie van de

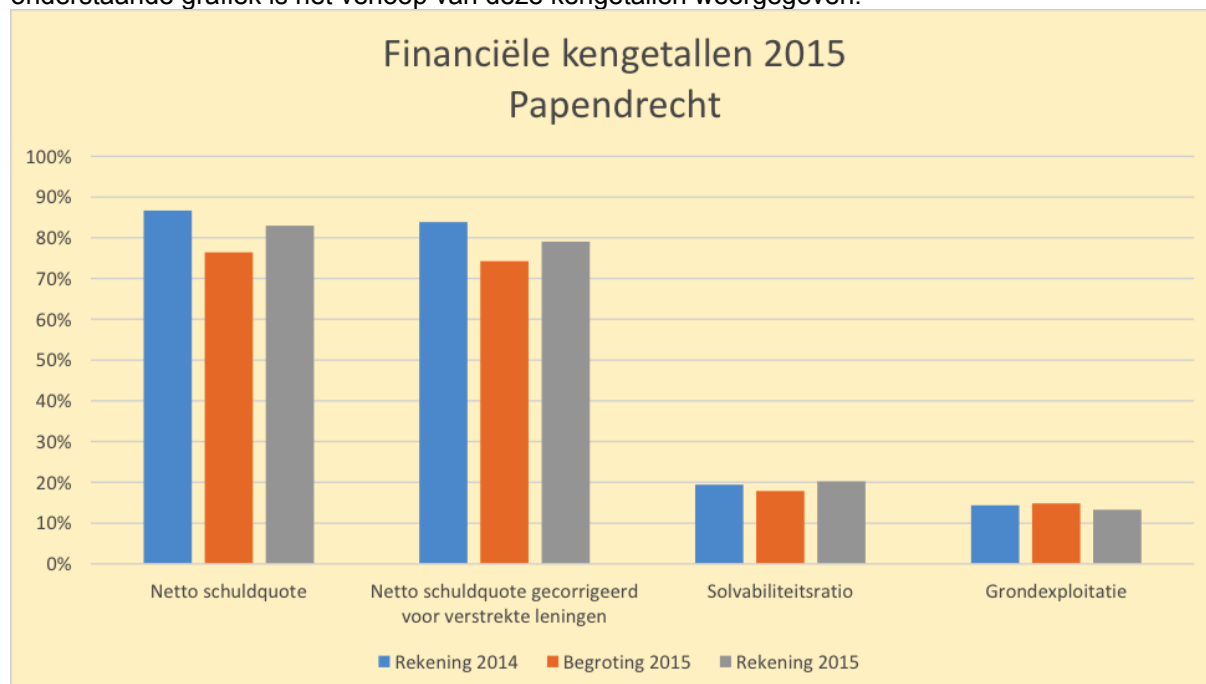
gemeente. Met de netto schuldquote worden de totale schulden afgezet tegen het totaal aan baten van de gemeente. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de gemeentelijke jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden beschouwd.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat zien welk deel van het bezit van de gemeente wordt bekostigd met eigen vermogen. Hierbij geldt hoe hoger het percentage hoe beter het is. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat gemiddeld de solvabiliteitsratio zich begeeft tussen de 30% en 70%. Bij een solvabiliteitsratio tussen 20% en 30% springt het stoplicht op oranje en bij een percentage van <20% heeft een gemeente zijn bezit zwaar belast met schuld.

Aandeel grondexploitatie

Met het aandeel grondexploitatie wordt aangegeven hoe de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale baten van de gemeente. Hoe lager het percentage hoe beter. In onderstaande grafiek is het verloop van deze kengetallen weergegeven.

Naast bovenstaande kengetallen wordt ook inzicht gegeven in de structurele exploitatieruimte (- = tekort) en de belastingcapaciteit. Vanaf 2017 wordt de structurele exploitatieruimte uitgedrukt in percentages (negatief % = tekort). De structurele ruimte laat zien welk deel van het begrotingsresultaat reëel is (zie ook Hoofdstuk 7 Financiële begroting). De belastingcapaciteit laat zien hoe de woonlasten zich verhouden ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Papendrecht	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Structurele exploitatieruimte	1.318.000	464.000	2,26%	2,02%	1,79%	2,53%
Belastingcapaciteit	104%	104%	88%	88%	88%	88%

Bevindingen

- Zoals bij de jaarrekening al aangegeven neemt de netto schuld de komende jaren toe. Ingeschat wordt dat in 2020 de netto schuld quote 99% bedraagt. Dit wordt als voldoende beschouwd.
- De solvabiliteitsratio laat een stijgende lijn zien ten opzichte van de jaarrekening 2015. Dit wordt veroorzaakt doordat diverse voorzieningen (= vreemd vermogen) zijn vrijgefallen en door de toename van de reserves. Ingeschat wordt dat de solvabiliteitsratio in 2019 31% bedraagt. Daarbij begeeft de ratio zich in het gemiddelde niveau (tussen 30% - 70%).
- De gemeente heeft relatief veel gefinancierd met vreemd vermogen. Dit is te verklaren gezien het hoge voorzieningenniveau binnen Papendrecht en de recente investeringen hierin. Verder heeft de gemeente veel economische activiteiten (parkeren, sportcentrum en theater) in eigen beheer. Het financieren hiervan met vreemd vermogen is niet ongebruikelijk.
- Het aandeel van de grondexploitatie neemt de komende jaren af. Met het beëindigen van de projecten zal dit op termijn verder dalen.
- De structurele ruimte laat een overschot zien.

- De belastingcapaciteit is gedaald, wat veroorzaakt wordt door de daling van het tarief voor rioolheffing.

2. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt aangegeven wat we gaan doen met gemeentelijke kapitaalgoederen in 2017. De gemeente heeft op haar grondgebied kapitaalgoederen in de vorm van wegen, civiele constructies, riolering, openbare verlichting, water, groen, speelruimten en gebouwen. Het onderhoud en beheer van de kapitaalgoederen is zoveel mogelijk vastgelegd in het Uitvoeringsplan IBOR, de individuele beleidsplannen en/of meerjaren onderhoudsplannen.

In 2016 is de BBV herzien, waarmee wordt beoogd dat het proces (de begroting en jaarstukken) beter inzichtelijk wordt voor de Raad. Vanuit de herziene BBV is het verplicht om vervangingswerken met maatschappelijk nut te activeren. Dit betekent dat de infrastructurele werken (reconstructies, asfaltwegen, civiele kunstwerken) niet meer met een voorziening gefinancierd mogen worden. De bekostiging van de werken vindt vanaf 2017 verplicht met investeringskredieten plaats.

Kerncijfers Papendrecht & Beheervisie

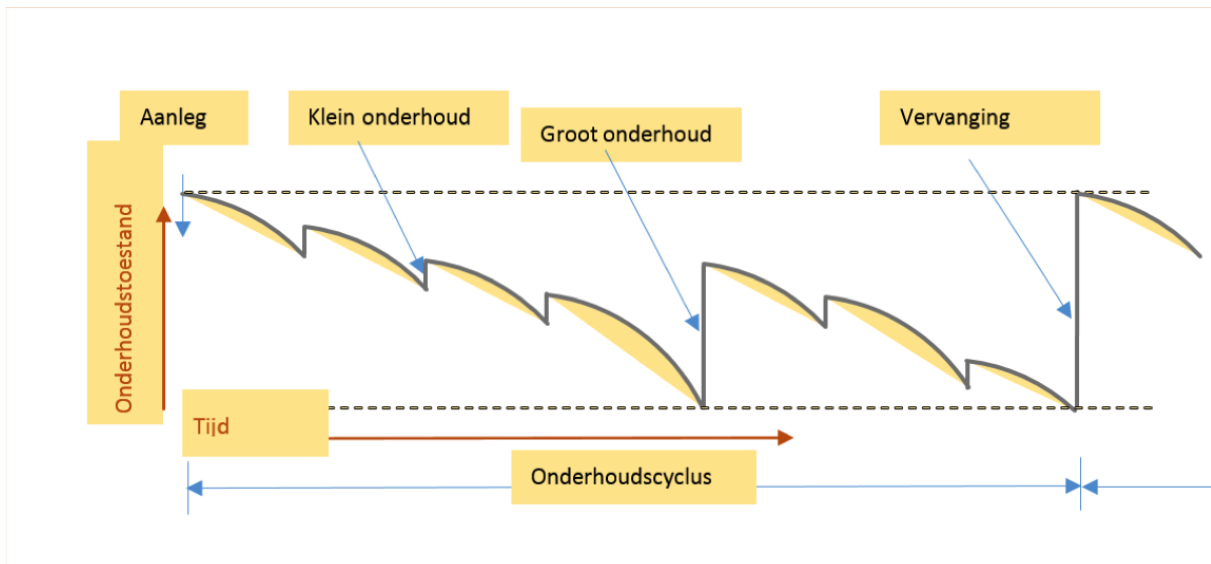
Verharding	1.830.000 m2 76% elementen, 21% asfalt en 3% overige verharding
Groen	2.035.000 m2 Incl. begraafplaats, sportvelden, derden, Waterschap
Water	528.000 m2 Incl. beheer derden en Waterschap

Het beheerareaal omvat verder:

Riolering (vrijverval riolering)	154	km
Gemalen	83	stuks
Bomen (incl. derden en Waterschap)	14.400	stuks
Oevers en beschoeiing	74	km
Lichtmasten	6250	stuks
Speeltoestellen (incl. scholen)	673	stuks
Bruggen	194	stuks
Walmuren en damwanden	2250	m1
Waterbuspontons	3	stuks
Geluidsscherm	3850	m1
Verkeersregelininstallaties	4	stuks
Gebouwen	35	stuks

Beheervisie

De openbare ruimte wordt door middel van integraal beheer en onderhoud in stand gehouden. Belangrijk hierbij is dat klein onderhoud, groot onderhoud en vervanging in onderlinge samenhang worden uitgevoerd. Dit proces is, aan de hand van de levenscyclus van de weg, onderstaand in beeld gebracht.

Figuur 1: Onderhoudscyclus

Beheer wordt kort gedefinieerd als alle maatregelen waarmee de openbare ruimte in stand wordt gehouden. Naast het uitvoeren van fysieke onderhoudsmaatregelen, betekent dit sturing geven (beleidsontwikkeling, optimaliseren van de bedrijfsvoering, etc.). Bij het fysieke onderhoud onderscheiden we verzorging (van de openbare ruimte) en het technisch onderhoud van de objecten. Onder verzorging verstaan we: de bestrijding van onkruid, het verwijderen van zwerfvuil, graffiti, e.d. Onder technische staat verstaan we: de duurzame instandhouding van de objecten, door middel van vaktechnische maatregelen. Belangrijk hierbij is dat zowel het klein onderhoud als het planmatig groot onderhoud en tijdige vervanging bijdragen aan een voldoende technische staat. De beheervisie van gemeente Papendrecht is vastgelegd in de begroting 2014 en het Uitvoeringsplan IBOR 2015 -2020 en is als volgt.

Beheer is gericht op instandhouding van een goed functionerende openbare ruimte.

De openbare ruimte heeft vele functies: het is dé ontmoetingsplek van de samenleving, het is de plek voor vele economische en maatschappelijke activiteiten, voor transport en vervoer en voor ontspanning, de plek waar kinderen spelen en opgroeien, bewoners en bezoekers genieten van groen, water en buitenlucht. Door middel van beheer en onderhoud streven we ernaar de functies van de openbare ruimte blijvend te garanderen. Hiertoe plegen we onderhoud aan wegen, groen, lichtmasten, enz. en vervangen we ze aan het einde van de levensduur. Als de functie van objecten in de openbare ruimte vervalst, of als maatschappelijke ontwikkelingen er aanleiding toe geven, wordt rekening gehouden met functieverandering. Zo vervult een speelplek in een woonwijk met jonge kinderen een belangrijke functie, met het ouder worden van de buurt kan de behoefte aan een andere invulling van deze locatie ontstaan.

Papendrecht is en blijft een groene gemeente.

Het groene karakter zorgt voor een aantrekkelijk woon- en leefklimaat, dat bewegen, ontspannen en recreëren mogelijk maakt. Het Groenbeleidsplan 2015-2024 heeft als doel, dat behoud van bestaand groen, behoud en versterking van ecologische waarden, vergroting van de samenhang tussen groene en blauwe structuren en de vergroting van de bruikbaarheid van groen en blauw.

Beheer is gericht op duurzaamheid en op participatie.

In algemene zin speelt duurzaamheid een grote rol in de beheervisie voor Papendrecht. Duurzaam in de zin van goed voor mens, milieu en economie (de drie P's: People, Planet, Profit).

Voor de openbare ruimte is niet alleen de gemeente verantwoordelijk. Bewoners, bedrijven en andere overheden hebben hun eigen rol, niet alleen als gebruikers, maar ook in beheer.

Het motto van het collegeprogramma geeft dit weer: "Duurzaam samen - Samen doen". Hierbij kan men denken aan:

- Samen optrekken met bedrijven en burgers.
- Nauwere samenwerking met andere instanties zoals Waterschap en Rijkswaterstaat. (Samen met het Waterschap wordt al intensief samengewerkt bij het onderhoud van waterkeringen in Papendrecht, deze samenwerking is vastgelegd in een overeenkomst).
- Streven naar minimalisering van gebruik en uitstoot van milieubelastende stoffen.
- Versobering van het beheer waar mogelijk, maar met behoud van huidige kwaliteit.

Beleidskaders

Algemeen

Uitvoeringsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) 2015-2020.

Het Uitvoeringsplan IBOR 2015-2020 gaat over het beheer en de kwaliteit van de openbare ruimte en de hierbij horende inzet van financiële middelen. Het geeft een evenwichtige inzet van de diverse budgetten en een beperkte groei van de kosten de komende planperiode (tot 2020) weer. Het uitvoeringsplan IBOR vormt het kader voor de integrale aanpak van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Papendrecht. Het uitvoeringsplan biedt het kader voor integraal beheer en samenwerking en leidt tot samenhangende planvorming, logische en efficiënte uitvoering en een financieel beheersbaar geheel. De beeldkwaliteit van de openbare ruimte wordt op peil gehouden door bijvoorbeeld differentiatie en omvormen van groen. Het uitvoeringsplan IBOR is een soort "paraplu" die over de vakgebieden riolering / water, wegen, openbaar groen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, baggeren vijvers & watergangen, baggeren havens en speelruimte is "uitgevouwen".

Riolering

Beleidskader

- Gemeentelijk Rioleringsplan Papendrecht (GRP) 2014-2018.
- Stedelijk Waterplan 2007-2016.
- Uitvoeringsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) 2015-2020.
- Maatschappelijk nut investeringen Reconstructies 2017-2021.

De Wet milieubeheer bepaalt dat gemeenten verplicht zijn een geldig verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) te hebben. Dit geldt voor zowel de riolering als voor rioolgemalen. Een verbreed vGRP wil hierbij zeggen dat de gemeente naast een zorgplicht voor afvalwater ook de zorgplicht heeft voor hemelwater en grondwater.

Deze drie zorgplichten worden als volgt omschreven:

- Inzamelingsplicht van het binnen het gemeentelijke gebied geproduceerde afvalwater en het transporteren van afvalwater naar een geschikt lozingspunt (rioolwaterzuiveringsinstallatie).
- Het doelmatig inzamelen van het afvloeiend hemelwater.
- Het doel is om te verhinderen dat grondwater geen structurele nadelige gevolgen heeft voor de bestemming van de grond. Van overlast is sprake als de grondwaterstand een negatief effect heeft op de volksgezondheid of wanneer blijvende schade ontstaat aan het gebouw. Om dit inzichtelijk te brengen dient de grondwaterstand bekend te zijn.

Naast de zorgplicht zijn de kosten van de activiteiten en de gevolgen voor de rioolheffing op korte en lange termijn in beeld gebracht. Het vGRP is in 2014 vastgesteld.

Papendrecht heeft te maken met zettingsgevoelige veenlagen, waardoor de riolering eerder wordt vervangen dan gemiddeld in Nederland. Het rioolstelsel verzaakt onregelmatig, wat verlies aan berging tot gevolg heeft. De berging in het riool dient toereikend te zijn, om voldoende regenwater in de bebouwde komen af te voeren en te bergen.

Gezien de samenhang met de andere vakgebieden wordt gestreefd naar integrale vervanging. Op basis van het vGRP is een vervangingsplan opgesteld welke als basis dient voor de verdere uitwerking van de overige beleid- en beheerplannen in de openbare ruimte.

De klimaatverandering heeft volgens de verwachtingen grote gevolgen voor het leefmilieu op de korte en langere termijn. Een belangrijk gevolg waarmee gemeenten op korte termijn te maken kunnen krijgen is het optreden van extreme neerslag, waarbij in relatief korte tijd veel neerslag valt. Veel rioolstelsels en andere afwateringssystemen zijn niet berekend op deze extremen waardoor er wateroverlast kan ontstaan. Vanwege de klimaatveranderingen en bijbehorende wateroverlast zijn waterbergende maatregelen onderzocht, voor het realiseren van klimaatadaptieve maatregelen bij integrale vervangingsprojecten. Een eerste toepassing vindt in 2017 plaats in de Vincent van Goghlaan en omgeving.

Het beschreven beleid in het Stedelijk Waterplan blijft van toepassing. Samen met het Waterschap wordt aanvullend een Streefbeeldplan voor de watergangen opgesteld om de kwaliteit van deze watergangen verder te verbeteren.

Samenwerking in de waterketen

Landelijk hebben diverse partijen besloten de onderlinge samenwerking in de waterketen te versterken met als doel "het stimuleren van een meer doelmatige, transparante waterketen". Het waterschap Rivierenland heeft, samen met 9 gemeenten in de polder Alblasserwaard-

Vijfheerenlanden waaronder de twee Drechtsteden gemeenten Papendrecht en Sliedrecht, de samenwerkingsovereenkomst "Samenwerken in de waterketen" ondertekend. Gemeenten stemmen met elkaar af om te onderzoeken waar kostenbesparing binnen de riolering mogelijk is. Vooral op het gebied van "samenwerking zoeken" op beleid- / beheersmatige aspecten zijn voordelen te halen. Bijvoorbeeld een gezamenlijk meldingssysteem voor rioolgemalen. Op het product zelf is de vraag of er winst valt te boeken, vanwege de samenhang met andere gemeentelijke vakgebieden wegen en groenvoorziening.

In 2013 is de samenwerkingsovereenkomst "Gemeenschappelijke Afvalwaterketen Alblasserwaard Vijfheerenlanden" ondertekend. Een belangrijk uitgangspunt voor Papendrecht is, dat deze samenwerking bestaat uit een netwerkorganisatie. De kern van de werkwijze is een jaarprogramma voor samenwerkingsactiviteiten en -projecten. Het jaarprogramma wordt ter instemming aangeboden aan de colleges van burgemeester en wethouders en het dagelijks bestuur van het Waterschap.

Wegen

Beleidskader

- Wegenplan 2013-2017.
- Uitvoeringsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) 2015-2020.
- BBV Investeringsplan Asfaltwegen 2017-2021.

De principes van Duurzaam Veilig zijn de Leidraad bij het inrichten van wegen. De technische kwaliteit van de wegen wordt gebaseerd op de landelijke erkende CROW - systematiek met betrekking tot het wegbeheer.

In het Wegenplan 2013-2017 wordt beschreven hoe het beheer en onderhoud van alle gemeentelijke wegen in de gemeente Papendrecht wordt aangepakt. Het laat zien hoe het wegbeheer de komende jaren bijdraagt aan de verwezenlijking van de doelen en ambities van de gemeente Papendrecht. Voor het onderhoud aan de wegen vindt hierin maximale afstemming plaats met het Gemeentelijk Rioleringsplan en het Groenplan 2013-2017.

De asfaltwegen hebben in het bijzonder de komende periode de aandacht. Met name oudere asfaltwegen naderen het einde van hun levensduur en de geluidsreducerende asfaltdeklagen zijn kwetsbaar voor weersomstandigheden zoals vorst. De asfaltwegen, en daaruit voortkomende werkzaamheden, zijn opgenomen binnen het Uitvoeringsplan IBOR 2015-2020.

In 2016 is gewerkt aan het Civiel Technisch Beheerplan 2016-2020. Dit beheerplan volgt uit de kaders vanuit het Uitvoeringsplan IBOR. Het Civiel Technisch Beheerplan betreft naast de wegen, ook de onderdelen civiele kunstwerken, openbare verlichting, baggeren havens, de VRI's en het straatmeubilair. Hierdoor wordt integraliteit bereikt tussen de verschillende onderdelen (zoals de aansturing in de uitvoering). Bij vaststelling van het Civiel Technisch Beheerplan vervalt het Wegenplan 2013-2017.

Groen

Beleidskader

- Groenbeleidsplan 2015-2024.
- Uitvoeringsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) 2015-2020.
- Groenplan 2013-2017.

Het Groenbeleidsplan 2015- 2024 vormt samen met de visie uit het Groenblauwe netwerk het kompas voor het beheer, onderhoud en de investeringen in het groen en blauw binnen de gemeente Papendrecht. Het Groenbeleidsplan borgt de kwaliteiten van het groen in de hoofdstructuren en voegt structuren op wijkniveau hieraan toe. Dit geeft richting aan de toekomstige ontwikkelingen op deze structuur. Hiermee borgt en bevordert het Groenbeleidsplan het groene karakter en de groene beleving van Papendrecht. Tevens vormt het Groenbeleidsplan een noodzakelijke schakel tussen de meer abstracte beleidskaders en de op uitvoering en beheer gerichte plannen. Speerpunten uit het Groenbeleidsplan zijn: participatie, stadslandbouw en ecologie.

Het Groenplan 2013-2017 is maatgevend voor het dagelijkse reguliere onderhoud, groot onderhoud en vervanging van groen. De uitwerking hiervan loopt in hoofdlijnen samen met het vervangingsplan riolering (Gemeentelijk Rioleringsplan Papendrecht), het Groenbeleidsplan en het Uitvoeringsplan IBOR. Naast de grootschalige vervangingswerkzaamheden worden jaarlijks op basis van urgentie een aantal groenvakken vanwege noodzakelijk onderhoud vervangen of omgevormd. De opvolger van het Groenplan wordt het Groenbeheerplan. Dit plan is momenteel in voorbereiding.

Voor het groen is in het Uitvoeringsplan IBOR 2015-2020 gekozen voor kostenbesparende maatregelen, waardoor minder budget benodigd is. In het groen is gekozen voor meer differentiatie, zoals het omvormen van groen (in minder onderhoudsintensief groen) of het kiezen voor meer natuurlijk groen (waar het kan en meer gecultiveerd groen waar de situatie erom vraagt). Hierdoor blijft dit kwaliteitsaspect op niveau.

Veerdam

In de periode 2017-2018 wordt (afhankelijk van de fysieke gesteldheid van de bomen) uitvoering voorgesteld aan het verjongingsplan van de bomen aan de Veerdam (grondverbetering nieuwe standplaatsen inclusief beperkte sanering, herstraten van de rijbaan en parkeerplaatsen, vervanging verharding trottoir en vervanging bomen).

Openbare verlichting

Beleidskader

- Uitvoeringsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) 2015-2020.

De openbare verlichting vervult een belangrijke functie op het gebied van sociale veiligheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid. De kwaliteit van de openbare verlichting moet dus op orde zijn. Bij vervanging en nieuwbouwprojecten wordt, daar waar mogelijk en effectief, LED-verlichting binnen de landelijke richtlijnen aangebracht. De Richtlijn voor Openbare Verlichting (ROVL-2011) is hierin het richtsnoer.

Samenwerking bij openbare verlichting

De gemeente Papendrecht heeft samen met negen andere gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden een Gemeenschappelijke Regeling (met een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur ingericht voor het dagelijks beheer, databeheer en directievoering / toezicht op het onderhoudsbestek voor de openbare verlichting. Werkzaamheden uit het onderhoudsbestek wordt door één gespecialiseerde aannemer het onderhoud aan de gezamenlijke openbare verlichting uitgevoerd. Het groot onderhoud, vervanging en beheer binnen de gemeente wordt door Papendrecht aangestuurd en begeleid.

Civiele constructies

Beleidskader

- Uitvoeringsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) 2015-2020.

Civiele kunstwerken, zoals bruggen, vis- en loopsteigers, tunnels, viaducten, geluidsschermen en damwanden, zijn belangrijke elementen binnen de openbare ruimte. Het zijn onvermijdelijke verbindingen in de hoofd- en verkeersstructuren in de wijken, verbindingen in grote waterstructuren, afschermende constructies, recreatieve elementen in de wijken. Om de functionaliteit in stand te houden en de veiligheid te waarborgen, worden deze civiele kunstwerken goed beheerd, onderhouden en tijdig vervangen. Na de besluitvorming van het Uitvoeringsplan IBOR zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor groot onderhoud en vervanging van civiele constructies, om de functie en kwaliteit in stand te houden.

Speelruimten

Beleidskader

- Uitvoeringsprogramma speelruimtebeleid Papendrecht 2011-2016.

In de nota zijn de jaarlijkse beheer- en onderhoudswerkzaamheden aan de speelvoorzieningen geïventariseerd en begroot. Er zijn mogelijk minder speelplaatsen benodigd, waardoor minder kosten gemaakt worden. In de nota is aangegeven dat de uitvoering plaatsvindt in zes jaarschijven. Een passend beleid voor speelplaatsen is nodig, waarbij speeltoestellen die niet effectief zijn worden verwijderd. Daarnaast wordt de kwaliteit van bestaande speellocaties voor de wijk in samenspraak met de wijkpartners opnieuw beoordeeld en wordt waar mogelijk meer geclusterd. Uitgangspunt is een goede kwaliteit van speeltoestellen. Vooralsnog bestaat de wens om in 2017 het huidige speelruimtebeleid te evalueren, met als inzet het behoud van een goede kwaliteit van speelvoorzieningen.

Baggeren

Beleidskader

- Uitvoeringsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) 2015-2020.
- Beheer- en Onderhoudsplan vijvers en watergangen 2015-2026.
- Voorziening baggeren vijvers en watergangen 2017-2026.
- Voorziening baggeren havens 2017-2026.

Het is van belang dat watergangen niet te veel en niet te weinig water bevatten. Om wateroverlast te voorkomen is het noodzakelijk voldoende ruimte te hebben om regenwater op te vangen en langzaam af te voeren. Door te baggeren worden de watergangen op diepte gehouden. Het beheer- en onderhoudsplan vijvers en watergangen 2015-2026 (baggeren) geeft inzicht in de huidige situatie van de waterbodems en de beschoeiingen en de aanpak voor de toekomst. De resultaten uit het beheerplan zijn opgenomen in het uitvoeringsplan IBOR.

Gemeente Papendrecht heeft gezamenlijk met waterschap Rivierenland een Stedelijk Waterplan (SWP) vastgesteld. In 2016 is het bestaande SWP verder uitgewerkt en aangevuld met de notitie streefbeelden. Het doel is het bevorderen van de flora & fauna in en rond de watergangen in de gemeente en het verbeteren van waterkwaliteit. Vaststelling vindt naar verwachting in 2016 plaats.

Parkeergarages

Beleidskader

- Voorzieningen Parkeergarages

In het Centrumgebied van Papendrecht vindt een regulering van het parkeren plaats om de leefbaarheid in het Centrum te ondersteunen. Papendrecht exploiteert voor het kort parkeren twee parkeergarages (De Meent en Overtoom). In de nota 'Hoofdlijnen Parkeerbeleid Centrum 2013' is het gemeentelijke beleid beschreven. Voor de parkeergarages zijn de tarieven en de kaders voor beheer en exploitatie vastgelegd. De notitie Parkeerbeleid is in 2016 opgesteld en is een aanvulling op dit beleid, waarmee beoogd wordt het gebruik van de parkeergarage te bevorderen.

Voor het beheer en onderhoud is een meerjarenplanning opgesteld en een voorziening ingericht om de financiële schommelingen te vereffenen. De dagelijkse exploitatie vindt zijn financiering in de begroting. Voor vervangingsinvesteringen worden afzonderlijke kredieten aangevraagd.

Gebouwen

Binnen de gemeente Papendrecht zijn 35 panden beschikbaar voor maatschappelijke doeleinden en sportactiviteiten. Ook worden vijf woningen - die in eigendom van onze gemeente zijn - verhuurd. Per pand en woning wordt jaarlijks een exploitatiebegroting bijgesteld als onderdeel van de gemeentelijke begroting. Een van de uitgangspunten van het gebouwenbeheer is om minimaal kostendekkend te verhuren. Bij het opstellen van de jaarrekening vindt een analyse van het jaarresultaat van de panden en woningen plaats.

Daarnaast wordt voor alle panden jaarlijks een geactualiseerde 10-jarige onderhoudsplanning (MOP) opgesteld. De kosten van onderhoud worden vanaf 2017 niet meer bekostigd vanuit de voorziening, maar zijn in de gemeentebegroting opgenomen. Ter voorkoming van grote schommelingen worden pieken ten opzichte van het gemiddeld onderhoud via de reserve geëgaliseerd. Voor vervangingsinvesteringen worden afzonderlijke kredieten aangevraagd.

Regionale samenwerking

In de regio Drechtsteden vindt door Papendrecht samenwerking en kennisuitwisseling plaats. Voor de openbare ruimte gaat het hierbij op zowel uitvoeringniveau (o.a. samenwerking met uitvoeringbestekken) tot op beheersmatig niveau, zoals de implementatie van een gezamenlijk beheersysteem. Op operationeel/ inhoudelijk niveau wordt samengewerkt op vakinhoud door gezamenlijk uitvoeringsbestekken voor te bereiden, en gezamenlijk aan te besteden en uit te laten voeren. Voorbeelden hiervan zijn het bestek asfaltonderhoud, weginspecties, grasmaaien, boomonderhoud, leveren bomen en beplanting, gezamenlijk onderzoek, beheersysteem en samenwerking met betrekking tot de flora & fauna.

Ook in de regio Alblasterwaard/ Vijfheerenlanden wordt intensief samengewerkt. Zowel op het gebied van riolering en zuivering (GAAV, een samenwerking van negen gemeenten en het Waterschap) als op het gebied van openbare verlichting (BOVL, een samenwerking van tien gemeenten).

In het jaarplan 2016-2017 zijn de volgende onderwerpen opgenomen waarop de samenwerking in de regio GAAV wordt uitgewerkt.

- Afstemming en rapportage financiële uitgangspunten: Rapportage over de samenwerking en financiële resultaten in de BAW Regionale Monitor (BAW = Bestuurs Akkoord Water).

- Beheer en onderhoud gemalen: De GAAV-gemeenten zijn overgegaan op een gezamenlijke hoofdpst bij de gemeente Zederik voor het signaleren van storingen bij pompen en gemalen. In 2016/2017 wordt verder invulling gegeven voor wat betreft het beheer.
- Harmoniseren beleid en beheer.
- Inventariseren en afstemmen onderhoudscontracten.
- Meten, Monitoren, Onderzoek en Gegevensbeheer.

Voor 2017 zijn nieuwe onderwerpen in het samenwerkingsverband toegevoegd:

- Riolincidentenplan: Wordt gestandaardiseerd door projectgroep in de GAAV.
- Hemelwater aansluitverordening: een gemeente kan hiermee bewoners verplichten om hun regenwater af te koppelen van de gemengde riolering en aan te sluiten op oppervlaktewater of aan te sluiten op een regenwaterriool.
- Afvalwaterakkoord (AWA).
- Assetmanagement / risico gestuurd rioolbeheer.
- Communicatie: Gedacht wordt aan een projectgroep communicatie voor het opstellen van Nieuwsbrieven, organiseren van thema-meetings en ook landelijke initiatieven zoals "week van ons water".
- Samenwerkingsmogelijkheden met OASEN.

Openbare verlichting

De gemeenten in de Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden werken samen op het gebied van openbare verlichting. Het Bureau Openbare Verlichting (BOVL) verzorgt het gezamenlijke beheersysteem voor de gemeenten, begeleid de aannemer in het onderhoud.

Activiteiten in 2017

Projecten / groot onderhoud	Uit	€
Lijsterbeshof: Algehele vervanging van de riolering, verharding en groen op basis van kwaliteit.	Maatschappelijk nut Investering (reconstructies)	416.000
Jan Steenlaan e.o. (financiële 2 ^e deel): Algehele vervanging van de riolering, verharding en groen tussen Jan Steenlaan en Vincent van Goghlaan. Daarnaast uitwerking ontwerp Groen Blauwe netwerk in Ary Scheffersingel.	Maatschappelijk nut Investering (reconstructies)	1.800.000
P.J. Troelstrastraat, Wiardi Beckmanstraat: Algehele vervanging van de riolering, verharding en groen op basis van kwaliteit en leeftijd (financiële 2e deel in 2018).	Maatschappelijk nut Investering (reconstructies)	334.000
Platanenlaan	Maatschappelijk nut Investering (asfaltwegen)	555.000
Andoornlaan	Maatschappelijk nut Investering (asfaltwegen)	75.000
Groot onderhoud elementenverharding conform wegininspectie 2016. Klein groot onderhoud Groen. Daarnaast enkele functionele aanpassingen en wegen/verkeerprojecten	Begroting 2017	370.000
Baggeren vijvers en watergangen delen van wijk 4 (oost) en 13	Voorziening baggeren vijvers en watergangen	150.000
Baggeren ingang Kooihaven/Ketelhaven	Voorziening baggeren Havens	225.000
Baggeren Schaarhaven	Voorziening baggeren Havens	250.000
Programma vervanging civiele kunstwerken 2017 (6 bruggen)	Maatschappelijk nut Investering (civiele kunstwerken)	172.000
Gedeelte vervanging/groot onderhoud bruggen op basis van inspectie	Maatschappelijk nut Investering (civiele kunstwerken)	37.500
Verjongingsplan kastanjabomen Veerдам	1 ^e fase investering vervanging bomen	350.000
Planmatige vervanging openbare verlichting in o.a. Noordhoek, Burgemeester Keijzerweg (tussen Noordhoek-Alblasserdam). Vervanging armaturen/lampen in LED verlichting	Begroting 2017	71.000

Activiteiten 2018

Om uitvoering in 2018 mogelijk te maken, wordt de werkvoorbereiding van de onderstaande projecten in 2017 opgestart.

Projecten / groot onderhoud	Uit	€
Relinen riolering	Maatschappelijk nut Investering (reconstructies)	80.000
P.J. Troelstrastraat, Wiardi Beckmanstraat: Algehele vervanging van de riolering, verharding en groen op basis van kwaliteit en leeftijd (financiële 2e deel in 2018).	Maatschappelijk nut Investering (reconstructies)	846.000
Schoorweg, Henri Dunantsingel: Algehele vervanging van de riolering, verharding en groen op basis van kwaliteit en leeftijd (financiële 2e deel in 2018).	Maatschappelijk nut Investering (reconstructies)	500.000
Pontonniersweg (combi met asfalt/riolering): Vervanging asfaltconstructie, omvormen deel asfalt i.v.m. overgang naar Eilandstraat, vervanging riolering op basis van kwaliteit.	Maatschappelijk nut Investering (reconstructies) & asfaltwegen	710.000
Wipmolen e.o.: Algehele vervanging van de riolering, verharding en groen op basis van kwaliteit.	Maatschappelijk nut Investering (reconstructies)	120.000
Willem Kloosstraat e.o. (financiële 2e deel in 2019): Algehele vervanging van de riolering, verharding en groen op basis van kwaliteit en leeftijd	Maatschappelijk nut Investering (reconstructies)	679.000
Jan Steenlaan; Vervanging asfaltdeklaag	Maatschappelijk nut Investering (asfaltwegen)	130.000
B.K weg rotonde-Ketelweg: Vervanging asfaltdeklaag	Maatschappelijk nut Investering (asfaltwegen)	195.000
Groot onderhoud elementenverharding conform wegininspectie 2017. Klein groot onderhoud Groen. Daarnaast enkele functionele aanpassingen en wegen/verkeerprojecten	Begroting 2018	370.000
Baggeren vijvers en watergangen delen van wijk 10 (noord)	Voorziening baggeren vijvers en watergangen	150.000
Programma vervanging civiele kunstwerken 2018 (12 bruggen)	Maatschappelijk nut Investering (civiele kunstwerken)	326.000
Verjongingsplan kastanjabomen Veerдам	2 ^e fase investering vervanging bomen	350.00 0
Planmatige vervanging openbare verlichting in o.a. Wipmolen, Veerдам, Westeind. Vervanging armaturen/lampen in LED verlichting	Begroting 2018	71.000

3. Financiering

De financieringsfunctie van de gemeente Papendrecht dient uitsluitend de publieke taak. Het prudente beleid valt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Centraal in deze wet staan transparantie en risicobeheersing. Om inzicht te geven in de wijze waarop de gemeente dit doet en beeld te geven van de stand van zaken wordt in deze paragraaf ingegaan op het risicobeheer (met name rente- en kredietrisico), de financierings- en schuldsituatie, het kasbeheer en de informatievoorziening.

Algemeen

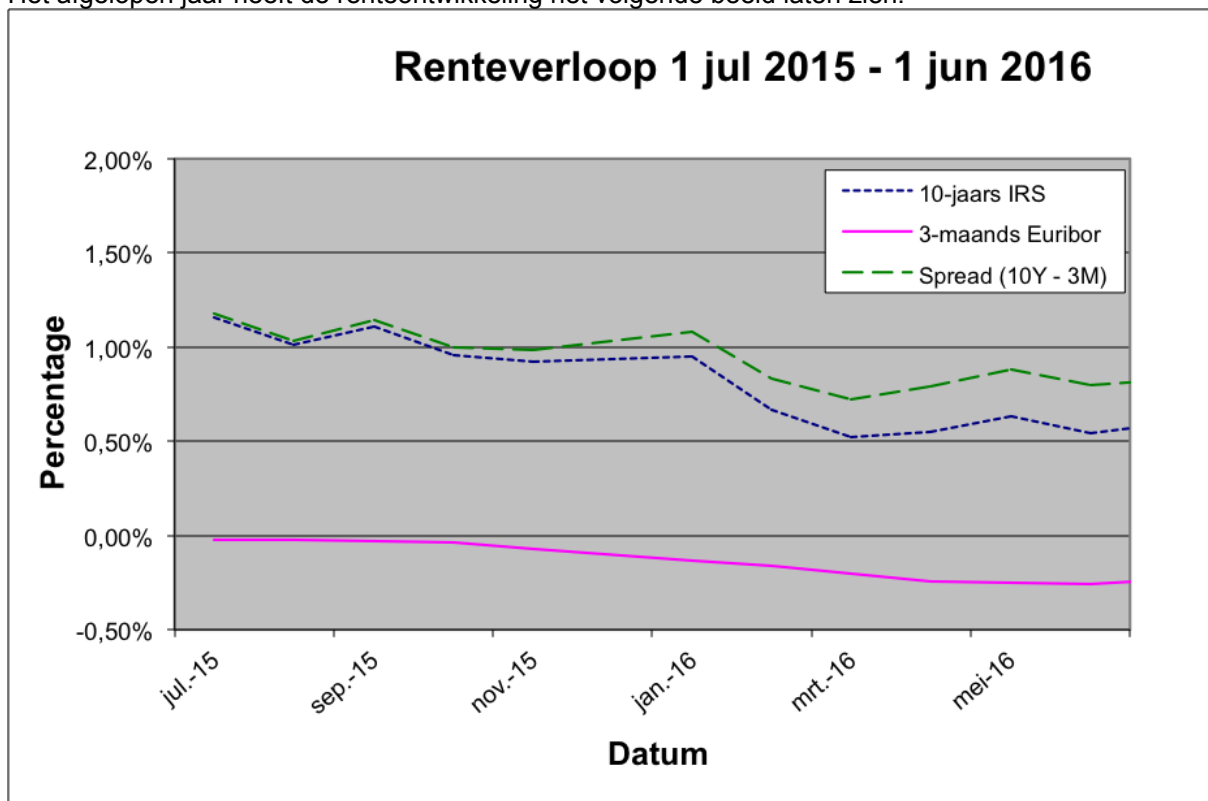
Het Financieringsstatuut vormt het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie. Afhankelijk van de hoogte en de verwachte duur van het liquiditeitstekort of –overschot, wordt vermogen tijdelijk of langdurig aangetrokken of uitgezet (vnl. Schatkist). Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt en zoveel mogelijk kort vermogen wordt aangetrokken. Benadrukt wordt dat de financieringsfunctie van de gemeente Papendrecht uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang om onderscheid te maken tussen treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen; de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, terwijl de controlfunctie veelal redeneert in termen van baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Rente ontwikkelingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkten geven nog steeds historisch lage niveaus aan.

Het afgelopen jaar heeft de renteontwikkeling het volgende beeld laten zien:

Vanaf 2015 is de rente van 1-maandskasgeldleningen onder de 0% uitgekomen. Mede als gevolg van aanvullende ECB-maatregelen in maart 2016, voorzien marktpartijen ook voor 2017 geen oplopende geldmarkttarieven. De 3-maands Euribor zal naar verwachting rond de niveaus van mei 2016 blijven schommelen (-0,30%).

De in het najaar 2015 ingezette daling van de kapitaalmarktrente heeft zich in de eerste helft 2016 verder voortgezet. Ten tijde van het opstellen van deze financieringsparagraaf (juni 2016) is wel zichtbaar dat de daling in de de rentecurve van 10-jarige rente op staatsleningen enigszins afvlakt. De marktverwachting is dat de kapitaalmarktrente in 2017 licht zal stijgen. Substantiële rentestijgingen

worden niet verwacht, vooral omdat de inflatieverwachting (fors) achterblijft bij de ECB-doelstellingen. Vanuit Treasury vindt monitoring van de renteontwikkelingen plaats en wordt waar nodig in samenspraak met de gemeente gehandeld.

In onderstaande tabel wordt de renteverwachting van een aantal grootbanken weergegeven.

Renteverwachting komend jaar (rentevisie)

Omschrijving	Actueel ten tijde van opstelling begroting 2017	Gemiddelde verwachting grootbanken van stand over 1 jaar	Toe-/afname
Korte rente (3-maanda Euribor), ca	-0,26%	-0,33%	-0,07%
Lange rente (10-jaars IRS), ca	0,59%	0,72%	0,13%
Spread	0,85%	1,05%	0,20%

Bij het verstrekken van langjarige financiering berekenen banken liquiditeitsopslagen bovenop de in de tabel genoemde IRS-niveaus. Voor bijvoorbeeld een 10-jaars lening bedraagt deze opslag momenteel circa 0,35% (35 basispunten).

Renterisico's

Renterisico's kunnen vanuit Wet fido-optiek worden gezien op de korte en op de langere termijn.

Renterisico op korte schuld: de kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd <1 jaar) mag financieren: 8,5% van het begrotingstotaal. Voor het jaar 2017 bedraagt de kasgeldlimiet € 6,4 miljoen.

Berekening kasgeldlimiet 2017:	
Begrotingstotaal	€ 82,000 miljoen
Relevant percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	€ 6,375 miljoen

De gemeente Papendrecht verwacht in 2017 binnen de norm van de kasgeldlimiet te opereren.

Renterisico op langlopende schuld: de renterisiconorm

De toekomstige financieringsbehoefte van de gemeente wordt gebaseerd op de liquiditeitenplanning, die in nauwe samenwerking tussen gemeente en SCD wordt samengesteld en periodiek wordt geactualiseerd.

Uit de meest recente liquiditeitenplanning komt naar voren dat de gemeente, om binnen de kasgeldlimiet te blijven, in 2017 een lange financiering aan moet trekken van € 15 miljoen. De door de gemeente gehanteerde rentevoet voor de (her)financiering in 2017 is bepaald op 1%.

De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. Het doel van deze norm is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm per jaar niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

Conform voorschrift van de Wet fido wordt het renterisico in de navolgende tabel voor de komende vier jaren bepaald, terwijl de renterisiconorm alleen betrekking heeft op het totaal van de begroting van het komende jaar. Uit deze tabel blijkt dat de renterisiconorm van de gemeente Papendrecht voor 2017 circa € 16,4 miljoen bedraagt, zijnde 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm		<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
Renterisico's	2017	2018	2019	2020	
Renteherzieningen	€ -	€ -	€ -	€ -	-
Aflossingen	€ 8.705	€ 3.290	€ 3.690	€ 3.275	
Renterisico	€ 8.705	€ 3.290	€ 3.690	€ 3.275	
Berekening renterisiconorm					
Begrotingstotaal 2017	€ 82.000				
Percentage cf. regeling		20%			
Renterisiconorm 2017	€ 16.400				
Toetsing renterisico aan norm:					
Renterisico	€ 8.705				
Renterisiconorm	€ 16.400				
Ruimte onder de norm	€ 7.695-				

Uit deze opstelling blijkt dat de gemeente Papendrecht binnen de grenzen van de renterisiconorm opereert.

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstekte geldleningen en beleggingen) of uit verstekte garanties.

Verstekte geldleningen

De gemeente heeft eind 2015 voor een totaalbedrag van circa € 3,6 miljoen aan leningen verstrekt. Dit kan als volgt worden gespecificeerd naar risicocategorie:

Categorie	<i>Bedragen x € 1.000</i>			% verdeling per eind 2017
	Verwachte stand per			
	1-1-2017	31-12-2017		
Gemeenten / Provincies	€ -	€ -		0,0%
Overheidsbanken	€ -	€ -		0,0%
Woningcorporaties met garantie WSW	€ -	€ -		0,0%
Semi-overheidsinstellingen	€ 1.841	€ 1.841		51,3%
Financiële instellingen (A en hoger)	€ -	€ -		0,0%
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ 1.747	€ 1.747		48,7%
Niet-toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ -	€ -		0,0%
Totaal	€ 3.588	€ 3.588		100,0%

Het hierboven bij semi-overheidsinstellingen vermelde bedrag betreft het saldo bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). Het andere bedrag betreft leningen aan Fabriek Slobbengors CV (€ 1,6 miljoen) en Intens BV (€ 150.000). In 2016 en 2017 zal hier de financiering van circa € 10 miljoen aan Rivas ten behoeve van het verzorgingscentrum aan Den Briel bijkomen.

Verleende garanties

De gemeente verleend onder bepaalde voorwaarde gemeentegarantie aan instelling. Door deze garantstelling komen instelling gemakkelijker aan externe financiering tegen betere leningsvoorwaarden. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden in directe borgstellingen, waarbij de

gemeente in geval van wanbetaling direct door de bank kan worden aangesproken en indirecte garantstelling, waarbij de gemeente als achtervang dient van een waarborgfonds. De borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep:

Categorie	Risico profiel	Verwachte stand per				
		1-1-2017		31-12-2017		% verdeling per eind 2017
		€		€		
Directe borstelingen (m.b.t. lokale instellingen, verenigingen e.d.)	Middel/ hoger	€ 18.240	€	17.921	27,0%	
Achtervangpositie in waarborgfondsen (bijv. Waarborgfonds Sociale Woningbouw)	Laag	€ 61.731	€	48.349	73,0%	
Totaal		€ 79.971	€	66.270	100,0%	

Bedragen x € 1.000

Kas- en saldobeleer

De inrichting van het betalingsverkeer (het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen) alsmede de saldogeregulatie wordt verzorgd vanuit Servicecentrum Drechtsteden. De gemeente blijft daarbij overigens eigenaar van de betreffende bank- en girorekeningen. Een hulpmiddel bij de saldogeregulatie en voor het eventueel opnemen van langjarige financiering is de meerjarige liquiditeitenplanning, welke door het SCD in nauw overleg met de gemeente is opgezet. Deze planning wordt periodiek geactualiseerd op grond van nieuwe informatie of inzichten.

Schatkistbankieren

Bij het gemeentelijk saldobeleer dienen de nieuwe voorschriften rond Schatkistbankieren in acht te worden genomen. Onder deze regeling dienen gemeenten tijdelijk overtollige geldmiddelen, rekening houdend met een drempelbedrag, bij het Ministerie van Financiën te stallen. Het drempelbedrag voor de gemeente Papendrecht voor 2017 kan als volgt worden berekend:

Berekening drempelbedrag SKB 2017:	
Begrotingstotaal	€ 82.000 miljoen
Relevant percentage	0,75%
Drempelbedrag (afgerond)	€ 613.750

Wanneer de gemeente het drempelbedrag overschrijdt dient het meerdere afgestort te worden in 's Rijks Schatkist. Over dit saldo wordt op dit moment geen rente vergoed.

Wettelijke ontwikkelingen

In 2014 heeft een door de VNG ingestelde adviescommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de VNG, het ministerie van BZK en vertegenwoordigers van gemeenten en provincies, onder leiding van Staf Depla, wethouder van Eindhoven, een rapport uitgebracht over de vernieuwing van het BBV. De adviezen hebben betrekking op een breed spectrum van onderwerpen met als rode draad het versterken van de horizontale sturing en verantwoording door de raad. Voor 2018 zijn de belangrijkste wijzigingen: de berekening van het renteomslagpercentage, de toe te rekenen rente aan grondexploitaties en het toerekenen van rente aan de nieuwe taakvelden.

4. Lokale heffingen

De lokale heffingen kunnen we onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies (bijvoorbeeld leges, marktgeld) of bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing, rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de desbetreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen. De opbrengsten hieruit kunnen door de gemeenteraad vrijelijk binnen het werkkterrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerende-zaakbelastingen (OZB), hondenbelasting en precariobelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden aan een inhoudelijk programma en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide heffingen. In het vervolg gaan wij achtereenvolgens in op:

- Ontwikkelingen en rijksbeleid
- Overzicht opbrengst gemeentelijke heffingen
- Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)
- Overige lokale heffingen
- Kwijtscheldingen

Ontwikkelingen en rijksbeleid

a. OZB-opbrengst

Tot op heden is de maximale jaarlijkse stijging van de onroerende-zaakbelastingen begrensd door de macronorm. Deze macronorm wordt overigens niet per afzonderlijke gemeente gehandhaafd. Er waren plannen deze norm te vervangen door een woonlastennorm. Hierbij wordt jaarlijks een grens gesteld aan de stijging van de lokale heffingen. Echter voor 2017 is weer gekozen voor een macronorm. Deze is middels de meicirculaire 2016 vastgesteld op 1,97%.

	Percentage	Bedrag (x € mln)
Macronorm 2017 over € 3.955 miljoen (OZB-opbrengst 2016)	2,7% ¹	106,79
Correctie vanwege overschrijding 2016		-28,70
Macronorm 2017 na correctie	1,97%	78,09

¹ Dit percentage is opgebouwd uit 1,5% reële trendmatige groei van het BBP en 1,2% prijsontwikkeling

Nationale Bestedingen (op basis van het Centraal Economisch Plan 2016).

b. Precariobelasting op kabels, buizen en leidingen van nutsbedrijven

Precariobelasting op kabels, buizen en leidingen van nutsbedrijven

Naar aanleiding van een motie in de Tweede Kamer van 18 november 2015 heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties op 10 februari 2016 per brief aan de Tweede Kamer geïnformeerd over zijn beleidsvoornemens in deze.

In deze brief geeft de minister aan, dat:

De afschaffing van precario op nutsnetwerken (kabels en leidingen) het beste kan worden geregeld bij een komende grotere hervorming/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied want daarin kunnen de effecten worden opgevangen. Hierop vooruitlopend kondigde de minister een wetsvoorstel aan om ervoor te zorgen dat met ingang van 1 januari 2017 de tarieven voor precario op nutsnetwerken niet verder oplopen en het aantal gemeenten dat deze vorm van precario heft, niet verder stijgt. Gemeenten die precariobelasting hebben ingevoerd hebben nog tien jaar de mogelijkheid om het op 1 januari 2016 geldende tarief te hanteren. Na uiterlijk tien jaar is geen precarioheffing meer mogelijk op nutsnetwerken. Deze periode kan worden bekort bij een grotere hervorming/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied maar dit wordt overgelaten aan een volgende kabinet.

Op 24 juni 2016 is het wetsvoorstel door de minister ingediend. Het wetsvoorstel wijkt op een belangrijk onderdeel af van de hierboven opgenomen aankondiging, namelijk criteria van de overgangsregeling. In het wetsvoorstel wordt aan het overgangsregime de voorwaarde gekoppeld dat alleen gemeenten die in 2015 al precario inden in aanmerking komen voor de overgangsregeling. Door dit extra criterium zou Papendrecht buiten de overgangsregeling kunnen vallen. De gemeente Papendrecht is medio 2016 samen met 37 andere gemeenten, de provincies Zuid-Holland en Zeeland en het waterschap Scheldestromen een lobby gestart voor verruiming van de overgangsregeling.

c. Kostendekkendheid heffingen

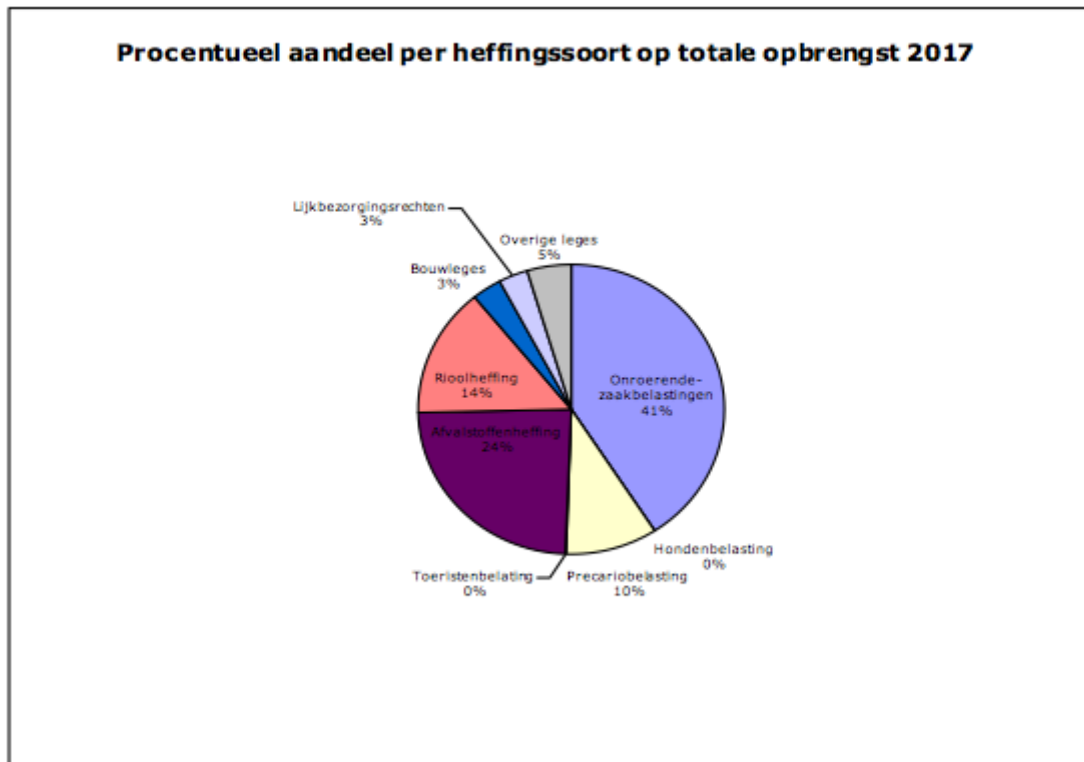
Met ingang van de begroting 2017 moet inzichtelijk worden gemaakt hoe bij de berekening van

tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden.

Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten (x € 1.000)

Onderstaande tabel geeft een overzicht, ingedeeld naar algemene dekkingsmiddelen en gebonden heffingen, met de geraamde opbrengst voor 2017 en 2016, evenals de verantwoorde opbrengsten over 2015. Wij merken op dat de verschillen tussen 2017 ten opzichte van 2016 geen indicatie geven van de stijging of daling van de tarieven, maar van de totale opbrengst. Factoren zoals ontwikkelingen in de WOZ-waarde en areaaluitbreiding spelen hierbij een belangrijke rol.

Heffingssoort	Begroting			Mutatie 2017 t.o.v. 2016
	Rekening 2015	na wijz. 2016	Begroting 2017	
Algemene dekkingsmiddelen (ongebonden heffingen)				
Onroerende-zaakbelastingen	5.588	5.526	5.636	110
Hondenbelasting	149	151	0	-151
Precariobelasting	0	1.000	1.340	340
Toeristenbelasting	0	12	12	0
Subtotaal	5.737	6.689	6.988	299
Gebonden heffingen				
Afvalstoffenheffing	3.043	3.155	3.314	159
Rioolheffing	3.841	3.925	1.998	-1.927
Bouwleges	1.042	494	433	-61
Lijkbezorgingsrechten	399	427	426	-1
Overige leges	753	603	643	40
Subtotaal	9.078	8.604	6.814	-1.790
TOTAAL	14.815	15.293	13.802	-1.491

Heffing woonlasten (lokale lastendruk)

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen bepalen het leeuwendeel van de gemeentelijke opbrengsten en bepalen daarmee ook grotendeels de lokale lastendruk.

In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van gemiddelde WOZ-waarde (= de basis voor het berekenen van de OZB-aanslag) en de woonlasten voor meerpersoonshuis-houders in euro's weergegeven over de laatste vier jaren. Hier zijn voor de afvalstoffen- en de rioolheffing de voor dat jaar geldende tarieven opgenomen. De gemiddelde woonlast OZB is berekend door de gemiddelde WOZ-waarde te vermenigvuldigen met het geldende tariefpercentage. In de kolom 2017 zijn de gevolgen van de belastingvoorstellen verwerkt.

	2013	2014	2015	2016	2017
Gemiddelde WOZ-waarde	205.000	190.000	183.000	188.000	194.000
OZB-eigenaar	242,11	244,53	245,95	250,98	253,10
Afvalstoffenheffing	222,00	222,00	222,00	237,00	247,00
Rioolheffing eigenaar	255,00	258,00	260,00	265,00	134,00
Ontwikkeling lastendruk	719	725	728	753	634
% stijging tov vorig jaar		0,8%	0,5%	3,4%	-15,8%

Bij de berekening van de woonlasten voor 2017 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- Onroerende-zaakbelastingen + 1,2 %
- Afvalstoffenheffing + 1,2 %
- Rioolheffing + 1,2 %

Deze verhogingen zijn conform Perspectiefnota 2017 - 2021.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gemiddelde woonlasten in 2017 met 15,8% zullen dalen ten opzichte van het jaar ervoor.

Hieronder treft u per heffing een toelichting aan.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De onroerende-zaakbelastingen (OZB) genereren veruit het grootste deel van de gemeentelijke belastingopbrengst. De OZB bestaat uit drie verschillende belastingen: een eigenarenbelasting voor woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. De raad bepaalt met het vaststellen van de begroting de totale opbrengst van deze heffing. De heffingsgrondslag is de totale WOZ-waarde van de onroerende zaken, oftewel de WOZ-capaciteit. Deze wordt vastgesteld volgens de regels van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Voor 2017 gelden de WOZ-waarden met als waardepeildatum 1 januari 2016. Door de geraamde opbrengst te delen door de WOZ-capaciteit ontstaat het tarief en daarmee het bedrag dat de belastingplichtigen moeten betalen. De OZB wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde van de onroerende zaak.

De WOZ-waardeontwikkeling van peildatum 1 januari 2015 naar 1 januari 2016 is voor woningen vastgesteld op 3 % en voor niet-woningen -1 %. Rekening houdend met de gewenste (meer)opbrengst en de waardeontwikkeling leidt dit voor 2017 tot de volgende tarieven. Om de ontwikkeling van de tarieven te laten zien zijn ook de tarieven over eerdere jaren opgenomen.

	2013	2014	2015	2016	2017
Eigenaar woning	0,1181	0,1287	0,1344	0,1335	0,1305
Eigenaar niet-woning	0,2105	0,2219	0,2298	0,2127	0,2112
Gebruiker niet-woning	0,1746	0,1867	0,1868	0,1756	0,1744

Afvalstoffenheffing *

Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Wettelijk uitgangspunt is dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten voor inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval.

Dit blijkt uit onderstaande berekening.

Berekening kostendekkendheid 2017	Afval
Kosten taakveld	2.860.000
Inkomsten taakveld (excl. Heffingen)	-
Netto kosten taakveld	2.860.000
<u>Overig toe te rekenen kosten:</u>	
Overhead	130.000
BTW	390.000
Totale overige kosten	520.000
Totale kosten (a)	3.380.000
Opbrengst heffingen (b)	3.389.000
Dekking (b/a*100)	100,3%

De tarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld (x € 1):

	2013	2014	2015	2016	2017
Tarief	222,00	222,00	222,00	237,00	247,00
Stijging	0,0%	0,0%	0,0%	6,8%	4,2%

Rioolheffing *

Met ingang van 2010 is het rioolrecht ex artikel 229 van de Gemeentewet vervangen door de rioolheffing ex artikel 228a van diezelfde wet. Dit is het gevolg van de inwerkingtreding van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. Hiermee hebben gemeenten de mogelijkheid gekregen om naast de kosten van zorgplicht voor het afvalwater ook de kosten van de zorg voor het hemel- en grondwater te verhalen via de rioolheffing. Tot 2010 konden alleen de kosten van aanleg en onderhoud van het gemeentelijk rioleringsstelsel via het rioolrecht worden verhaald. Welke kosten via de nieuwe rioolheffing worden verhaald dient met het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) te zijn vastgesteld.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de gehanteerde tarieven niet meer dan kostendekkend zijn.

Berekening kostendekkendheid 2017	Rioolheffing
Kosten taakveld	1.587.000
Inkomsten taakveld (excl. Heffingen)	-
Netto kosten taakveld	1.587.000
<u>Overig toe te rekenen kosten:</u>	
Overhead	70.000
BTW	340.000
Totale overige kosten	410.000
Totale kosten (a)	1.997.000
Opbrengst heffingen (b)	1.998.000
Dekking (b/a*100)	100,1%

De tarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld (x € 1):

	2013	2014	2015	2016	2017
Rioolheffing eigendom	255,00	258,00	260,00	265,00	134,00
Stijging	11,8%	1,2%	0,8%	1,9%	-49,4%

Het tarief voor rioolheffing is ten opzichte van 2016 met 49,4% gedaald. Door de nieuwe BBV is er sprake van een andere boekhoudkundige systematiek waardoor de jaarlijkse lasten niet meer aan elkaar gelijk zijn. Hierdoor worden minder lasten toegerekend aan het product rioolheffing. Papendrecht heft van eigenaren van panden een vast bedrag per jaar. Hierbij is de situatie per 1 januari bepalend.

Vergelijking andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) is het goed een vergelijking met andere gemeenten te maken. Ook het landelijk gemiddelde is hierin opgenomen.

Vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de Drechtstedengemeenten. Deze is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2016 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden weer. De woonlasten in 2016 in Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaand schema (x € 1).

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde	tarief OZB	OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffen heffing	Totaal	Rangnr. meerp.huish.
Sliedrecht	173.000	0,1058	183	226	199	608	26
Dordrecht	156.000	0,1301	202	172	270	644	59
Papendrecht	186.000	0,1335	249	265	237	751	211
Zwijndrecht	167.000	0,1374	230	268	309	807	303
Alblasserdam	194.000	0,1327	258	200	324	782	265
H.I. Ambacht	212.000	0,1438	305	177	315	797	303
Landelijk gemiddelde	219.000	0,1259	268	193	263	723	

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten.

Overige lokale heffingen

	Bouwleges
Berekening kostendekkendheid 2017	
Kosten taakveld	347.000
Inkomsten taakveld (excl. Heffingen)	-
Netto kosten taakveld	347.000
<u>Overig toe te rekenen kosten:</u>	
Overhead	75.000
Totale overige kosten	75.000
Totale kosten (a)	422.000
Opbrengst heffingen (b)	433.000
Dekking (b/a*100)	102,6%

Berekening kostendeckendheid 2017	Overige leges
Kosten taakveld	1.227.000
Inkomsten taakveld (excl. Heffingen)	-
Netto kosten taakveld	1.227.000
<u>Overig toe te rekenen kosten:</u>	
Overhead	248.000
Totale overige kosten	248.000
Totale kosten (a)	1.475.000
Opbrengst heffingen (b)	1.069.000
Dekking (b/a*100)	72,5%

Precariobelasting

De precariobelasting is een zuivere belasting. De opbrengst is sterk afhankelijk van wisselende activiteiten in de openbare ruimte. Met ingang van 2016 wordt ook precariobelasting geheven over de binnen de gemeentegrenzen vallende kabels, buizen en leidingen van nutsbedrijven.

Kwijtscheldingen

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Er vindt ook een vermogenstoets plaats.

Een groot deel van de kwijtscheldingen wordt geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen.

Naar verwachting wordt in 2017 voor de volgende bedragen kwijtschelding verleend:

x € 1.000	Werkelijk 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Afvalstoffenheffing	148	150	130

5. Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid van de gemeente Papendrecht is ondersteunend aan het ruimtelijk beleid zoals dat onder andere in de Structuurvisie, Dijkvisie, Visie op het Groen- Blauwe Netwerk en diverse andere regionale en lokale sectorale visies wordt benoemd. De gemeente hanteert een alerte en waakzame houding in haar grondbeleid om de doelstellingen uit deze visies te realiseren. In de praktijk is sturing via grond in Papendrecht beperkt. Vrijwel de gehele gemeente is volgebouwd en slechts één, relatief kleine, uitleglocatie kan nog in ontwikkeling worden genomen. De gemeente heeft, in vergelijking met andere gemeenten, relatief weinig grond in eigendom en er wordt niet actief aangekocht. Een randvoorwaarde bij het grondbeleid is namelijk, dat er geen onaanvaardbaar maatschappelijk en/of economisch risico gelopen wordt. Gezien de beperkt grondportefeuille is dat risico beperkt. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in Papendrecht gaat het niet meer om grote uitleggebieden maar om herontwikkeling binnen bestaand stedelijk gebied. Dat betekent automatisch dat er veel meer spelers zijn met een grotere diversiteit aan belangen. Ontwikkelingen zijn daardoor complexer, vragen meer (ambtelijke) inzet en de uitkomsten zijn minder zeker. Het gebruik van 'anterieure overeenkomsten', waarmee op voorhand kosten verhaald kunnen worden op particuliere initiatiefnemers, neemt toe.

De verwachting is, dat de verbetering in de woningmarkt komende periode doorzet. De belangstelling bij ontwikkelaars, beleggers en aannemers om in Papendrecht te bouwen verbetert mee. Er zijn echter nauwelijks locaties beschikbaar waar dit gemakkelijk kan. Wel zijn initiatieven voor binnenstedelijke herontwikkeling ingediend. De verwachting is dat dit komende jaren doorzet. Het betreft ideeën voor kleine aantallen woningen. Zelf lokt de gemeente projecten uit door voor sommige locaties schetsen te laten maken voor mogelijke ontwikkelingen. Vaak gaat het om locaties waar de gemeente zelf grond of verouderd vastgoed in eigendom heeft, en waar alleen in samenwerking met naastliggende eigenaren resultaat geboekt kan worden.

De beperkte hoeveelheid grond in eigendom maakt dat de financiële risico's in aantal beperkt zijn. Deze financiële risico's in grondexploitaties zijn voornamelijk bij het complex Centrum en het complex Land van Matena aanwezig.

Werkwijze

Voortdurend wordt gewerkt aan het verbeteren van de werkwijze aan de grondexploitatieprojecten. De afgelopen jaren zijn de taken bij het voeren van de grondexploitatie over meerdere personen verdeeld. Ook zijn uitvoering en control verder van elkaar gescheiden en is verdere professionalisering doorgevoerd. Voor alle projecten worden aparte 'dossiers' opgesteld, waarin alle relevante financiële gegevens, taxaties, ramingen en onderliggende contracten verzameld zijn. Deze werkwijze zal in 2017 voor alle projecten doorgevoerd zijn.

Afronding projecten

We naderen in 2017 de situatie dat aan 4 projecten gewerkt wordt; Land van Matena, Centrum, Fokker en Lange Tiendweg. De woningbouwlocatie bij het Sportcentrum is in ontwikkeling en kan binnen afzienbare tijd afgerond worden. Hetzelfde geldt voor de Fokker-locatie.

Meerjarenperspectief Grondexploitaties

De exploitatieberekeningen worden jaarlijks bij de jaarstukken herzien. Enerzijds wordt daarbij teruggeblikt op de daadwerkelijke inkomsten en uitgaven ten opzichte van de ramingen, anderzijds wordt vooruitgekeken. Door middel van (her)taxaties worden de ingeschatte opbrengsten opnieuw gewaardeerd en de ramingen voor de nog uit te voeren werkzaamheden worden geactualiseerd. Zo nodig worden de fasering en de looptijd van het project aangepast en de parameters voor rente en inflatie opnieuw beoordeeld. Voor de berekening van de financieringslasten wordt uitgegaan van een rentepercentage van 0% bij een positieve boekwaarde (inkomsten groter dan de uitgaven) en 1,9% bij een negatieve boekwaarde (uitgaven groter dan inkomsten). De geraamde kosten voor latere jaren zijn gecorrigeerd met 2% inflatie.

Bij de laatste actualisatie van de grondexploitaties is voorgesorteerd op de vernieuwing BBV en de invoering van de Vennootschapsbelasting. In maart 2016 is de notitie Grondexploitaties 2016 van de commissie BBV verschenen. Hierin wordt de impact door de vernieuwing van het BBV op grondexploitaties toegelicht. Met de vernieuwing van het BBV is aansluiting gezocht bij de fiscale regels van de VPB en de omgevingswet. De belangrijkste wijzigingen betreffen de beperking van de looptijd van grondexploitaties, het vervallen van niet in exploitatie genomen gronden, de rentetoerekening en de toe te rekenen kosten welke aan moeten sluiten op de kostensoortenlijst van het Bro. Het gevolg hiervan is onder andere, dat gevormde verliesvoorzieningen niet meer als onderdeel van de grondexploitatie gepresenteerd mogen worden.

Deze wijziging trad in werking per 1 januari 2016. In 2016 zijn alle grondexploitaties nagelopen en zijn indien nodig aangepast aan deze nieuwe regelgeving. Dit heeft tot gevolg gehad dat bepaalde kosten

niet meer aan grondexploitaties mogen worden toegerekend of dat in sommige gevallen helemaal geen sprake meer is van een grondexploitatie. Ook is onderzocht hoe omgegaan moet worden met enkele vastgoed-eigendommen, met name in het complex centrum. Over de financiële gevolgen voor de gemeentelijke begroting bent en wordt u tussentijds geïnformeerd via de Planning en control cyclus. Conform de nieuwe lijn van het BBV is het complex Fokker/Slobbengors gesplitst in een deel voor de grondexploitatie (locatie hoofdkantoor) en een deel voor de werkzaamheden aan de infrastructuur (integraal ontwikkelplan Slobbengors). Voor het laatst genoemde deel zijn vanaf 2016 investeringskredieten beschikbaar

Niet in exploitatie genomen gronden

Strategische grondaankopen zijn opgenomen bij de materiële vaste activa

In exploitatie genomen gronden

Voor complexen waar een tekort wordt verwacht, wordt een voorziening gevormd. In onderstaande tabel is een prognose van het totaal in exploitatie genomen gronden opgenomen. Het totaal verwachte resultaat bedraagt, conform verwachting, € 21,1 miljoen negatief. Tegenover dit geprognosticeerde negatieve resultaat staan voorzieningen om dit op te vangen.

Verloop van het totaal van in exploitatie genomen gronden

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2016 (1)	Totaal verwachte uitgaven (2)	Totaal verwachte inkomsten (3)	Verwacht resultaat (1+2+3)	Toelichting
in exploitatie genomen gronden	34.688.245	23.647.141	37.251.141	21.084.245	Nadelig

Winstneming

Winsten op grondexploitaties worden tussentijds genomen of bij afsluiting van een complex. Dit is, afhankelijk van de grootte van het complex, per deelgebied of voor het hele complex. Bij winstneming wordt het behaalde resultaat verrekend met de risicoreserve grondexploitaties. Het complex Oostpolder is inmiddels afgesloten.

Risicoreserve grondexploitatie

De Risicoreserve grondexploitaties vormt het weerstandsvermogen voor grondexploitaties en is bedoeld om financiële risico's op te kunnen vangen en tekorten op lopende grondexploitaties af te dekken. Komt de risicoreserve boven of onder het gewenste niveau, dan zal dit, in lijn met het gemeentelijk beleid worden geëgaliseerd.

Risicobepaling grondexploitaties

In lijn met de nota grondbeleid worden risico's in de grondexploitatie per complex geïnventariseerd. Van deze risico's wordt een inschatting gemaakt hoe groot de kans is dat een bepaald risico zich voordoet. Uitgangspunt bij het bijstellen van exploitatieberekening is, dat risico's waarvan de kans dat het zich voordoet groter dan of gelijk is aan 50% volledig worden verwerkt in de exploitatieopzet van betreffend complex. Door een ambtelijke werkgroep is de risicoanalyse uitgevoerd. Risico's worden situationeel beoordeeld, en afhankelijk van het ingeschatte risico, voorzien van een wegingsfactor. Voor deze wegingsfactor wordt 10%, 20%, 30% en 40% gehanteerd. Het totale risico binnen de grondexploitaties is berekend op ruim € 19 miljoen. Het totaal gewogen risico (risicobedrag x kans) is berekend op € 5,5 miljoen.

Meerjarenbegroting 2017 - 2021 en Totaal grondexploitaties per 1-1-16

De budgetten van de grondexploitatie zijn onderdeel van de gemeentebegroting. In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen per kostensoort van de verwacht uitgaven en inkomsten.

Kostensoort	Opzet 1-1-2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rentekosten	15.605.489	746.466	791.601	725.005	189.683	127.916	70.553
Plankosten en VTU	15.568.150	757.604	511.783	264.463	167.872	167.872	167.872
Verwervingen	53.886.176	171.388	0	8.473	0	0	0
Sloop	846.569	100.000	0	0	0	0	0
Milieukosten	2.110.296	178.073	68.573	0	0	0	0
Bouw- en woonrijp maken	46.178.825	4.658.746	3.697.760	2.076.922	1.599.918	1.464.314	1.464.314
Tijdelijk beheer	150.000	21.429	21.429	21.429	21.429	21.429	21.429
Overige	9.620.800	388.000	427.467	370.011	39.467	39.467	39.467
Afdrachten	31.127	0	0	0	0	0	0
Kostenstijging	924.601	33.829	129.775	130.276	131.240	157.800	194.818
Totaal uitgaven	144.922.034	7.055.535	5.648.387	3.596.578	2.149.608	1.978.797	1.958.452
Woningbouw	34.151.873	1.801.653	2.975.203	4.811.203	4.505.203	4.505.203	2.975.203
Bedrijventerrein	2.192.200	455.400	353.000	469.400	469.400	0	0
Kantoren	1.440.000	1.440.000	0	0	0	0	0
Winkels en horeca	2.600.000	0	2.600.000	0	0	0	0
Voorzieningen	52.972.968	432.322	1.490.000	1.656.127	0	0	0
Bijdragen	15.896.305	132.565	0	1.580	0	0	0
Rente en exploitatiebat	12.363.480	333.000	343.000	305.511	0	0	0
Opbrengstenstijging	2.220.963	3.403	121.125	327.767	425.905	492.682	391.375
Totaal inkomsten	123.837.789	4.598.343	7.882.328	7.571.589	5.400.509	4.997.885	3.366.578
Totaal saldo	21.084.245	2.457.192	2.233.941	3.975.011	3.250.901	3.019.088	1.408.126

6. Verbonden Partijen

De uitvoering van een aantal gemeentelijke taken is overgedragen aan verbonden partijen. De gemeente ervaart een duidelijke meerwaarde van samenwerking met deze partijen. Met behoud van eigen karakter en identiteit zal continuering van regionale samenwerking plaatsvinden. Hoewel de gemeente de taken niet meer zelf uitvoert, blijft zij hiervoor wel verantwoordelijk.

Uitgangspunt is dat verbonden partijen een bijdrage leveren aan het gemeentelijk beleid. Waar verbonden partijen betrokken zijn bij de uitvoering van de speerpunten uit het collegeakkoord wordt hier extra op toegezien. Uiteraard wordt hierbij wel gekeken naar de mate van invloed. Waar de gemeente relatief weinig invloed heeft wordt minder gestuurd. Hierdoor kan de (ambtelijke) capaciteit gericht worden ingezet op verbonden partijen waar invloed groter is. In 2017 wordt een nota verbonden partijen aan u voorgelegd, waarin de inzet per verbonden partij wordt geduid.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het financiële belang bestaat uit de middelen die aan de verbonden partij beschikbaar zijn gesteld en die niet verhaalbaar zijn bij een faillissement van de verbonden partij, dan wel uit een bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Het bestuurlijk belang verwijst naar hetzij de zeggenschap uit hoofde van vertegenwoordiging in bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Hieronder wordt een opsomming gegeven van dergelijke samenwerkingsverbanden:

Gemeenschappelijke regelingen

1. GR Drechtsteden
2. GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
3. GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
4. GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
5. GR Sociale Werkvoorziening Drechtwerk
6. GR Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede (OVL)
7. GR Gevudo

Vennootschappen en Coöperaties

8. Eneco Holding NV
9. Bank Nederlandse Gemeenten NV
10. Oasen NV
11. Regionale Ontwikkelmaatschappij Drechtsteden
12. Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer BV

Deze paragraaf geeft inzicht in de betrokkenheid van de gemeente Papendrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Vanwege de vaak aanmerkelijke bestuurlijke en financiële belangen blijft inzicht in en effectieve sturing op deze verbonden partijen gewenst. Voor de beleidsmatige ontwikkelingen wordt verwezen naar de betreffende programma's.

Zoals gebruikelijk wordt per verbonden partij volgens de stoplichtenmethode in beeld gebracht welke risico's de gemeente loopt in haar financiële, informatieverstrekken en bestuurlijke relatie met de verbonden partij. Ook algemene omstandigheden, bijvoorbeeld 'jonge' regeling, worden meegewogen. Indien er geen opmerking over het risico is, is het stoplicht groen. Kunnen enkele opmerkingen gemaakt worden, kleurt het stoplicht oranje. Mocht de relatie met de verbonden partij risicovol zijn dan is het stoplicht rood. De risico's van de verbonden partijen zijn nader toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen.

De kleur van de GR Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid is gewijzigd van rood naar oranje. De afgelopen jaren hebben bij de dienst Gezondheid & Jeugd in het teken gestaan van het op orde brengen van de financiën van de dienst. Er is inmiddels sprake van een sluitend financieel meerjarenperspectief en er is ook een meerjarenbeleidsplan voor de dienst vastgesteld. De kleuren van het stoplicht van de resterende verbonden partijen zijn ten opzichte van de voorgaande rapportage ongewijzigd gebleven

Door het ontvangen van een lagere algemene uitkering van het Rijk (samen de trap af) zijn de budgetten van de verbonden partijen gekort. Deze is niet in de gemeentelijke cijfers verwerkt op basis van richtlijnen toezicht provincie. Taakstellingen mogen alleen worden meegerekend als haalbaarheid kan worden aangetoond.

In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen 2017, inclusief de cijfers 2016. In de tabel wordt ook inzicht verschaft in de overige verbonden partijen.

Tabel 1

Overzicht verbonden partijen	Relatie met programma	Vertegenwoordiging	Begroting 2016 *) * € 1.000	Begroting 2017 * € 1.000	Verwacht resultaat	Kleur Stoplicht
Gemeenschappelijke regelingen						
1. Drechtsteden	1,2,3,4	DB/AB	21.234	21.681	0	Oranje
2. Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid	1,2	AB	6.874	6.646	0	Oranje
3. Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	2	AB	520	475	0	Groen
4. Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	3	AB	1.560	1.582	0	Oranje
5. Sociale w erkvoorziening Drechtwerk	1	AB	2.524	2.299	0	Oranje
6. Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede BV (OVL)	2	DB/AB	47	47	0	Groen
7. Gevudo - garantstellingsprovisie HVC (baat)	2,4	AB	80	81	0	Groen
	Relatie met programma	Vertegenwoordiging	Geïnvesteed vermogen	Dividend 2016	Dividend 2017	Kleur Stoplicht
Vennootschappen en Coöperaties						
			* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	
8. Eneco	4	AB	984	700	600	Groen
9. Bank Nederlandse Gemeenten	4	AB	15	8	8	Groen
10. Oasen	4	AB	13	1	1	Groen
11. ROM-D Holding	2,4	AB	150	1	1	Groen
ROM-D CV Kil III	2,4	AB	194	0	0	Groen
12. Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer B.V.	4		18	0	0	Groen

* Geactualiseerde begroting 2016

Gezien de omvang en de diversiteit van de verschillende onderdelen binnen de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (GRD) is in tabel 2 een nadere detaillering van de bijdrage per dienst weergegeven.

Tabel 2

Dienst	Begroting Papendrecht 2016 * € 1.000	Totale bijdrage GRD * € 1.000	Begroting Papendrecht 2017 * € 1.000	Totale bijdrage GRD * € 1.000
Bureau Drechtsteden	863	7.309	753	7.074
Regiogriffie	45	376	45	370
Sociale Dienst Drechtsteden	16.513	211.988	17.114	216.806
Servicecentrum Drechtsteden	3.288	28.347	3.239	28.726
Gemeentebelastingen Drechtsteden	435	5.445	441	5.358
Onderzoekcentrum Drechtsteden	90	750	89	750
Totaal	21.234	254.215	21.681	259.084
<i>Excl WSW (Drechtwerk) totaal</i>	<i>18.949</i>		<i>19.602</i>	

* Geactualiseerde begroting 2016 GRD

Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden

1. Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden

Vestigingsplaats Dordrecht/Sliedrecht/Zwijndrecht

Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling

Onderdelen

- Bureau Drechtsteden, Servicecentrum Drechtsteden (SCD), Sociale Dienst Drechtsteden (SDD), Ingenieursbureau Drechtsteden (IBD);
- Gemeentelijke Belastingdienst Drechtsteden (GBD); Sliedrecht
- Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD): Zwijndrecht.

Doel

1. Drechtsteden heeft tot doel, binnen de kaders als genoemd in en voortvloeiend uit deze regeling, draagvlak te creëren voor een evenwichtige ontwikkeling van het gebied.

2. Ter verwezenlijking van de in het vorige lid genoemde doelstelling behartigt Drechtsteden, met inachtneming van de autonomie van de deelnemende gemeenten, de gemeenschappelijke regionale belangen op de volgende terreinen:

- a. Economie en bereikbaarheid (economie, grondzaken, bereikbaarheid, recreatie en toerisme)
- b. Fysiek (volkshuisvesting, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijk beheer, milieu, water, groen, publieke infrastructuur, beheer basisregistraties en verkeersveiligheid)
- c. Sociaal (sociale zekerheid en -ontwikkeling, sociale werkvoorziening, kennisinfrastructuur, sport en cultuur)
- d. Bestuurlijke ontwikkeling en grotestedenbeleid
- e. Staf- en ondersteunende diensten en de bedrijfsvoering
- f. Sociaal-geografisch onderzoek
- g. De uitvoering van de belastingheffing en -invordering.

3. Naast de in het tweede lid genoemde belangen heeft Drechtsteden als doelstelling zorg te dragen voor:

- a. de efficiënte en effectieve heffing en invordering van belastingen, voor de heffing en invordering waarvan de gemeenteraden van de gemeenten belastingverordeningen en kwijtscheldingsregels hebben vastgesteld, elk voor zover het hun gebied betreft
- b. de uitvoering van de WOZ waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens en het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden, elk voor zover het hun gebied betreft

Openbaar belang

Het in algemene zin behartigen van regionale belangen op het terrein van: economie en bereikbaarheid (economie, grondzaken, bereikbaarheid, recreatie en toerisme), fysiek (volkshuisvesting, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijk beheer, milieu, water, groen en publieke infrastructuur), sociaal (sociale zekerheid en -ontwikkeling, sociale werkvoorziening, kennisinfrastructuur, sport en cultuur), bestuurlijke ontwikkeling en grotestedenbeleid, staf- en ondersteunende diensten en de bedrijfsvoering, sociaal-geografisch onderzoek, uitvoering van de belastingheffing en -invordering.

Financieel belang

De gemeente betaalt jaarlijks afhankelijk van het onderdeel en de activiteit een bijdrage. Verwezen wordt naar de tabellen 1 en 2 bijdragen gemeenschappelijke regelingen.

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging door wethouder A.J. van Eekelen in het

Drechtstedenbestuur. Daarnaast heeft elke fractie van de gemeenteraad een lid aangewezen, die namens de gemeente Papendrecht zitting heeft in de Drechtraad.

Deelnemende partijen Alblasterdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papenrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.

Kerncijfers	Jaarresultaat 2015	€ 1.604.000	
		31-12-15	31-12-14
	Eigen Vermogen	€ 6.787.000	€ 10.975.000
	Vreemd vermogen	€ 80.981.000	€ 52.273.000
	Begrotingsresultaat 2017	€ 652.000,00 (voor bestemming)	€ 0,00 (na bestemming)

Relatie met programma

1. Samenleving
2. Ruimte
3. Bestuur en regio
4. Algemene dekkingsmiddelen

In 2017 zal nader invulling worden gegeven aan de invulling van de taakstelling 2018 en verder, via de het principe 'Samen trap op, samen trap af. In de P&C cyclus van de Drechtsteden is een tweetal nieuwe instrumenten toegevoegd, naast de Jaarrekening en de Primaire begroting, die vooral financieel van aard zijn. Het Kompas, waarin wordt terug gekeken op de inzet van het voorgaande jaar en de Perspectiefnota waarin wordt vooruit gekeken. Deze instrumenten zijn vooral bedoeld om de Drechtraad meer inhoudelijk mee te nemen.

Aandachtspunten blijven de risico's met betrekking tot:

- Achtergrondinformatie**
- Inkomensondersteuning (WWB)
  - ontvlechting GR'en en ZHZ (hier heeft een aanmerkelijke reductie plaatsgevonden; er bestaat echter wel een kans dat er een structurele frictiecomponent blijft bestaan)
  - zaak- en archiefsysteem: vervanging van het Mozaiek systeem.
  - openstaande vordering naar aanleiding van de rechtszaak bij het programma ICT op orde.
  - bezuinigingen op OCD-activiteiten: bezuinigingsopdrachten bij gemeenten hebben invloed op de grootte van de opdrachtenportefeuille van het OCD.

Eind 2015 heeft de Drechtraad besloten om de gemeente Hardinxveld-Giessendam toe te laten treden tot de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden. In 2017 zal de feitelijke inbedding van Hardinxveld-Giessendam verder worden voorbereid. Deze toetreding zal uiterlijk 1 januari 2018 vorm krijgen.

Kleur stoplicht Oranje

Website www.drechtsteden.nl
(vergaderstukken van de Drechtraad zijn op de site raadpleegbaar)

Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

2.	Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid		
Vestigingsplaats	Dordrecht		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Serviceorganisatie Jeugd, Regionale Ambulancevoorziening.		
Doel	<p>Het samenwerkingsverband heeft tot taak, vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur, en met inachtneming van hetgeen in deze regeling is bepaald, een bijdrage te leveren aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten, teneinde een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied te bevorderen.</p> <p>De behartiging van belangen geschiedt door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door middel van sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering ter zake van de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs en jeugd.</p>		
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van volksgezondheid, jeugd, onderwijs en welzijn.		
Financieel belang	Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1 - Bijdragen gemeenschappelijke regelingen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur door wethouder J. R. Reuwer-Verheij.		
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik en Zwijndrecht.		
Kerncijfers	Jaarresultaat 2015	€ 4.907.000	
		31-12-2015	31-12-2014
	Eigen vermogen	9.375.000	€ 720.636
	Vreemd vermogen	24.537.000	€ 10.665.000
	Begrotingsresultaat 2017	€ 0 (voor bestemming)	€ 0 (na bestemming)
Relatie met programma	1. Samenleving		
	<p>De afgelopen jaren hebben bij de dienst Gezondheid & Jeugd in het teken gestaan van het op orde brengen van de financiën van de dienst. Er is inmiddels sprake van een sluitend financieel meerjarenperspectief, en er is ook een meerjarenbeleidsplan voor de dienst vastgesteld.</p> <p>Aandachtspunten blijven het benodigde weerstandsvermogen, de frictiekosten wegens boventallig personeel en de financiële gevolgen van de aangekondigde uittrekking van Leerdam en Zederik uit de gemeenschappelijke regeling per 1 januari 2018.</p>		
Achtergrondinformatie	<p>In de risico-inventarisatie 2016 van de Serviceorganisatie Jeugd zijn de financiële risico's aangaande het uitvoeringsjaar 2016 opgenomen. De risico-inventarisatie is gekwantificeerd op 5,0 mln (voor Papendrecht € 292.000). De Serviceorganisatie heeft geen weerstandsvermogen/ reserves. Tegenvallers (en meevallers) ten opzichte van de begroting komen, zoals opgenomen in de bijdragenverordening ten laste van de deelnemende gemeenten. Eind 2016 wordt de risico-inventarisatie voor 2017 geactualiseerd.</p> <p>Ten opzichte van de primaire begroting 2017 van de Serviceorganisatie Jeugd laat de mei-circulaire 2016 een toename zien van € 5 miljoen.</p> <p>Maar het Rijk en de VNG zijn het eens geworden over een neerwaartse aanpassing van de budgetten Jeugd en Wmo, die via de september-circulaire 2016 zullen worden verwerkt. Het betreffen aanpassingen van groepen cliënten,</p>		

2.

**Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland
Zuid**

die in een andere domein terechtkomen, dan eerder verondersteld. Dit kan effect hebben op de gemeentelijke bijdrage.

Kleur stoplicht

Oranje

Website

www.dienstgezondheidjeugd.nl

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

3. Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.
Openbaar belang	Veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid.
Financieel belang	Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1 - Bijdragen gemeenschappelijke regelingen. Gemeente wordt in het algemeen bestuurd door wethouder C. Koppenol vertegenwoordigd. Op voordracht van de colleges van de gemeenten
Bestuurlijk belang	Alblasserdam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht vertegenwoordigt de heer H. Mirck, wethouder uit Zwijndrecht de Drechtsteden in het dagelijks bestuur.
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik, Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland.

Kerncijfers	Jaarresultaat 2015	€ 572.000	
		31-12-2015	31-12-20
	Eigen vermogen	1.905.000	€ 1.019.3
	Vreemd vermogen	5.985.000	€ 4.457.6
	Begrotingsresultaat 2017	€ 0 (voor bestemming)	€ 0 (na b

Relatie met programma

2. Ruimte

De begroting 2017 van OZHZ is structureel in evenwicht. Voor zowel 2016 als vooralsnog ook voor 2017 heeft OZHZ geen indexering toegepast – de nullijn gehanteerd – voor de inwonerbijdrage, de tarieven en de opdrachtbudgetten. Er is echter ook sprake van een aantal veelal (exogene) majeure inhoudelijke en bestuurlijke ontwikkelingen met financiële consequenties in de toekomst. Voorbeelden zijn de Omgevingswet, de Private Kwaliteitsborging Bouw (PKB) en het fusietraject Leerdam, Zederik en Vianen. In de paragraaf weerstandsvermogen (IV, 2) wordt uitgebreid ingegaan op mogelijke impact, kans en beheersmaatregelen.

Achtergrondinformatie

In de begroting 2017 is een vereenvoudiging van het financieringsmodel doorgevoerd. Het nieuwe financieringsmodel vergroot de transparantie en verbetert de sturingsmogelijkheden van de opdrachtgevers. Zo worden producten en diensten zoveel mogelijk opgenomen in de individuele jaarprogramma's van gemeenten en provincie en de inwonerbijdrage wordt uitsluitend benut voor de instandhouding, generiek ondersteunende activiteiten en de Wachtdienst. Verdeling geschiedt op basis van het aantal inwoners. Voor Papendrecht betekent de vereenvoudiging van het financieringsmodel dat het totaal aan inwonerbijdrage en het budget voor wettelijke taken daalt met € 37.113. Deze middelen worden ingezet voor de activiteiten van het jaarprogramma 2017. Ook daalt het tarief door deze vereenvoudiging van € 101,56 naar € 88 per uur. Het tarief is daarmee meer in lijn met andere omgevingsdiensten.

Kleur stoplicht

Groen

Website

www.ozhz.nl

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

4. Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats Dordrecht

Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling

Onderdelen

- Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid: Dordrecht.
- Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).
- Regionale Ambulance Voorziening Zuid-Holland Zuid (RAV) (BV): Zwijndrecht.

Doel Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.

Openbaar belang Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: regionale brandweer, centrale post ambulancevervoer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid.

Financieel belang gemeente De gemeente betaalt jaarlijks afhankelijk van onderdeel en activiteit een bijdrage. Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1 - Bijdragen gemeenschappelijke regelingen.

Bestuurlijk belang Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Burgemeester A.J. Moerkerke vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.

Deelnemende partijen Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik en Zwijndrecht.

Kerncijfers	Jaarresultaat 2015	€ 1.403.917	
		31-12-2015	31-12-2014
	Eigen vermogen	€ 6.083.000	€ 6.385.000
	Vreemd vermogen	€ 68.694.000	€ 49.414.00
	Resultaat Begroting 2017	-/- € 590.000 (voor bestemming)	€ 0 (na best

Relatie met programma 3. Bestuur en regio

Achtergrondinfor Het jaar 2017 is het eerste jaar waarin de gevolgen van het meerjarenperspectief

4. matie	Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (MJP) doorwerken in de begroting. Door de genomen (en de te nemen) maatregelen in het kader van het MJP is het ondanks een aantal exogene ontwikkelingen niet nodig geweest de gemeentelijke bijdrage aan de VRZHZ te verhogen. Daarbij stijgen de bijdragen gemeenten niet door de eerdere tekorten, aangezien die worden goedge maakt door de bezuinigingen. Het meerjarenperspectief wordt uitgevoerd en de resultaten gemonitord.
Kleur stoplicht	Oranje
Website	www.vrzhz.nl (vergaderstukken van het algemeen bestuur zijn op de site raadpleegbaar)

Gemeenschappelijke Regeling Drechtwerk

5. Vestigingsplaats	Gemeenschappelijke Regeling Drechtwerk		
Rechtsvorm	Dordrecht		
Doel	Gemeenschappelijke regeling		
Openbaar belang	Het openbaar lichaam behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van de sociale werkvoorziening en geeft in opdracht van de gemeenten uitvoering aan de in de wet en in deze regeling genoemde taken.		
Financieel belang	Mogelijk maken dat mensen met een arbeidshandicap kunnen werken naar vermogen.		
Bestuurlijk belang	Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1. De algemene bijdrage per gemeente wordt bepaald op basis van het aantal geplaatste werknemers, afkomstig uit de betreffende gemeente, op 1 januari van het boekjaar.		
Deelnemende partijen	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur door wethouder J.N. Rozendaal. Alblasterdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht		
Kerncijfers	Jaarresultaat 2015	-/- € 4.590.000	
		31-12-2015	31-12-2014
	Eigen vermogen	€ -3.898.000	€ 1.030.000
	Vreemd vermogen	€ 39.945.000	€ 12.981.000
	Begrotingsresultaat 2017	€ 0 (voor bestemming)	€ 0 (na bestemming)
Relatie met programma	1. Samenleving		
Achtergrondinformatie	De strategie van gedeeltelijke afbouw en verder vooral samenwerking met en (gedeeltelijke) verkoop aan marktpartijen van de BV's is in volle gang. Er is hierin een aantal zaken, waarvoor blijvende aandacht is. Dit betreft in ieder geval helderheid over financiële afspraken met betrekking tot andere positionering van (onderdelen van) Drechtwerk. Het gaat dan zowel om de verzelfstandiging van het leerbedrijf van Drechtwerk als het aangaan van social joint ventures van de werkbedrijven die daar voor in aanmerking komen. De positie van Drechtwerk Groen verdient bijzondere aandacht, nu het niet gelukt is een sociaal joint venture tot stand te brengen en andere mogelijkheden onderzocht worden. Drechtwerk heeft geen weerstandsvermogen, mede vanuit het perspectief, dat de deelnemende gemeenten als eigenaren risicodragend zijn. De ontwikkeling van het subsidieresultaat is een punt van aandacht in de begroting van Drechtwerk.		
Kleur stoplicht	Oranje		
Website	www.drechtwerk.nl		

Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede

6. Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede

Vestigingsplaats Hardinxveld-Giessendam

Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling

Doel Doel is het behartigen van de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de gemeenten op het gebied van het beheren en in stand houden van de openbare verlichting van de gemeenten.

Openbaar belang Het beheren en in stand houden van de openbare verlichting.

Financieel belang Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1 - Bijdragen gemeenschappelijke regelingen. De gemeentelijke bijdrage bestaat uit een bedrag dat wordt berekend op basis van het aantal lichtobjecten, dat zich op het grondgebied van de gemeente bevindt.

Bestuurlijk belang Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur door wethouder C. Koppenol

Deelnemende partijen Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Krimpenerwaard, Vianen en Zederik

Kerncijfers	Jaarresultaat 2015	€ 12.011	
		31-12-2015	31-12-2014
	Eigen vermogen	140.000	€ 127.640
	Vreemd vermogen	60.000	€ 277.295
	Begrotingsresultaat 2017	€ 0	

Relatie met programma 2. Ruimte

Achtergrondinformatie -

Kleur stoplicht Groen

Website www.bureau-ovl.nl

Gemeenschappelijke Regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)

7. Gemeenschappelijke Regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)

Vestigingsplaats Dordrecht

Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling

Doel Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland te Alkmaar (HVC) en behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.

Openbaar belang Afvalinzameling, - verwerking en straatreiniging.

Financieel belang Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen op een totaal van 2.914 (18,15%).

Gevudo heeft met ingang van 2015 haar gemeenschappelijke regeling aangepast, zij is nu een 'houdstermaatschappij': zij voert geen operationele taken meer uit.

Bestuurlijk belang Gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door wethouder C. Koppenol.

Deelnemende partijen Alblasterdam, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Sliedrecht, Zederik en Zwijndrecht

Kerncijfers	Jaarresultaat 2015	€ 0	
		31-12-2015	31-12-2014
	Eigen vermogen	€ 62.000	€ 62.026
	Vreemd vermogen	€ 503.000	€ 501.595
	Begrotingsresultaat 2017	€ 0	

Relatie met programma 2. Ruimte
4. Algemene dekkingsmiddelen

Achtergrondinformatie -

Kleur stoplicht Groen

Website N.v.t.

Eneco Holding NV**8.****Vestigingsplaats****Rechtsvorm****Doel****Openbaar belang****Financieel belang****Bestuurlijk belang****Deelnemende partijen****Eneco Holding NV**

Rotterdam

Naamloze Vennootschap

Doel van Eneco is in hoofdzaak het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze produceren, verkopen en leveren van energie, warmte/ koude en gassen en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.

Energievoorziening

De gemeente is aandeelhouder van minder dan 2% (0,69%) van de aandelen (verder wordt verwezen naar tabel 1).

De gemeente wordt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) door wethouder A.J. van Eekelen vertegenwoordigd.

<http://www.eneco.com/nl/organisatie/aandeelhouders/>

Jaarresultaat 2015

€ 196.000.000

31-12-2015

31-12-2014

Kerncijfers

Eigen vermogen

€ 5.346.000.000

€ 4.683.000.000

Vreemd vermogen

€ 3.475.000.000

€ 4.963.000.000

Relatie met programma

4. Algemene dekkingsmiddelen

Achtergrondinformatie

Het jaar 2016 stond voor Eneco ook in het teken van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON), een wet uit 2006 die voorschrijft dat Nederlandse energiebedrijven moeten splitsen in een energie- en een netwerkbedrijf. De voorbereidingen voor de aanstaande splitsing zijn in volle gang. In een bijzondere aandeelhoudersvergadering op 30 november 2016 zal hierover besluitvorming plaatsvinden.

Kleur stoplicht

Groen

Websitewww.eneco.com/nl

Bank Nederlandse Gemeenten NV

9.	Bank Nederlandse Gemeenten NV
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Financieel belang	De gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 6.318 aandelen. Het totaal aantal geplaatste aandelen bedraagt 55.690.720 aandelen.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA) vertegenwoordigd door wethouder A.J. van Eekelen.
Deelnemende partijen	De BNG bank is een structuurvennootschap. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.
	Jaarresultaat 2015 € 226.000.000
Kerncijfers	
	31-12-2014 31-12-2014
	Eigen vermogen € 4.163.000.000 € 3.582.000.000
	Vreemd vermogen € 145.348.000.000 € 149.923.000.000
Relatie met programma	4. Algemene dekkingsmiddelen
Achtergrondinformatie	De bank werd eind 2015 door DNB aangemerkt als nationaal systeemrelevante bank. Daardoor dient de bank als aanvulling op het minimaal vereiste kapitaal een systeemrelevantiebuffer aan te houden van 1% van de naar risico gewogen activa. Deze extra buffer wordt gefaseerd ingevoerd over de komende 4 jaar. De bank voldoet nu al ruimschoots aan de hogere eis. De lastendruk als gevolg van Europees toezicht blijft toenemen.
Kleur stoplicht	Groen
Website	www.bng.nl

Oasen NV

10. Oasen NV

Vestigingsplaats Gouda

Rechtsvorm Naamloze Vennootschap

Doel Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater

Openbaar belang Drinkwatervoorziening

Financieel belang De gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 29 van de 748 aandelen (3,9%). De aandelen hebben een nominale waarde van € 455 per aandeel. Er zijn 748 aandelen geplaatst bij de gemeenten in het verzorgingsgebied van Oasen NV. Dit komt ongeveer neer op ongeveer 1 aandeel per 1.000 inwoners. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) bestaat uit vertegenwoordigers van aandeelhoudende gemeenten.

Bestuurlijk belang De gemeente wordt vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door wethouder J.N. Rozendaal

Deelnemende partijen <http://www.oasen.nl/over-oasen/Paginas/aandeelhouders-artikel.asp>

Kerncijfers	Jaarresultaat 2015	€ 3.971.000	
		31-12-2015	31-12-2014
	Eigen vermogen	€ 94.042.000	€ 90.071.000
	Vreemd vermogen	€ 143.661.000	€ 128.725.000

Relatie met programma 4. Algemene dekkingsmiddelen

Achtergrondinformatie -

Kleur stoplicht Groen

Website www.oasen.nl

Regionale Ontwikkelmaatschappij Drechtsteden

11. Regionale Ontwikkelmaatschappij Drechtsteden

Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Papendrecht direct in de: - naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); - commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kill III CV).
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie
Openbaar belang	Economisch belang: Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: uitgifte van kavels, ontwikkeling van bedrijventerreinen, revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en promotie van de regio Drechtsteden.
Financieel belang	De gemeente heeft een kapitaalbijbreng in - ROM-D Holding van € 150.000. - ROM-D Dordtse Kil III € 194.000. Het financiële risico omvat de kapitaalbijbreng van in totaal: € 344.000. Deze bijbreng bestaat uit aandelen in ROM-D Holding, respectievelijk deelname in het commanditair kapitaal van ROM-D Dordtse Kil III.
Bestuurlijk belang	De gemeente Papendrecht heeft binnen de ROM-D Holding NV een aandeel van 3% en in de ROM-D Dordtse Kil III een aandeel van 2%.
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, de Provincie Zuid-Holland, de BNG en Rotterdam.

11. Regionale Ontwikkelmaatschappij Drechtsteden

Kerncijfers	ROM-D NV		
	Jaarresultaat 2015	€ 9.831	
		31-12-2015	31-12-2014
	Eigen vermogen	€ 3.763.522	€ 3.753.691
	Vreemd vermogen	€ 4.552.407	€ 4.552.224
	ROM-D CV		
	Jaarresultaat 2015	€ 0	
		31-12-2015	31-12-2014
	Eigen vermogen	€ 6.837.942	€ 6.803.347
	Vreemd vermogen	€ 12.386.113	€ 11.389.318

Relatie met programma 2. Ruimte
4. Algemene dekkingsmiddelen

Achtergrondinformatie Papendrecht participeert in een regionale ambtelijke werkgroep die de mogelijkheden voor de doorontwikkeling van ROM-D onderzocht. De Provincie Zuid-Holland is hierbij nauw betrokken. Bij het ontwikkelen van toekomstscenario's wordt met name onderzocht of middelen op basis van de marktbehoefte kunnen worden ingezet ten behoeve van herstructurering van bedrijventerreinen en innovatie-support.

Kleur stoplicht Groen

Website www.rom-d.nl

Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer BV

12.	Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer BV
Vestigingsplaats	Papendrecht
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Doel	Deelnemen in een besloten vennootschap die participeert als beherend vennootschap in een commanditaire vennootschap ter exploitatie van een fabriek gelegen op het terrein Slobbengors.
Openbaar belang	Borging werkgelegenheid.
Financieel belang	Gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 100% van de aandelen. Het financiële risico omvat de kapitaalbreng van in totaal € 18.000.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder A.J. van Eekelen.
Deelnemende partijen	Papendrecht
	Jaarresultaat 2015 -/- € 4.000
Kerncijfers	31-12- 31-12- 2015 2014
	Eigen vermogen € 18.000 € 18.000
	Vreemd vermogen € 12.000 € 12.000
Relatie met programma	4. Algemene dekkingsmiddelen
Achtergrondinformatie	-
Kleur stoplicht	Groen
Website	-

Opm.: De begrotingsgegevens van de betreffende verbonden partijen zijn in de tabel opgenomen, voor zover bekend op het moment van opstellen van deze begroting.

7. Bedrijfsvoering

Doorontwikkeling organisatie

Het begrotingsjaar 2017 staat in het licht van uitvoering van de ontwikkellijnen. Dat betekent dat op de volgende terreinen acties worden ontplooid:

- Externe ontwikkelingen
- Kwaliteit
- Gedeelde verantwoordelijkheid
- Rolverantwoordelijkheid
- Lerende organisatie
- Goed werkgeverschap

Veel acties zijn gericht op verandering van houding en gedrag, de cultuurkant van de organisatie. Maar ook de structuurkant krijgt zeker aandacht door kritisch te kijken naar de wijze van managen van de organisatie (aantal MT-leden), werken met zelfsturende teams en de verzelfstandigingen. De in gang gezette onderzoeken naar verzelfstandiging zullen in 2017 leiden tot besluitvorming.

Personeel

De samenleving is in beweging, er komt veel af op de gemeenten. De wijze van samenwerken, de uitvoering van de Omgevingswet, de dienstverlening en de ontwikkeling van de openbare ruimte zijn onderwerpen die de agenda voor de komende jaren mede gaan bepalen. Van burgers wordt gevraagd actief mee te denken en te doen. Dit vraagt van de gemeentelijke organisaties een externe oriëntatie. Medewerkers zullen steeds meer de samenwerking moeten zoeken in de regio maar ook met burgers, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Daarnaast verlangen burgers ook kwaliteit van beleid en dienstverlening. Dit alles vraagt van medewerkers een andere inzetbaarheid, andere competenties, een andere manier van werken. Voor dit werken in een interactieve omgeving, zowel richting burgers als binnen de samenwerkingsverbanden, is een gemotiveerd, deskundig en flexibel ambtelijk apparaat nodig. Vakkenis blijft vereist maar het effectief inspelen op wat leeft in de samenleving en het effectief kunnen overbrengen op welke wijze daaraan uitvoering wordt gegeven, wordt steeds belangrijker.

Flexibiliteit en mobiliteit

Het streven is te werken aan een flexibeler ambtelijke organisatie die in staat is zich waar wenselijk aan te passen aan de veranderende eisen die de omgeving, waaronder inwoners en samenleving, stelt.

Door de steeds veranderende vraag aan gemeenten en de bijbehorende wijziging van taken is een voortdurende ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie nodig.

Als medewerker niet meegaan met de gevraagde ontwikkeling, ontstaat een mismatch tussen zittende medewerkers en de organisatie. Om die mismatch te voorkomen en te zorgen dat medewerkers inzetbaar zijn en blijven, wordt een methode voor strategische personeelsplanning (SPP) gehanteerd. Op basis van strategische visies en externe ontwikkelingen zal steeds een vertaling dienen plaats te vinden naar de gewenste kwalitatieve en kwantitatieve formatie. Het denken in functies zal daarbij plaatsmaken voor een meer flexibele toedeling van werkzaamheden op basis van (specifieke) kwaliteiten.

Om dit veranderen in denken te stimuleren, is binnen de Drechtsteden een programma duurzame inzetbaarheid ontwikkeld, waarbinnen naast kaders ook praktische instrumenten worden aangeboden die medewerkers ondersteunen in de bewustwording van het belang van duurzame inzetbaarheid en hun eigen actieve bijdrage daarin.

Arbeidsvoorwaarden

Binnen die bewegingen past ook een modernisering van arbeidsvoorwaarden. Landelijk wordt ingezet op een modernisering met als leidraad de werkgeversvisie 'Naar een CAO van de toekomst'. Die visie voorziet in nieuwe arbeidsvoorwaarden maar ook andere arbeidsverhoudingen.

Per 1 januari 2016 is in de landelijke rechtspositie een nieuw beloningshoofdstuk ingevoerd dat een uitwerking krijgt op regionaal niveau. Onderdeel daarvan is de invoering van het Individueel Keuzebudget in 2017. Dit IKB wordt opgebouwd uit bestaande beloningselementen zoals de eindejaarsuitkering en de vakantie-uitkering en biedt de medewerker de mogelijkheid om het beschikbare bedrag naar eigen behoefte op een zelf te bepalen moment en voor verschillende doelen uit te laten betalen of in te zetten.

Arbeidsmarkt

Sprake is van een sterk vergrijzende personeelsopbouw, landelijk maar ook binnen de Drechtsteden en Papendrecht. Dit uit zich ook in lange dienstverbanden en veel medewerkers die al in hun eindschaal zitten. Er is weinig uitstroom en, versterkt door bezuinigingen, is daarmee ook de instroom laag. Gezocht gaat worden naar arrangementen, bijvoorbeeld traineeprogramma's, om met name de

instroom van jongeren mogelijk te maken. De gemeentelijke organisatie zal voor die jongeren een boeiende en uitdagende werkomgeving moeten zijn.

Werkgevers hebben in het Sociaal Akkoord afgesproken om in 2025 125.000 banen te realiseren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Op regioniveau wordt hieraan uitvoering gegeven.

Huisvesting

In 2017 is de onze huisvesting in het centrum van Papendrecht weer in gebruik. Dat betekent dat we volgens een nieuw concept van flexwerken het gebouw gebruiken. Het gebouw biedt veel meer mogelijkheden om flexibeler gebruik te maken van de ruimten. Dit heeft voordelen op het vlak van samenwerken met derden, maar ook rondom thema's of projectopdrachten kan gemakkelijker met elkaar worden gewerkt.

Planning en control

Op het gebied van planning en control zal steeds meer aandacht worden besteed aan het optimaal gebruiken van de begrotingsapp 2.0. De begroting 2017 is voor het eerst in de nieuwe begrotingsapp 2.0 opgenomen. Naast deze wijziging (eerste keer dat de begroting in de app is opgenomen) zijn er veel inhoudelijke wijzigingen als gevolg van de wijzigingen in de BBV.

Informatieveiligheid

In december 2015 is regionaal het informatiebeleid vastgesteld. Dit beleid sluit volledig aan bij de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). De implementatie van het beleid conform de BIG is een permanent proces waar we volop mee bezig zijn. Aandachtspunten zijn het vergroten van kennis en bewustzijn bij alle betrokkenen en het daarmee in lijn brengen van het daadwerkelijke gedrag. Onze gemeente heeft zich – evenals de andere Drechtstedengemeenten – aangesloten bij IBD tot en met stap 3. Dat betekent dat de volgende stappen zijn gezet:

- Het aanstellen van Algemene Contactpersonen Informatiebeveiliging (ACIB's)
- Het aanstellen van Vertrouwde Contactpersonen Informatiebeveiliging (VCIB's)
- Het doorgeven van IP-adressen en URL's

Ten aanzien van de inhoud van het beleid met betrekking tot gegevens, informatie, informatievoorziening, bedreigingen, kwetsbaarheid en risico's kan worden gemeld dat in eerste instantie aansluiting bij IBD is gebeurd (wij volgen de stappen tot en met 3). Daarnaast kennen we een Meldplicht Datalekken. Hierin is melding van een datalek bij het JKC voorgeschreven.

Ook is een actieve bewustwordingscampagne (digitaal en posters) in gang gezet.

Naar de toekomst toe is het raadzaam te streven naar een structureel beleid op het gebied van informatieveiligheid, waarover de gemeenteraad zich ook expliciet zou kunnen uitspreken. Dat kan alleen door informatieveiligheid niet alleen te zien als een bedrijfsvoeringsvraagstuk, maar meer als een beleidsmatig of strategisch vraagstuk.

BBV indicatoren

Taakveld	Omschrijving	Eenheid	Bron	Indicator	Jaartal
Bestuur en ondersteuning	1 Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	5,41 fte	2017
	2 Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	5,08 fte	2017
	3 Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 125,00	2017
	4 Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	11%	2017
	5 Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	4,9%	2017
	6 Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	141,9	2014
	7 Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	KLPD	0,8	2014
Veiligheid	8 Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,6	2015
	9 Gewelddismisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,4	2015
	10 Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,0	2015
	11 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	8,6	2015
Verkeer en Vervoer	12 Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	VeiligheidNL	7%	2014
	13 Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	VeiligheidNL	8%	2014
	14 Functiemenging	%	LISA	47,2%	2015
Economie	15 Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	Atlas voor Gemeenten	66	2013
	16 Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	58,3	2015
Onderwijs	17 Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	1	2014
	18 Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	43	2014
	19 Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	3,0%	2012
Sport, Cultuur & Recreatie	20 Niet sporters	%	RIVM	51,4%	2014
Sociaal Domein	21 Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	632	2015

	2 2	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	1,95%	2012
	2 3	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	3,61%	2012
	2 4	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	66,2%	2015
	2 5	Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	7,65%	2012
	2 6	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	0,4%	2012
	2 7	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	263,7	2015
	2 8	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	69,7	2015
	2 9	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	10,8%	2014
	3 0	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,4%	2015
	3 1	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	1,1%	2015
	3 2	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	280	2015
Volks gezondheid & Milieu	3 3	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	250	2014
	3 4	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	0,7	2014
	3 5	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	188	2016
Volkshuisvesting & Ruimtelijke Ordening & Stedelijke Vernieuwing	3 6	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	3,3	2013
	3 7	Demografische druk	%	CBS	60,5%	2016
	3 8	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	751	2016
	3 9	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	751	2016

